

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00858

GEZAMELTE LIDER

Yehoash

Permanent preservation of this book was made possible by

Leon & Dvora Fajerman

in memory of

Berl & Sheivë Fajerman

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ידואש

געזאמעלטע לידער

פארלאג, אויפגאנג

ניו-יאָרק

Copyright, 1910.
By The International Library Publishing Co

MADE IN U. S. A.

אינהאלטס-פערציכניס.

פראלאג.

8	ווי ס'ווערען ליעדער פערפאסט .....
	פון ביבעל און תלמוד.
11	א קאפיטעל פון יחזקאל .....
15	לא ברעש ה' .....
19	נ'נר'ס הארף .....
21	ויהי למטה .....
23	איוב .....
26	יפתח'ס טאכטער .....
28	בית שני .....
32	עלי און שמואל .....
33	פון תהלים .....
40	די נאכט פאר מתן תורה .....
43	צנורח .....
46	מוזור שיר ליום השבת .....
48	שבת נחמו .....
51	רבי מתיא .....
53	הורדוס .....
58	דעם נביא'ס בלוט .....
63	דעם תנא'ס קללה .....
69	מיטום'עס מוק .....
71	שטראף .....

אידישע לעגענדען.

75	..... רעם שוסער'ס מוידעל
77	..... רעם חתן'ס טויט
80	..... די גע'גנב'עטע כלה
83	..... פון א'ן אלטען פנקס
86	..... הינמער'ן פארקאן
87	..... דער גלגול
88	..... דער דערטרונקענער
89	..... דער קמצן
91	..... דאָס וואַנדער־קינד
93	..... די עגונה
95	..... דער אַרבעל
99	..... רחל'ס קבר
100	..... אַהן תכריכים
102	..... די אלטע שוהל
105	..... דער צעהנטער צום מגין
107	..... דאָס פאַרלאַשענע ליכט
109	..... די ריוניגקייט
111	..... די קלוינע קינדער
112	..... צוויי יאַהרצײַט־ליכט
113	..... אַ געשטאַלעגענדע
114	..... דער תרוג
116	..... די עליה
118	..... דער תקון
120	..... די טויטע קהלה
123	..... מעשה שטן

לירישע ליעדער.

127	נאקעטע נשמות.....
130	ווענוס און טולמות.....
133	צוויי תפלות.....
134	דער געפאלענער מלאך.....
135	פאנאניני.....
139	צוויי בלוממען.....
140	כביכול'ס מעות.....
142	ראש השנה לאילנות.....
145	דער שטערבענדער דיכטער.....
147	די רויז.....
148	שברי לוחות.....
150	נאטור און לעבען.....
152	העריץ און מח.....
153	אמאל און איצט.....
154	גוף און נשמה.....
155	בוי'ם קבר'ס ראנד.....
156	קבר-פעדעס.....
157	די פאעזיע פון יאוש.....
159	דער סך הכל.....
161	די אויביגע פראגע.....
163	א'ן עניפטישע געשיכטע.....
165	דער צווייטער מבול.....
166	ויתרוצו.....
169	פאר מיר איז די נאכט.....

בלוממען און דערנער.

173	(1) זאל איך פון דופטיגע בלוממען.....
174	(2) דו פרעגסט מיך פאר וואס איך בין שרוייריג.....

175	.....	איך גלויב דיר די שעהנע הכמחות	(3)
176	.....	פיעללויכט איז עס בעסער, געליעכמע	(4)
177	.....	איך קענן ניט דיין פנים פארמיידען	(5)
178	.....	כ'וואַלט געוויס שוין שבעים לשון	(6)
179	.....	לאנג געזוכט פאנסידעלעאן האָט	(7)
180	.....	נו ביסמו געקומען, דו חכם, דו קאלטער	(8)
181	.....	מיר האָט זיך גע'חלומ'ט	(9)
182	.....	פון קינדווייז נאָך האָט זיך	(10)
183	.....	עס איז נאָר פון אַנהויב אַ שפיעלכעל געוועזען	(11)
184	.....	איך האָב גאָר אַליין ניט פאַרשטאַנען	(12)
186	.....	אַרום אין דער פיגסמער גערעדט האָט דער וואַלד	(13)
187	.....	קומם מיט מיר אַוועק פון מענשען	(14)
188	.....	אַ, קומם, מיין געליעכמע, איך גיב דיר מיין צוזאָג	(15)
189	.....	עס קלינגען די פערזען, עס גראַמט אַזוי גוט	(16)
190	.....	עס טראַגט זיך צום היממעל אַ פויגעל	(17)
191	.....	דערזעה איך דיך וויללט זיך מיר וויינען	(18)
192	.....	די א י נ ע איז גוט ווי אַ מלאך	(19)
193	.....	עס ציהט אַ כשוף דעם מאַנגעט	(20)
193	.....	עס לאַכען נאַאיוו נאָך די אויגען	(21)
194	.....	מיין ליעבע צו דיר האָט אַ ווילע געשלוּמבערט	(22)
195	.....	זי איז נאָך צי־מאַל ניט פאַרשוואַונדען	(23)
196	.....	אַפט טרוים איך ווי גוט וואַלט געוועזען	(24)
197	.....	אין דעם ווייטען לאַנד מצרים	(25)
198	.....	די אַלטע פאַרצויטיגע גריעכען	(26)
199	.....	איך האָב ניט צו דיר קיין פרעשענזיעס	(27)
200	.....	דו האָסט מיר צו וויינען פערבאַטען	(28)
201	.....	איך בין אַזאַ'ן עושר געוועזען	(29)
202	.....	כ'האָב פאַרקויפט איהר מיין נשמה	(30)

203	.....	31	זי לאַכט ניט און שמויכעלט גאָר זעלמען.
204	.....	32	דו גיסט מיר אַ האַרץ נאָר אַ גאַנצע.
205	.....	33	אויסגעפלאַקערט איז דאָס פייער.
206	.....	34	איך האָב עם געשוואָרען.
207	.....	35	שוין האָב איך צובראַכען די קייטען.
208	.....	36	איך האָב דיר אַ קבר געגראָבען.
209	.....	37	באַלד וועט אויסברענען דאָס פייער.
210	.....	38	די ברענענדע פלאַממען פון ליעבע.
211	.....	39	מעכטיגער פון גאָט יופיטער.
212	.....	40	אַריבער איז דאָס קרוינקעניס.
213	.....	41	האַסט צו שנעלל אַוועקגעשאַנקען.
214	.....	42	אויב דו וואַלסט געשאַרבען דאמאלס.
215	.....	43	איך בין דיר דיון גוטסקייט איצט מוחל.
216	.....	44	איך האָב דיר לאַנג גענוג באַדאַרפט.
217	.....	45	עס איז געווען אַ ליכט־מאַמענט.

שימער און שאַטען.

221	.....	7, 6, 5, 4, 3, 2, 1.	פרוהלינג:
230	.....		פרוהלינגס נאַכט.
231	.....	2, 1.	זומער־מאַרגען:
233	.....	5, 4, 3, 2, 1.	זונען אונטערנאַנג:
237	.....	2, 1.	אבענד:
239	.....	13, 12, 11, 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1.	זומער־נעכט:
252	.....		די ערסטע פליעג.
254	.....		די ביהן.
256	.....	2, 1.	אַסיען:
259	.....		אַסיען־נאַכט.
260	.....		אויפ'ן ים.

262	.....	שניו : 1, 2
264	.....	שליטטען-אלעקלעד
נאציאנאלע און צייט ליעדער.		
269	.....	דער פאלקסגויסט
272	.....	דער לעצטער שלום
274	.....	דער בלוממענשטאק
275	.....	שעהן דעקלאמירט, אבער...
277	.....	אלימפוס און חורב
280	.....	זכר לחורבן
282	.....	די בלוטגע אויבנווייחונג
285	.....	די העלדען פון זשויטאמיר
287	.....	נאך דער לווה
288	.....	וויסטע ציימען
290	.....	ראס נויע ליעד
292	.....	פיעדעל און שלאכט-טראמפויט
293	.....	זיין הערץ
294	.....	זויט פון פאלק
296	.....	נאציאנאל געפיהל
297	.....	מאי אין גלות
300	.....	א תפלה
302	.....	חלום, פרוינד
303	.....	בלוממען - אפפער
304	.....	צווילינג נאטורען
305	.....	אין מאג פון לויין
306	.....	די בערען און די שעפטעלע
309	.....	דער קאמפף-מענש : 1, 2, 3

פערשיעדענע ליעדער.

315	..... עמיגראַציאָנס פּלענער.
318	..... דער הייליגער באַק.
321	..... דער פּינגעלשער שמשון.
323	..... גלויבֿהייט, אָבער נישט די ריכטיגע.
325	..... שמח בחור בילדותך.
326	..... ווילסמו נוצען ברינגען.
328	..... לויטער חכנות.
329	..... צייט און געדולד.
330	..... וחכום הקבר.
331	..... אַ פּאַמיליען־לעבען.
332	..... דעם שניידער'ס מיידעל.
333	..... בירושה.
334	..... מאַשינאַווע פּערזען.
336	..... אמת זוכען.

שפעטערע ליעדער.

339	..... אויפ'ן עמיגראַנטען־שיף.
340	..... ספרדי'שע טרויהייט.
343	..... די פּועלה פּון טרעהרען.
346	..... דעם לעבענס בשמים.
348	..... דאָס ערגסטע פּון דער תּוכחה.
350	..... אַ טויטעם לעבען.
351	..... דאָס לעצטע וואָרט.
353	..... וואָס מעהר שאַמען.
355	..... אַ יום כּפור מעשה'לע.
357	..... סוף זוממער.

359	.....	כי תצא למלחמה!
361	.....	שומר מזה מליל.
363	.....	אלמע פסוקים — ניו פערטוישטש.
368	.....	דעם נביא'ס גורל.
371	.....	א וויסער טרוים.
374	.....	פריהלינג.
376	.....	צו עשו'ן.
378	.....	מטעמקים קראתיך ה'.
380	.....	הנרות הללו.
383	.....	דער לוכט-באר.
387	.....	פערגענגליכקייט.

געזאמעלטע ליעדער

פון

יהואש

פראלאג

ווי ס'ווערען ליעדער פערפאסט...

יך האט א באקאנטער געפרעגט,
ווי ס'ווערען די ליעדער געמאכט? —
ווי ס'פאסט זיך און קלעפט זיך,
ווי ס'וויקעלט און וועכט זיך,
און ס'פאצרט זיך צוזאמען,
דאס ווארט מיט די גראממען,
און יעדער געדאנק,
געפינט אזוי לייכט זיך,
דעם פאסטענדען קלאנג
און ס'בינדט אזוי גלייך זיך,
צום זינן דאס געזאנג,
ביז אלסדינג אין איינעם באוועגט,
דאס הערן מיט א זעלטענער מאכט.

איך ווייסט ניט — האב איך איהם ערקלערט —
פון וואנען עס געהמט זיך די קראפט,
וואס גראממען און ווערטער באשאפט,
נאר דער וועמען גאט האט באשערט.

די שעהנע געדאנקען אין זינגען,
 וועט גרינג שוין דעם מלבוש געפינען,
 מיט וועלכען ער זאל זיי באקליידען,
 ער ווייסט שוין דעם אויסדרוק דעם רעכמען,
 אין קלינגענדע גראממען צו פלעכמען,
 און קונציג זיין מעטער צו וועבען,
 ביז ס'הויבט אָן צו אטהמען און לעבען,
 און וואָרט און געדאנקען זיי פליסען
 צונויף אין אַ זיווג אַ זיססען,
 ביז יענער וואָס לעזט קען ניט וויסען,
 דער שעהנסטער ווער ס'איז פון זיי ביידען—

אזוי ווי דער אויסדרוק פון מיידעלשע אויגען,
 וואָס ווערט פלוצלינג פרייליך און פלוצלינג פארצויגען,
 מיט וואַלקענס פון קוממער;
 אַט לייכט ער און לאַכט ער,
 ווי ליכטיגער זוממער,
 אַט ווערט ער פאַרמראַכטער,
 אַט ווערט ער אַ ווייכער אַ מילדער,
 אַט ווערט ער אַ הייסער אַ ווילדער,
 אַט קומט ער אַט שטויסט ער צוריק—
 אזוי ווען דאָס טהעמאַ באַנייט זיך,
 פאַרענדערט זיך תמיד און בייט זיך,
 דעם אמת'ן דיכטער'ס מוזיק...

אַט לאָזט ער לאַנגזאַם און האַלב ווי אין חלום זיך ציהען די
 ווערטער,

לאזט די געדאנקען זיך וויעגען אין ווייכע און גלייכע
דאקטילען,
פונקט ווי עס פלוידערט א קוועלכעל אין שמילע פערבארגענע
ערטער
אונטער דעם שאטטען פון בוימען גענלעט פון א ווינטעל א
שמיללען,
אדער ווי ס'שיפט זיך א לאדקע צמאל אין א'ן אבענד אום
זומער,
שיין פון לבנה פון אויבען און שלאפענדע וועלען ארום איהר...

אט לאזט ער גאר פלוצלינג ארויס א געווייטער,
פון ווערטער מיט אייזערנער מאכט,
און שיקט זיינע שטאלצע געדאנקען ווי ריטער,
וואס רייטען געפאנצערט אין שלאכט,
אט זיינען די פראזען קאנאנען געווארען,
וואס טוממלען און בריללען מיט פינסטערען צארען,
און ברעכען פאנאנדער די מעכטיגע צאממען,
און פיללען דעם אויר מיט פולווער און פלאצממען...

דאן גיט ער זיינע ליעדער אפ,
דעם בלויען שיממער פון די שמערען,
די רוהע פון א קינד וואס שלאפט,
דעם זיסען גלאנץ פון פריידענטרעהרען,
דעם דופט פון מארגענטהוי, וואס פאללט
אויף יעדע בלוס און בוים אין וואלד,
וועגן ס'הייבט אן זוממער טאג צו ווערען...

אָפּטמאַל רייהט ער זיינע קלאַנגען.
אין אַ פּרייליך־שנעללען מעטטער,
אין אַ לוסטיג־ווילדען כאָר—
ווי אַ מאָל פּאַרצייטען פּלעגען,
זיך די טענצערקעס באַוועגען,
טאַנצענדיג מיט קרענץ באַהאַנגען,
און מיט גרינע לאַרבער־בלעטטער
אין די שעהן־צולאַזטע האַפּאַר,
מיט מוזיק און מיט געזאַנגען,
אויף דעם יום־טוב פון די געטטער,
און לכבוד גאָט — אַמאָר...

און אָפּט אין דעם קלאַנג קענט איהר הערען,
אַ שטיללען געוויין,
איהר זעהט נאָר פּערשוויגענע טרעהרען,
אַליין...
איהר הערט ווי עס צאַפעלט און ציטטערט,
דעם דיכטער'ס געמיטה
עס זיפצט אזוי קלעגליך פאַרביטטערט,
זיין לייעד...

אזוי מוז ער שטענדיג פּאַססען,
חתן־כלה'דיג פּערקנאַססען,
די באַפּונג און באַשעהנונג,
צו דעם עיקר צו דער מיינונג,
מיט אַ לייכטער צויבער־האַנד—

דען געדאנקען גרויסע שלעפען
קוים מיט מיה זיך אויף די טרעפען
פונ'ם זינען און פארשמאנד,
ווענן זיי זיינען ניט באהאלמען,
אין געהעריגע געשמאלמען
אין א פאסענדען געוואנד...

אבער ווערטער אהן א זינען,
אדער ווענן איהר קענט געפינען,
דעם געדאנקען-פונק דעם דינעם,
בלויז איהם זוכענדיג מיט ליכט,
רייצען קיצלען דעם געשמאק נאר,
ס'איז א לידיגער טיקטאק נאר,
שעהגער פודער אויף דער באק נאר,
פון א בר-מנ'ם געזיכט..
שעהגע פארבען וועלכע בלאנקען
קענן קיינמאל שטאט געדאנקען,
ניט בעשאפען א געדיכט...

אזוי האב איך דאמאלס געענטפערט מיין גאסט
זיין פראגע „ווי ס'ווערען די ליעדער פערפאססט...“.

פון פיפעל און תלמוד

א קאפיטעל פון יחזקאל

השביע הקב"ה את ישראל
שלא ירחקו את הקץ.
(כתובות.)

וְזָמַם וּוְעָקַם דַּעַם נְבִיא יַחְזָקָאל בֵּי נַאֲכַם אויף,
און פיהרט איהם אוועק מיט געוואלדיגער מאַכט אויף
א וויסטען פערוואַגעלטען טהאל—
ארום און ארום וואו די אויגען נאָר קוקען,
ליגען הויפענס מיט ביינער פערדארטע און טרוקען,
צווייהט און צושפרייט אָהן אַ צאָהל...

און פלוצלינג... די שטיללקייט פון נאָכט ווערט געבראַכען,
עס הויבען אָן רוישען און קלאַפען די קנאַכען,
און ס'קלינגט ווי אַ מענשליכער קול :

„די ביינער, זיי זיינען אַמאָל געווען גליעדער,
פון קעמפּפער פאַר פרייהייט פון זייערע ברידער...“

„הער צו וואָס פאַסירט האָט אַמאָל—“

דרייסיג טויזענד שטאַרקע מענער,
שטאַלצע קינדער פון אפרים,
האַבען זיך צונויפגעקליעבען ;
וויילען ס'אידיש פאַלק בעפרייען,

פון די שווערע שקלאפענקיימען,
פון דעם גלות אין מצרים.

אָנגעפיללט איז אימליך ברוםט
מיט אַ פֿייערדיגע לוסט
פרייהייט פאר דאָס פאַלק צו ברינגען,
יעדער איינער האָט דעם מוטה,
יבצוגעבען מאַרך און בלוט,
ס'הייליג ווערק זאָל נאָר געלינגען...

אַלטע לייט מיט קלאַרע מוחות,
מע הָר ער קאַפּ כאַטש קנאַפער כחות,
צווייפלען שטילערהייד און ברומען:
„ס'איז צו גיך און ס'איז צו פריה נאָך,
און אומזיסט איז יעדע מיה נאָך,
איידער ס'איז די שעה געקומען“...

דאָך די יוגענד וויל ניט הערען,
צו דעם חשבונ'ען דעם קאַלטען,
פון דעם קלוגען דור דעם אַלטען,
קענן ניט אויסשטעהן מעהר די טרעהרען,
און דיא קרעכצען האַלב־פערשטיקטע,
פון די מאַמען די געדריקטע,
פון די שקלאַפען וועלכע ווערען
טעגליך שפּל'ערע שקלאַפען,
העלפען נאָך אַלליין באַשאַפען.

פעסטונג רעמסס, פעסטונג פתום,
תפסות פאר'ן פאלקס-געוויסען...

* * *

און ארויס אויף די שלאכט איז דער שבט אפרים,
מיט פאנצער און שילד און מיט בלאנקע כלי-זיין,
אנטקעגען דעם מעכטיגען חיל פון פרעה'ן—
שוין שטראהלט אין די אויגען דער גלאנץ פון נצחון,
דער קלאנג פון די קיימען וואס ווערען צובראכען,
פארטומעלט דאס הערץ און פארדעקט די געפאהרען—

און טאפער געקעמפט האט די מחנה פון ריעזען,
און יעדער האט גבורות און גרויסקייט באוועזען,
דער שונא האט קיינעם געפאנגען גענומען.

דאך...

... טויט זיינען אלע געפאלען די העלדען,
די נאכריכט פון זייער מפלה צו מעלדען,
איז קיינער פון שלאכטפעלד צוריק ניט געקומען...

* * *

דער לויטן פון דער צייט, שלינגט
דורות איינעם נאכ'ען צווייטען,
שוין פערנעסען האט דאס פאלק לאנג,
פרעה'ס יאך און פרעה'ס קיימען...

האט שוין פרייהייט זיך ערווארבען,
האט זי וועדער שוין פארלארען,

דאך די ווייס־פארדארטע ביינער
ליעגען אלס נאך, א זכרון

פון די דרייסיג טויזענד מענער,
שמאלצע קינדער פון אפרים
וואס געלוסט האט פאר דער צייט זיך
מיט געוואלט דאס פאלק בעפרייען...

* * *

עס קלאפען די ריפפען די הארטע פארדארטע,
פון האפנונגען פאלשע און הערצער פארנארטע,
עס רוישען די ביינער א מוסר א שמוממען :
„מיר האבען געאיילט זיך און האבען געליטמען
די שטראף, ווייל מיר האבען פאר פרייהייט געשמריטמען
נאך איידער די צייט איז צו שמרייטען געקוממען...“

לא ברעש ה'

ורוח גדולה וחזק מפרק הרים
ומשבר סלעים... לא ברוח ה'.
ואחר הרוח רעש, לא ברעש ה'.
ואחר הרעש אש, לא באש ה'.
ואחר האש קול רממה דקה...
והנה אליו קול מה לך פה
אליהו.

(מלכים, א, י"ט.)

זערשט האָט אַ שמורעם געבלאָזען...
ער האָט זיך פאַנאַנדער געלאָזען,
מיט ווילדער און שמענדיג אלס ווילדערער מאַכט,
עס האָט דער לבנון דער אַלטער געקראַכט,
און בויען וואס האַבען דורך הונדערטער יאהרען,
קיין איינציגען וואַרצעל קיין צווייג ניט פאַרלאָרען,
זיי האַבען געבויען זיך שוואַך און געציטערט,
זיי זיינען אויף שפענער געוואָרען צושפּליטערט...

אַ פּילדער אַ ווילדער פאַרטומעלט די אויערן,
אַ שפּראַך קריגען פּלוצלינג די קרעפטען די שטומע.
אַ בריללען, אַ ברוממען... עס וואַכסט די מהומה,
אַזוי ווי עס וואַלטען פון גיהנום די טויערן,
געוואָרען פון העללערהייד אַפען.

און ס'וואלטען באפרייט פון די קייטען
פון דארטען די שדים אנטלאפען,
די וועלט מיט אכזריות צו טייטען...

עס בוקט זיך דער נביא און פרעגט :
„א גאט פון ישראל אנטפלעק צו דיין קנעכט,
ביסט דו אין דעם שטורעם וואס טוממעלט און ברעכט,
ביסט דו אין דער ווילדער מהומה וואס שרעקט ?
א זאג מיר, ביסט דו עס אלליין ?“
און ס'ענטפערט א שטיממע איהם : „ניין!“...

דאן האבען זיך לאנגזאם די היממעלען פארדעקט,
דאס ליכט פון דער זונן איז געווארען פארמעקט,
און ס'האבען זיך פינסטערע כמארעס געקליבען,
ווי מחנות פון רוחות פון שטורעם געטריבען...
די דונקעלע לופט ווערט געשטיקטער און שווערער,
עס לאזט זיך דער הימעל ארונטער אלס מעהרער,
אזוי ווי די ערד וואלט צ קבר געווארען,
און אויבען די וואלקענס דער דעק פונעם ארון...

און פלוצלינג... מיט ליארעס דער דוננער קוממט אן,
עס פלאטמערט פון בליצען געפלאכמען, זיין פאָהן,
דורך נאכטיגע מאססען באוועגען זיך פלאממען,
עס מישט זיך דער תהום מיטען גיהנום צוזאממען,
פון פחד די ריעזענבערג פיהלען זיך קלענער,
און חור'ען איבער אין עכאס די טענער...

עם בליצט און געווייטטערט,
עם ציטטערט פארביטטערט,
און וואקעלט און וויעגט זיך די ערד,
עם דאכט זיך אט ווערען,
די זונן און די שטערען
און אלע פלאנעמען צושטערט...

און וויעדער זיך וואלנערט דער נביא אין שטויב :
„א גאטט פון צבאות אין וועלכען איך גלויב,
ביסט דו אין די וואלקענ'ס פאר'חשכ'טע מאכט,
וואס בייט העללען טאג אום אין דונקעלע נאכט ?
ביסט דו אין דעם דוננער וואס מורא'דיג קנאללט ?
ביסט דו אין דעם בלייז וועלכער פעלזען צושפאלט ?
אנטפלעק מיר, ביסט דו עם אלליין ?“
און ס'ענטפערט א שטיממע איהם : — „ניין !“

דאנן זיינען די וואלקענס און שטורעם פארגאנגען,
דער טיעף-בלויער היממעל איז רוהיג געהאנגען,
אזוי ווי אין גרויסע מחשבות פארזונקען...
דער וואלד האט מיט דורסטיגע ווארצלען געטרונקען,
די זאפט פון דער פעטט-פייכטער ערד שטיללערהייד,
און האט אהן גערויש זיינע בלעטטער פארשפרייט...
עס האט נאר א דופטיגעס וויינטעל געבלאזען,
געגלעט און געלאסטשעט די קרייטער און גראזען...
די זונן האט איהר אפענעם אוצר פון לעבען,
אין שטראהלענדע הויפענס פאנאנדערגעגעבען...

געווען איז אלס רוהיג, עס האט נאר געפיהלט זיך,
אז אונטען פון לעבען דעם וואס ענדען שפיעלט זיך,
דאס גרויסע און הייליגע דראמא פארבארגען,
און דאס וואס היינט טויט איז וועט בליהען אויף—
מארגען...

מיט ריחות באלאדען,
און שטראהלען געבאדען
אין הייליגען שוויגען,
זיך שפרייטען די צווייגען,
און אלסדינג זיך שטארקט און פארמעהרט,
די קראפט לאנג באהאלטען—
אין טויזענד געשטאלטען,
ערשיינט און באווייזט זיך,
און היממעל-צו רייסט זיך—
קין קול אבער ווערט נישט געהערט...

עס שטראהלט שוין און שיממערט דאס אויג פון פראפעט,
עס פיללט זיך זיין גייסט מיט א זעלטענעם ליכט,
ער בייגט צו דער ערד זיין בעגייסטערט געזיכט,
און האַרַכט צו דער שטיממע וואָס רעדט :
„די הייליגע שטיילקייט די רוהיגע קראַפֿט
איז גאָט— יענע מאַכט וועלכע שווייגט און
באַשאַפֿט.“

דוד'ס הארף

ענן די וועלט איז אין חלום פארזונקען,
ווענן ס'שפאלט איבער העלפט זיך די נאכט,
שמעהט אויף פון געלעגער דער קיניג,
זיין הייליגע הארפע ערוואכט...

מע זעהט ניט קיין פינגער וואס שפיעלען :
עס גיססט זיך מעלאדיש א קלאנג,
און וועקט אין דער ברוסט פונעם מלך
די סטרוגעס פון זיססען געזאנג...

דורכ'ן פענסטער פון פאלאץ באקוקט ער,
די שטיללע באשטערענטע וועלט,
פארגעסט אן זיין טהראן און זיין צעפטער,
מיט נייע געפיהלען באזעעלט.

עס מאַלט זיך איהם אויס פאר די אויגען,
א גרינע און רוהיגע פעלד,
און ער איז א פאסטוך פון שעפסען,
זיין איינציגער פאלאץ — א צעלט...

זיין איינציגער צעפטער — א פייפעל
געשניטטען פון צעדערענהאלץ,
זיין איינציג עשירות אויף דער-וועלט,
דעם דיכטער'ס בענייסטערטער שטאלץ...

דאָן זינגט ער צום טאָקט פון דער האַרפע,
און דיכטעט אַ מזמור־געבעט,
דער גרייז־גראַער קיניג פון יהודה,
איז וויעדער אַ יונגער פּאָעט.

✽

ויהי למטה

ויאמר ה' אל משה שלח ידך
ואחו בזנבו, וישלח ידו ויחזק
בו ויהי למטה.

(שמות, ד.)

הָאָם מִשֶּׁה' אָנְגֵּכְאָפֶט אַ גְּרוּיִל : —
געפּלאַכטען אין אַ גְּרִינעם קְנוּיִל,
פֶּאַר אִיהֶם געלעגען איז אַ שלאַנג,
משונה גראַב און ברייט און לאַנג,
וואָס האָט אַקעגען אִיהֶם געציעלט,
אַ פֿייערבליק מיט סם געפיללט,
און גיפטיג האָט אַרויסגעשמעקט,
אִיהֶר שאַרפע צונג מיט בלוט באַדעקט.

פון שרעקען פינסמערע באַצוואונגען,
איז משה האַסטיג אַבגעשפרונגען.

נאָר שנעלל פֶּאַרגאַנגען איז זיין מורא,
אִיהֶם האָט דערגרייכט דער קול פון בורא :
„וואָס לויפסטו, נביא, געה צוריק,

די גרינע שלאנג מיט פייערבליק,
 וואס פילט דיין הערץ מיט שרעקען,
 דו האסט זי אויף דער וועלט געבראכט,
 דו ביסט דער מקור פון איהר מאכט—
 די שלאנג איז בלויז דיין שטעקען.
 און ציטמערסטו וועגן דו דערזעהסט,
 די שווארצע גבורה וואס זי האט—
 דו נעהם נאָר אַן אויף גאַטמ'ס באַראַט
 די שלאנג אין דיינע פינגער פעסט,
 און וואס דיך האט צום טויט געשראָקען,
 וועט פאללען צו דער ערד — אַ פֿל אַ ק ע ן...

❦

אִיּוֹב

מה אפעל לך נצר האדם,
למה שמתני למפגע לך,
העלה נדף תערוץ,
ואת קש יבש תרדוף.
(איוב, ז, י"ד.)

ונענדליכע מאכט, דו טיראן פון די וועלטען,
די ערד און די זונגען, פלאנעמען און שמערען,
זיי זיינען דאך אלע א שפילכעל ביי דיר נאָר,
דיין צייט צו פערטרייבען און קירצער צו מאַכען,
די לאַנגע און לאַנגזאָמע רייע פון יאהרען,
פון וועלכע דו קענסט זיך אליין ניט באַפרייען...

און האַסטו צושפרייט זיי צושליידערט אין רוימען,
וואו קיינער חוץ דיר קען דעם מרחק ניט מעסטען,
דאך זיינען זיי אלע ווי שקלאפען געבונדען,
געקייט צו דיין וויללען און דייע קאפריזען...
און זיכער און פעסט זיינען אייביג די זיילען,
וואָס טראַגען דיין איינזאַם דעספּאָטישען טהראַן־שטוהל,
דו דאַרפסט ניט קיין וועכטער די שקלאפען צו היטען,
דיין אויג עס באַגלייט זיי דורך מיילען ביליאָנען,
און אימליכען ריהר וואָס זיי טהוען, דו האַסט איהם,
פאַראַויס שוין געזעהן און פאַראַויס שוין באַרעכענט.

און דאָן ווען דיין אויג האָט גענוג זיך געזעמיגט,
מיט וועלטען און שמערען און זונגען־סיסמעמען,
וואָס האַבען דעם רייך פון אַ ניים שוין פאַרלאָרען,
צוברעכסטו מיט דוננער און בליצען דעם בנין—
אַזוי ווי עס בויט זיך אַ אינגעל פיגורען
און הייזלעך פון זאַמד און צוואַרפט זיי גאַר פּלוצלינג.

דאָן זיצסטו אַלליין אין דעם תּהוֹרֹבּהוּ,
און קלעהרסט נייע פּלענער ווי וויעדער צו שאַפען,
פון טויזענדער וועלטען אַ שפּאַגעל־ניי שפּיעלצייג,
דיין מעכטיגען געטמער־קאַפּריז צו געפּעללען...

און דיר איז דאָס אַלסדינג גענוג ניט געוועזען...
די מורא'דיג גרויסע סיסמעמען וואָס דו האָסט
געבויט און געשאַפּען אום באַלד צו פּערניכמען,
זיי האַבען דיר אַללע דערעסען און דו האָסט
דיין גרויסען אונגענדליכען שאַרפּזינג פאַרווענדעט,
אַ קליינצינקע בריאה—אַ מענש צו באַשאַפען...

איצט שפּיעלסטו מיט איהם זיך און שמייכלסט דאָרט אויבען
פון תּענוּג, ווען ס'פּלאַגט זיך דאָס שוואַכיקע מילבעל,
ווען ס'צאַפּפּעלט זיך מאַכטלאָז דאָס אַרעמע פּליעגעל,
פאַרוועכט אין אַ שפּינוועכט פון לייד און יסורים
מיט וועלכע דו האָסט זיינע גליעדער פאַרפּלאַנטערט.
דו ווייסט שוין פאַראַויס אַז ער קענן ניט אַנטרינגען,
דאָך האָסטו הנאה צו זעהן ווי די כּחות,

איהם שטארבען אָב לאַנגזאַם, דעם נאַרישען קעמפּפּער,
וואָס האָפּט ביז דער לעצטער מינוט צו באַזיעגען,
וועגן דו האָסט שוין לאַנג זיין מפּלה באַשלאָסען.

דאַגן קוממסטו פון איהם נאָך קרבנות פאַרלאַנגען,
און ווילסט אז דיין גרויסקייט און מאַכט זאָלל ער לויבען,
און שבחים דיר זינגען ביי אימליכען טראַפּען
פון בלוט וואָס דו פייניגסט אַרויס פון זיין הערצען,
און לאכסט זיך, דו שטאַרקער פּלאַנעמען - באַשעפּער,
וואָס קעגן מיט אַ הויך אַללע וועלטען פאַרניכטען,
וועגן ס'דיהמט דיך דער קליינער צוקראַכענער וואַרעם.

און פאַדערסט נאָך חשבון פאַר זינד און עבירות,
וואָס ער האָט דאָך דורך דיין ווילען באַגאַנגען,
און שטראַפּסט איהם פאַר יענע פאַרברעכען וואָס ער האָט
אַהן דיר, דיין באַשלוס, און דיין וויסען באַגעהן ניט
געקענט, און פאַרגאַלסט נאָך זיין עלענדעם לעבען,
מיט שרעקען פון אייביגע פּלאַממען אין גיהנום'ס
וואָס כּפּל'ען די ליידען פון זיינע פאַר יאהרען,
מיט בילדער פון יענע וואָס קומען ערשט ש פ ע ט ע ר.

אונגענדליכע מאַכט דו טיראַן פון די וועלטען,
וועגן וועט דיר דער מענש אלס אַ שפּיעלצייג דערעסען,
וועגן וועט שוין דיין געטטער־פּאַנטאַזיע געפינען,
אַ מיטטעל אַ נייעם דיין צייט צו פאַרטרייבען.

צב

יפתח'ים טאכטער

מימים ימימה תלכנה בנות
ישראל לתנות לבת יפתח
הגלעדי ארבעת ימים בשנה.
(שופטים, י"א.)

איז דא א הויכער וויסטער בארג
א קללה ליעגט אויף איהם,
מע זעהט אויף איהם קיין גרעזעל ניט,
מע הערט קיין פויגעל שטימס...

נאר קאלטע פעלזען שמעהען שמומס
ווי ריעזען אהן א שפראך,
יאהר איין יאהר אויס, דורך ווינד און שניי
דורך בליץ און דוננערקראך...

אויף יענעם קאהלען וויסטען בארג,
וואו אימליכען ווערט באנג,
דארט שמעהט א קבר אויפגעבויט,
פון יאהרען יאהרען לאנג.

און אין דעם קבר שלאפט דאס קינד—
ישראל'ס שענסמע בלום—

געבראכט צום אָפּפּער פאַר איהר לאַנד
און פאַר איהר פאטער'ס רוהם...

עס רוהט די מאַכטער יפתח'ס דאָ,
פון אַללע מענשען ווייט—
נאַר פיער טעג ווערט אין יעדען יאהר
געשמערט די איינזאַמקייט...

דאַנן קוממען גלעד'ס טעכטער אָן,
מיט טרויריגען געזאַנג,
און אַללע פעלזען גיבען אָב,
א דומפּפען ווידער-קלאַנג.

זיי קלאַגען הויך, זיי קלאַגען לאַנג
און לעגען דאָרט אַ קראַנץ,
און טאַנצען אויף דעם שטוממען באַרג,
אַ וויסמען קבר-טאַנץ...

און ווי זיי זינגען דאַכט זיך זיי,
עס זינגט נאָך איינע מיט,
און ס'טאַנצט די טויטע צווישען זיי
מיט אונזיכטבאַרע טריטט...

בית שני

צ'רטיג איז דער בית שני
נאך דער מיה פון יאהרען לאנג,
פרייליך זינגען די לויים,
און עם קוויקט דער הארפענקלאנג.

און פארגעססען איז דער גלות,
און פארשוואונדען אללע צרות,
פולל מיט מענשען גליקליך-פרייע
רוישען ווימלען די עזרות...

און די העללע זונגענשטראהלען,
אין א שטראם פון גאלד און ליכט
פאללען אויפ'ן בית המקדש,
און אויף איטליכענס געזיכט...

* * *

עם קלינגען די הארפען, די גאלדנע טראמפייטען,
עם פליהען די זילבערנע טענער,
די פרויען און קינדער זיי וויינען פון שמחה
עם פיהלען זיך שטאלצער די מענער...

און אללע וואס האבען נאָר טרעהרען פארגאָססען
אויף ציון די וויסטע אלמנה,
און אללע וואס האבען פון האנד ניט געלאָזען,
קיין רגע די אידישע פאָהנע;

און אללע וואס האבען קיין נעכט ניט געשלאפען,
דעם הייליגען מעמפעל צו בויען,
און האבען ניט אויפגעהערט קיינמאָל צו האַפען,
און קיינמאָל — אויף גאָטט צו פארטרויען;

זיי מעגען מיט גאווה באַקוקען דעם בנין
וואס שיינט אזוי פּרעכטיג און הייליג,
דענן יעדער פון זיי האָט מיט מח און מוסקעל,
גענומען אין בויען אַ חלק.

* * *

עס זינגען לויט און ס'שפּיעלען די האַרפען,
עס הילכען די גאַלדנע טראַמפּייטען,
עס טאַנצען די טענער ווי שקלאַפען וואס האַבען
ניט לאַנג ערשט צושמעטערט די קייטען—

און טויזענדער קרעפטיגע שטיממען צוזאַמען,
לויט און האַרפען באַגלייטען,
און אימליכער פיהלט זיך אַ טהייל פון דער אומה
און פיהלט זיך געבונדען צום צווייטען...

* * *

דאך אין ווינקעל פון עזרה,
שמעהען זקנים טיעף געבויגען,
און עם פליסען גרויסע טרעהרען
פון די אלטע מאטטע אויגען...

ניט פון נחת, ניט פון תענוג
ווינען יענע אלטע אידען,
ניין, זיי זיינען מיט דעם צווייטען
בית המקדש ניט צופריעדען...

ניין, זיי זיינען ניט צופריעדען
ווייל דורך לאנגע לאנגע יאהרען,
איז דער אלטער בית המקדש,
זיי געבליבען אין זכרון...

און די אלטע ליפפען קרעכצען :
„אלסדינג האבען מיר פארלארען,
אין דעם בית שני זעהט מען
ניט קיין לוחות ניט קיין ארון..."

„און פארגעסען שוין געווארען,
איז דער סוד צו מאכען קטורת
און עם שמעהען ניט קיין כרובים
אויף א גאלדענעם כפורת..."

„ניט צורמאל א שטיקעל מופת,
ניט צורמאל א נס א קליינער..."

ניט מלאכים — מענשען האבען
אויסגעבויט דאס הויז פון שטיינער..."

אנדערס האבען זיי פארשטאנען,
די הבטחות פון פראפעטען
ניט אזא מין בית שני,
האבען זיי ביי גאט געבעטען...

* * *

עס וויינען די אלטע און וויללען ניט הערען,
די מוטהיגע לוסטיגע טענער,
און ס'קוקען מיט שמאלץ אויפען פּרעכטיגען בנין,
די בויערס די קרעפטיגע מענער.

עס זיפצען די אלטע און ס'לאכען די יונגע,
עס הילכען מיט פרייד די טראמפייטען,
עס טאנצען די טענער ווי שקלאפען וואס האבען
צוהאקט און צושמעטערט די קייטען...

עלי און שמואל

דור הולף ודור בא... עד שלא
באה שמשו של עלי זרחה
שמשו של שמואל—

מיללע נאכט מיט זיידען-פליגלען,
איז אויף שלה'ס בארג ארונטער,
האט אין זילבערשיין און שאטמענס
איינגעדעקט דעם אהל מועד—

איינגעשלוּממערט איז דער משכן,
דער לבנה'ס ליכט פאנטאסטיש,
דורך די ליינוואַנד-שפאלטען שיממערט,
ווי א'ן אַבגלאַנץ פון דער שכינה...

איינגעטוליעט אין אַ ווינקעל
אין זיין דינעם פריסטער-מאַנטעל
שלאַפט דער אַלטער כהן עלי,
נעכען איהם דאָס אינגעל שמואל.

ס'שלוּממערט זיסס דער גראַער פריסטער,
טרוימט פון אַקסען און פון שטייערען,

וועלכע זיינען צום מזבח
דורכען טאג געבראכט געוואָרען...

דאָך דעם קליינעם שמואל פּלוצלינג,
אין דער פינסטער וועקט אַ שטיממע,
און מיט שרעקגעפּאַרבמען פנים,
וועקט ער זיין ערציהער עלי :

„האַסטו, פאטער, מיך גערופּען? —
דורכען משכן דרינגט דיין קול מיר,
טרייסעלט מיך פון שלאָף דעם טיעפען :
שמואל, שמואל כ'דאַרף דיך האַבען.“

אַלטער עלי רייכט די אויגען,
און ער מורמעלט אונגעדולדיג :
„לאַז געמאַך, מיין קינד, געה שלאָפען,
ס'האַט זיך דיר נאָר בלוז גע'חלומ'ט...“

אין זיין קינדערש-קליינעם מאַנטעל,
קאַרצעט זיך דער יונגער שמואל,
אַבער וויעדער פון געלעגער,
מינטערט איהם די זעלבע שטיממע.

„האַסטו איצטער מיך גערופּען ?
פאטער עלי, זאָג, עס שרעקט מיך,

דורך די שאטמענס פונעם משכן
קלינגט מיר ווי דיין קול אין אויער...."

בייז דערצארענט ברוממט דער זקן,
טרייבט פון זיך דעם יונגען תלמיד :
"באלד שוין ברעכט דער טאג, געה שלאפען,
ס'האט זיך דיר נאָר בלויז גע'חלומ'ט."

דאָך צום דריטען מאל די שטימם באלד
חזר'ט זיך אין משכן איבער,
וועקט דאָס אינגעל פון געלעגער,
מיט פארדאָפעלט שטארקען כח...

ווייסט זיך קאלכט דער יונגער שמערען,
און מיט קאלטען שווייסם באטהויט ווערט :
"האַסטו, פאטער, מיך גערופען ?
זאָג, עס גרוילט מיך גאָר אַז'ן אימה..."

ס'כאַפט זיך אויף דער אלטער כהן,
איז אלליין שוין פול מיט שרעקען,
ס'פאַרשט זיין בליק דעם רוים ארום איהם,
און ער טרייבט ניט מעהר דאָס אינגעל.

זיינע אויסגעדארטע פינגער,
לעגט ער אויף דעם קינדערש-שמערען

דריקט צום איינגעשרומפפטען הערצען,
שטילל, ענטציקט, דעם יונגען נביא...

„יענער קול וואָס רופט און וועקט דיך,
איז ניט מיינער. גאַטמעס שטיממע
האַט אין מענשענקלאַנג פאַרקליידט זיך,
דיך צו וועהלען פאַר אַ נביא.

„אַט שוין וואַרט אויף מיך דער קבר,
באַלד מיר שליססט דער טויט די אויגען,
דו וועסט זיין מיין שטעלל־פערטרעטער,
דו וועסט זיין ישראל'ס נביא.

„פון דעם פאטער צו די קינדער,
זעלמען וואַנדערט די נבואה,
מיינע האַבען זיך פערזינדיגט,
און נאָר דו וועסט זיין מיין יורש...

„ווי דער טהוי וואס לאכט די בלוממען
פונעם שרון, אין פריה־מאַרגען,
וועט דיין וואַרט די הערצער קוויקען
און דעם גייסט פון פאַלק דערפרישען...

„אבער מעכטיגער פון דוננער,
ווענן ער טוממעלט אין לבנון,

וועט דיין שארפער מוסר דרינגען,
אין די מחות פון די הערער...

„ביסט דער גאט־געזאלבטער נביא,
ביסט דער אנגעברייטער פיהרער
פונעם פאלק, ניט מעהר מיין תלמיד,
נאר מיין יונגער שטעללפערטרעמער.

„איידער ס'וועט דער זילבערשמערען
פונעם מארגען זיך באווייזען
וועט דער וואונדערבארער בת־קול
פון דאָס ניי דיין נאָמען רופען...

„ווען דו וועסט דעם אויפרוף הערען,
ענטפער פעסט און ענטפער מוטעיג :
רייד, מיין גאָט, איך וועלל דיר האַרען,
כ'בין בערייט אויף דיין שליחות...

„שווער מיר אבער ביי דעם ארון,
ביים כפרת, ביי די לוחות,
אז דו וועסט דיין אלטען רבי'ן,
איבערגעבען גאָטטעס ווערטער...”

* * *

ס'ווארט דער יונגער נביא שמואל,
ס'שטראַהלט זיין פנים פון ערוואַרטונג,

אלע חושים אנגעצויגען,
ווי די סטרוגעס פון א הארפע,

ווען זיי האררען אויף די פינגער
פון דעם גרויסען מייסטער שפיעלער,
וואס פון זיי מיט הענד פון כשוף,
וועט די שעהנע טענער ציהען...

* * *

נאכט מיט וויכע זיידענ-פליעגלען,
וויקקעלט איין דעם אוהל מועד,
דורך די ליינוואנד-שפאלטען פאללען,
דער לבנה'ס זילבער-פלעקקען.

אויף דאס אלט-פארקנייטשמע פנים,
פון דעם אַ ב ג ע ל ע ב ט ע ן פריסטער,
אויף די יוגענד פרישע ליפפען,
פון דעם קוממענדיגען נביא...

פון תהלים

(קאפ. י"ח.)

ויהי די פליגלען פון דעם ווינד
רייט דער גרויסער העלד,
גאט צבאות יאגט געשווינד,
איבער אונזער וועלט...

און דער דוננער לויפט פאראוים
זאגט זיין קוממען אן,
און די בערג זיי הערען אויס :
ציטטערן פאר דעם מאן...

און דעם גרויסען ים-אוקינוס,
שלאגט א שוים פון מויל
און די ווילדע וועללען שפרינגען
אָנגעפיללט מיט גרויל...

עס ציטטערן די בערג און די טהאלען,
עס ווערען די טייכען געשוואַלען,
עס וואַרפען זיך היממעל און ערד,
זיי וויללען פון שדי אַנטרינגען,
און קענען קיין אַרט ניט געפינען,
ווייל אומעטום זעהט ער און הערט...

און עס שיססען פייער-פלאמען,
העללע בליצען פון זיין נאָז,
און עס פלאצט אַ מכול-וואַלקען,
פון זיין שטאַרקען שטורעם-בלאָז.

און די זונג ווערט פלוצלינג חשך,
און אין מורא'דיגע סטאַדעס,
יאגען זיך געדיכטע כמאַרעס,
לויפען פונעם צאַרן שדי'ס...

פינסטער און חשך, דאָס ליכט איז פאַרשטעלט,
די דוננערן קייקלען זיך איבער דער וועלט,
עס וואַיעט און יאממערט דער ווינד,
גאַטט פליהט דורך די פינסטערע וואַלקענס אַלליין,
עס פרייהען זיך אַללע וואָס פיהלען זיך ריין,
עס שרעקען זיך פאַלשקייט און זינד...

די נאכט פאר מתן תורה

י א דונקעל בלויע חופה,
אויסגעשטיקט מיט זילבערקווייטען,
היינגט דער היממעל אויסגעשטערענט,
אויף דעם זאמדיג־שטיללען מדבר...

אונטען ליגען די געצעלטען,
טויזענד־ווייז אין טהאל צווארפען—
ווייסע פלעקען אין דער פינסטער,
ווי א מחנה מדבר־גייסטער.

אין די ווייסע צעלטען שלאפען,
ווילדע קינדער פון דער ווייסער,
שיים רבוא פרייע שקלאפען,
וועלכע טראגען מעהר קיין קייטען

אויף די פיסס און אויף די הענד ניט,
טראגען אבער אין די הערצער,
טראגען אבער אין די מחות,
אלטע צייכענס פון פארשקלאפט־זיין...

זעכס מאָל הונדערט טויזענד שקלאפען,
אַהן א גאַטט און אַהן א גלויבען,

אהן א באנד וואס קייט צוזאממען
אללע גליעדער אין איין אומה...

רוקענס צוגעוועהנט צו ריטמער,
צוגעוועהנט נאָר ליים צו שלעפּפּען,
האַבען נאָך ניט אויסגעגליכען
זיך, אין שטאַלצען זעלבסטבעוואוסטזיין...

* * *

קעגען בלאַען גרונד פון היממעל,
לעהנט זיין פעלזענקאַפּ באַרג־סני,
הערט די סודות פון די שמערען,
וואַרט מיט פרייד און שטאַלין אויף מאַרגען...

וועגן די גאַלד און זילבערפונקען,
וועללען אויסגעהן אויפּען היממעל,
און די וואַנד פון מזרח וועט מיט
לויטער גאַלד זיך נעהמען פאַרבען.

וועט דער אויסערוועהלמער סני
זיך באַקליידען מיט אַ נעבעל,
זיך פאַרגאַרטלען מיט אַ וואַלקען,
און מיט פייער זיך באַקרוינען...

שטאַרקע דוננערס וועללען הילכען,
דורך דעם ווייטען וויסמען מדבר,
און אין נעבעל וועט דער גרויסער
גאַטט פון אידען זיך באַווייזען...

און די הערצער און די מוחות,
פון די ששים רבוא שקלאפען,
וועללען טובל'ען זיך און טונקען
אין דעם שיממער פון זיין פנים.

אבגעווישט די שקלאפען-פלעקען,
יעדער איינער וועט זיך פיהלען,
שטאלץ אלס מענש און שטאלץ אלס א בר
פון א גאט-געוועהלמער אומה...

* * *

ווי די בלויע סאמעט-חופה,
אויף די קעפ פון חתן-כלה,
הענגט דער היממעל אויסגעשטערענט
אויף די ששים רבוא אידען...

און אין טויזענדער געצעלמען,
שפינט דער הלום שטיללע פערעם,
וועלכע ציהען זיך און קניפען
צו דעם הייליגען בארג סני...

צפורה

(דראמאטישעס פראגמענט.)

יתרו :

אַס ווערט דיין פנים בלייכער יעדען טאג, מיין קינד,
אין אויף דיין שווארצען ברעהם א טהרער זיך אָפּט געפינט ?
א שטוממער קוממער אַקערט אויף דיין יונגען שטערען,
די טיעפע קנייטשען וואָס דער זקנה בלויז געהערען ;
איך זעה, א'ן אונטערדריקטער שמערץ דיין ברוסט באַקלעמט,
און מיין רחמנות־בליק שטויסט אָב דיין אויג פאַרשעמט...
דאָך דאַרף דיין לעבען ליכטיג זיין ווי זונגענשיין,
געפילט מיט שטאַלצער פרייד דיין הערץ געוואָלט האָט זיין :
דער מאַנן, מעהר גאַטט ווי מענש, וואָס פּרעה'ס שטאַלצען טהראָן,
האַט ציטטערען געמאַכט, באַפרייט האָט א נאַציאָן,
און זעכס מאל הונדערט טויזענד שקלאַפּען האט
פאַרוואַנדעלט אין דאס אויסערוועהלטע פּאָלק פון גאַטט,
דער מאַנן, ער רופט דיך אָן זיין ווייב, די שטראַהלען פון
זיין גרויסקייט פאַלען אויף אויף דיר, ווי ס'גייט די זונן,
איהר ליכט און העללקייט דער לבנה — מיט זיין רוהם
צוגלייך דיין נאַמען אויף די ליפּפען טראַגט מען אום...
דער שענסטער גורל וואָס א פרוי ווינשט אויף דער ערד,
איז דיר, דער גליקליכער, פון גרויסען גאַטט באַשערט...

צפורה :

עם וואגט מיין מויל ניט, דיר מיין קוממער צו פארטרויען,
דו ביסט א מאנן און וועניג קענסט דאָס האַרץ פון פרויען ;
דאָס העכסטע אידעאל אין לעבען איז ביי אייך,
צו האָבען אונטער זיך אַ פאַלק, א קיניגרייך...
צו ווערען אַפלאָדירט, זיך לאָבען מיט דעם קלונג
פון אייער רוהם געטראָגען אויף דעם פעבלעס צונג...
נאָר ריעזענהאַפטע גרויסקייט איז ביי אייך דער ציעל,
מיר זיינען בלוממען וואָס געראטען אין דער שטילע,
גענעהרט פון ליעבע נאָר, פון צערטליכקייט געשפייזט,
און אונזער העכסטער גליק אין לעבען איז, ווען ס'ווייזט
זיך, אונזער ליעבע אָבגעשפיעגעלט אין דעם בליק,
פון דעם וואָס אונזער פרויען־הערץ האָט אויסגעוועהלט,
און אַללע שמערצען, אַללע פריידען מיט איהם טהיילט...
זיך שאַפּען א יין טריי הערץ איז אונזער גרעסטער זיען,
און זיין געליעבט אין אונזער קליינעם צעלט,
וועגט איבער די בעוואונדערונג פון א וועלט...

יתרו :

די ווערטער דיינע זיינען נעבעלדיג, פערשטעהן
קען האָלב מיין שכל בלויז, פון דיין געשפרעך דעם מיין ;
דו רעדסט פון דיין געשלעכט, דאָך וועניג פון דעם שמערץ
וואָס וואַלקענט דיין געזיכט און נאָגט דיין אייגען הערץ...

צפורה :

צניעות איז די שענסטע צירונג פון געשלעכט
צו וועלכען איך געהער, דאָך ס'איז דיין הייליג רעכט,

אלס פאטער צו פארלאנגען, כ'זאלל דערצעהלען
 פאר דיר דעם שמערץ וואָס קיינער קען ניט היילען...
 הער צו דענן...
 הייסגעליעבט האָט משה מיך און טריי,
 וועגן ער איז יונג געווען און נאָך ניט גרויס; פארביי
 איז יענע צייט, די הייסע לייעבע וועלכע פלעגט
 זיין ברוסט צופלאַממען, לאַנג געוואָרען איז פארדעקט
 פון לייעבע פאר אַ גאַנצעם פאָלק, אַ גאַנצע וועלט...
 ער געהט אין פאָלק ארום, אַ גאַט, אלס מענש פארשטעלט,
 זיין גייסט איז געטליך גרויס, זיין הערץ איז געטליך
 קאלט...
 און ווייזט ער לייעבע מיר, עס איז אַ גאַט וואָס לייעבט
 אַ גאַנצע וועלט ענאָל, צו קיינעם ניט געקניפט...
 בעוואַנדערנדיג ווער איך צו איהם אלס מעהר געבונדען,
 וועגן זיין געפיהל צו מיר ווערט ביסלעכווייז פערשוואַנדען.
 מיין לייעבע פון ענטציקונג ווערט אלס מעהר צופלאַממט,
 דאָך צווישען שטאַלצען גרויסען באַרג און קליינעם זאַמך,
 וואָס פאַר אַ שייכות קענן אין לעבען עקזיסטירען? ...
 נו, ווילסטו, פאטער, כ'זאלל זיך פרייהען און שטאַלצירען,
 איך זאל זיך מיט זיין ריעזענגרויסקייט לאַבען,
 וועגן אין זיין גרויסקייט לייענט מיין הערץ, מיין איך באַגראַבען?
 איך האָב דיר אָפט דערצעהלענדיג געהעט,
 ווי ס'האָט זיך אין אַ גאַט, אַ טאַכטער פון דער ערד
 פאַרליעבט... און האָט פון שמערץ זיך ביז צום טויט פאַרקלאַגט,
 דאָס איז דער וועהטאָג וואָס מיך פייניגט און מיך נאָגט,
 דעגן צווישען מענש און גאַט ווי קעגן זיין אַ פאַרבאַנד,
 און וועמענס חכמה, וועמענס שאַרפזינן איז אים שטאַנד,
 צו פאַררען געטער - פראָסט מיט פרויענליעבעם בראַנד? ...

מזמור שיר ליום השבת

״מזמור שיר ליום השבת!״
ווי עם גיססט זיך דורכען הערצען,
אזוי יום טוב'דיג און פרייליך,
אין א כאר פון זיססע קלאנגען :
״מזמור שיר ליום השבת!״

״מזמור שיר ליום השבת!״—
ס'שטאממט דאס ליעד ניט פון קיין מענשען,
נאר מלאכים ווייססע האבען
דאס געזונגען אין גן־עדן,
אין דעם ערסטען הויכען שבת,
נאך דער גרויסער וועלט־בעשאפונג,
און די זונגען און די שטערען,
אללע האבען מיטגעזונגען :
״מזמור שיר ליום השבת.״

יא, די זונגען, און די שטערען,
(וועלכע האבען נאך קיין טהערערען
ניט געזעהן אויף אונזער וועלטעל)
האבען שטראהלענדיג געזונגען,
מיט די שנעע־ווייסע מלאכים :
״מזמור שיר ליום השבת!״

און די פייגלעך פון גן־עדן,
אינ'עם כאָר אריינגעשאַססען
האַבען אַ פּאַנטאָן מיט טרעללען,
און געסוויסטשעט און געטרייללערט :
„מזמור שיר ליום השבת!“

און די בלוממען פון גן־עדן,
האַבען שעמעדיג געוויגט זיך,
האַבען אויפגען פאַרביג־דופטיג
בלומען־לשון מיטגעזונגען :
„מזמור שיר ליום השבת!“

און די גרויסע ריעזענבויםער,
האַבען צוגעלעגט דעם אויער,
איינגעבויען זיך מיט ערנסט,
און געשאַרשקעט און געשושקעט
„מזמור שיר ליום השבת!“—

אויף זיין כסא כבוד דאַמאלס,
מיט אַ געטטליך־גוטען שמייכל,
האַט דער בורא מיטגעזונגען :
„מזמור שיר ליום השבת.“

עב

שבת נחמו

נחמו, נחמו עמי יאמר אלהיכם.
(ישעיה, קאפ. מ')

וון די אלטע קינדעריאהרען,
זיך פארטראגט צו מיר א ריח,
און א בינמעל שטראהלען גנב'עט
זיך אריין אין די נשמה,

און פארשיינט מיט ליכט און העללקייט,
יעדען ווינקעל פונעם מח,
וואו די אלטע מרה שחורה,
ווי א גרויסע שפינן א שווארצע,

יאהרען נאכאנאנד געשפונען
האט איהר מיאוס גרויעס שפינוועבס...
ניין, מיר דאכט די שפינן געווארען,
איז א זינג-פויגעל גאר פלוצלינג ;

און זי שפרינגט און זינגט און טריללערט,
און פארטרינקט מיין קאפ מיט ליעדער,
פרייהייטס-ליעדער, פריידגעזאנגען,
וואו עס מישען זיך צוזאמען

זיססע טענער פונעם עבר,
הייליג מילד און פרומם און צערטליך,
מיט דעם הילכען פון טראַמפייטען,
וועלכע זאָגען אָן די צוקונפֿט...

* * *

וועדער בליהט פאר מיינע אויגען
יענעם בילד, וואָס קינדווייז מאַלען
פלעגט מיין דמיון, וועגן כ'פלעג הערען
שבת נחמו די הפטורה...

פון דער קינדערשער פאַנטאַזיע,
שוויממט אַרויס אַ באַרג אַ הויכער,
גרויס און איינזאַם און מיט גאָוה
אַנגעלעהנט אַקעגען היממעל,

אויפען באַרג ביי'ן סאַמע אויבען,
ווי אַ צעדערבוים אַ שטאַלצער,
ווי פון גרויסען באַרג אַ חלק,
שטעהט דער נביא ישעיהו...

גלייך צום שנעע וואָס דעקט די פעלזען,
פאַללט זיין ווייסע באַרד אַרונטער,
און ווי אַדלער-פליגלען פלאַטמען,
זיינע לאַקקען אין דער לופטען...

פון זיין שמערען שיינט די חכמה,
און די רוהיג-גרויסע אויגען,

גלאַנצען ווי צוויי העללע זונגען,
פולל מיט ליעבשאַפט, פולל מיט גבורה...

און ער רעדט... זיין שטים איז ווייכער,
פונעם אבענד-ווינטעל'ס אמהעם,
דאך עס קלינגט און קנאלט פון ווייטען,
ווי א וואַסערפאלל אַ שטאַרקער :

„נחמו, נחמו...“ גאַטט באַפוילען
האַט מיר, אייך אַ טרייסט צו ברינגען,
אויף די דורות־אַלטע וואונדען,
אייך אַ זיסען באַזאָם לייגען.

„וואַרף אַראָב די טרויער־קליידער,
אַרעם פאַלק, האַסט אַבגעליממען,
ביסט געוועזען די כפרה
פאַר די זינד פון אַללע פעלקער...“

„שטאַלץ גלייך אויס דעם רוקען דיינעם,
אַפען איז דעם לעבענ'ס אוצר,
קיינער זאַלל ניט מעהר באַרויבען
דיר, דיין שווער פאַרדיענטען חלק...“

און די פעלזען ווידערהאַלען,
זאָגען נאָך אין ווידערקלאַנגען :
„נחמו, נחמו... גאַטט באַפוילען
האַט מיר אייך אַ טרייסט צו ברינגען.“

רבי מתיא

(א תלמודישע לעגענדע.)

רומם און ריין און אַבגעזונדערט
פון דער וועלט און איהר געטיממעל
לעבט רב מתיא; זיין געדאַנקען
איז פון גאָט נאָר און פון היממעל...

ווי פון יענע הויכע וועלטען,
איז זי דא אַראַבגעקומען,
ווי פון אוצר הנשמות
האַט דער כורא זי גענומען—

איז נאָך איצטער זיין נשמה
אַהן אַ פּלעק און אַהן אַ שאַטטען,
ניט אַ הויך פון זינד געאטהעמט
האַט אויף איהר דער שלעכטער שטן...

ניט די מינדעסטע עבירה
ניט צומאָל אַ שלעכטער רעיון,
האַט דעם תנא'ס גייסט פאַרדונקעלט,
און זיין זינן דעם פרוממען, פרייען...

לערנענדיג און דאווענדיג נאָר,
זיצט ער תמיד אין זיין ציממער,
זוכט אַלס הייליגער צו ווערען,
און אַלס ריינער און אַלס פריממער

ווי אַ מלאך, ווי אַ שרף,
ווי צדיקים דאַרטען אויבען,
לעבט רב מתיא דאָ אויף דער וועלט,
מיט זיין תורה, מיט זיין גלויבען...

דאָך דער שטן, דער מתקנא,
קוקט אויף איהם מיט בייזע אויגען,
יעדע מצוה פון דעם תנא,
טרעפט איהם ווי אַ פייל פון בויגען,

יעדע הייליגע מחשבה
וואס רב מתיא טראכט אין הערצען,
שמעכט איהם ווי מיט טויזענד שפיוען,
פיללט זיין טייפעל-ברוסט מיט שמערצען...

און עס קאכט אין איהם די שנאה,
און עס פלאַקערט די נקמה,
אין זיין נעץ צו פאַנגען זוכט ער
מתיא'ס הייליגע נשמה...

און ער קומט צו גאַטטיכביכול,
בעט ער זאָל רשות איהם געבען,
און עס וועט איהם לאנג ניט געהמען,
פלעקען מתיא'ס זינן און שמרעבען.

און דעם שטן מיט א שמייכל
ענטפערט גאטט אויף זיין בקשה :
„געה פארפיהר איהם אויב דו קענסט נאָר,
פרוב איהם מאַכען פאַר אַ רשע...“

איצטער האָט דער שטן שליטה,
האָט רשות און מאַכט געקריגען,
און ער געהט אראָב פון היממעל
מתיא'ס אונשולד צו באַזיעגען...

צו דעם הייליג־פרוממען תנא
קוממט ער אין זיין שטיללען ציממער,
אבער ניט אַלס שוואַרצער שטן
נאָר אַלס שעהנע פרויענציממער...

פרישע באַקקען, ליפּפען—רויזען,
מיט אַ שמייכלע אַ זיססען...
שוואַרצע לאַקקען ווילד צופלאַכמען,
אויגען וואָס מיט פייער שיססען...

יעדער אבר הן־באַגאַססען,
יעדער ריהר אַ רייץ אַ שטוממער
און פון זיססע זינד דער צויבער,
שפּרייטענדיג אַ דופט ארום איהר...

און דאָס מיידעל מיט איהר שעהנקייט
זוכט רב מתיא'ס הערץ צו ריהרען,
זוכט איהם פון דעם גלייכען גוטען,
אויף דעם קרוממען וועג פארפיהרען...

וואו רב מתיא קעהרט און ווענדט זיך,
וואו ער געהט אויף אללע וועגען,
רק איהר שעהנער קלאָרער פנים,
רק זי קוממט איהם אָן אַנטקעגען...

ס'העלפט ניט דאוונען, ס'העלפט ניט לערנען,
אומעטום די זיססע בליקקען,
און ער שפירט אַרום זיין הערצען
שוין די נעצען וואָס זיי שמריקקען...

אין סכנה שוועכט זיין פרוממקייט,
אויף אַ האַרעלע קוים האַלט זיך,
און דאָ אונטען ליעגט אַין אַבגרונד
און אַ שוואַרצער גיהנום שפאלט זיך...

און זיין ריינעם קלאָרעם לעבען,
בייגט זיך, וויעגט זיך, האַלט ביין פאללען
אַט, אַט, ווערט ער דאָ אויף דער-וועלט
און אויף יענער וועלט פאַרפאללען...

נאָר איין עצה איז געבליעבען,
פון איהר כּשוף זיך צו וועהרען,
נאָר איין עצה, פון עבירות
און פון גיהנום נצול ווערען...

מורא'דיג איז יענעם מיטטעל
וואָס רב מתיא'ן איז געבליעבען
דאָך דער פרוממער תנא האט ניט
לאַנג געצווייפעלט און געקליבען :

איידער אלץ זאלל ער פארלייערען,
וואָס זיין גייסט זיך האָט דערוואַרבען,
אַפּפּערט ער די אויגען זיינע,
גיט זיי אַב צו גאַט אַ קרבן...
* * *

אויבען, אויבען אין דער לופטען,
פליהט אַ מלאך, פליהט געשווינד,
זיינע ווייסע ברייטע פליגלען
זיינען שנעללעך פאַר דעם ווינד...

העללע פונקען פון דער שכינה
און אַ שפּריץ פון יענעם שיין,
וועלכען גאַט טהיילט אין גן־עדן
זיינע אויסערוועתלטע איין—

טראַפענס וואונדער־טהוי געזאַממעלט,
פון מלאכים שמיללערהייט,
און אַ דופטיג הויך, וואָס דורך די
בייטען פון גן־עדן ווייהט—

דאס אַלס טראַגט דער פלינקער מלאך,
איינגעבונדען און פאַרשטעלט,
און ער איילט זיך אויסצופיהרען
זיין שליחות אויף דער וועלט..

רפאל איז דעם מלאך'ס נאָמען
אַלע קראַנקע היילט ער אויס,
און ער פליהט צום בלינדען תנא,
צו רב מתיא'ס שמיללען הויז.

הורדום

ס ווארטען אויף הורדום דעם קיניג'ס בעפעהל
צעהן טויזענד באוואפענטע קריגער,
א וואונק פון זיין אויג און זיי ריהרען זיך שנעלל
צו טהון דעם באגעהר פונעם זיעגער...

עס בוקט זיך דאס פאלק און באזיענט איז דאס לאנד,
נאך שווערע מלחמות באצוואונגען,
עס וואגט ניט קיין שונא מעהר הייבען א האנד,
אקעגען דעם גבור דעם יונגען.

דאך אונטער די גאלדענע קרוין וואָס ער טראגט,
זיך רונצעלט און וואַלקענט זיין שמערען,
אוי אונטער זיין פורפורנעם מאַנטעל זיך פלאגט
די ברוסט פון א קוממער א שווערען...

ווענן ס'ליעגען די נאכטיגע שאטטענס ארום,
איהם ווייכט פון די אויגען דער שלוממער,
אלליין דורכען מאַרמאַר-שלאָסס וואַנדערט ער אום
א בלייכער, פאַרמאַכטער און שטוממער...

ער וואַנדערט און וואַנדעלט פאַר ליינג און פאַר ברייט,
ער קען זיך קיין רוה ניט געפינען;
די בילד־שעהנע מרים מכבי איהם געהט
א רגע אַרויס ניט פון זינען...

דורך וואפפּען און גיפּט איז דער הייליגער שטאַמם,
פון שטאַלצע מכבים פאַרשוואונדען,
געבליבען נאַר מרים... איהר ליעבע אַ פּלאַמם
אין הורדום'עס ברוסט האָט געצונדען...

דאָך האט זי פאַרשטויסען זיין צעפּטער פון גאַלד,
זיין מאַכט ניט געקענט האָט זי נייטהען,
דאַנן האָט זי דעם פּרייז פאַר איהר גאווה באַצאַהלט, —
ס'האַט הורדום געהייסען זי טייטען...

און ס'ברענט איהם פון דאַמאלס איהר בליק וועלכער האָט
באַקוקט אַזוי שטאַלין און פאַראַכט איהם,
עס פּייניגט און פּלאַגט איהם דער שמייעל פון שפּאַטט,
וואָס האָט אַזוי שפּל געמאַכט איהם.

נאָך הערט ער דעם קעניגליך-קינדערשען קול,
קאָן קיינמאַל דעם טאָן ניט פּערגעסען,
דערביי שטעהט דער תּליון... דאָך פּעסט איז ווי שטאַל
די שטימם פון דער יונגער פּרינצעסין...

„איך האָסט דיך, דיין רוהם און דיין מאַכט און דיין מוטה,
„מעגסט פּעלקער און לענדער באַצוווינגען,
„דאָך קיינמאַל דיר וועט ניט צו פּלעקען דאָס בלוט,
„פון שטאַמם פון מכבי געלינגען...“

* * *

עס געהט אום דער שלאַפּלאַזער קיניג פאַרטראַכט,
ווערט שטענדיג פאַרצאגטער באַטריעכטער,
איהם דאַכט זיך עס הוּזק'ט פון איהם און זיין מאַכט,
דאָס בילד פון דער טויטער געליעכטער...

דעם נביא'ס בלוט

ין מיטען עזרה, פון מאַרמאַרנעם פלאַסמער
אַ טייכעל פון בלוט שפּריצט זייט יאהרען,
דאָס בלוט פון פּראָפעט וואָס אין מיטטען נבואה
פון פּאַלק איז דער'הרג'עט געוואָרען...

דער הייליגער נביא ער האָט זיי געוואָרענט,
גע'מוסר'ט מיט פינסטערע שטראַפען,
און פּלוצלינג איהם האָבען פון אללע פיער עקען
די שפיציגע שטיינער געטראָפען...

דאָס בלוט איז געפלאַססען, דאָס בלוט איז גערונען,
אַראַב אויף די מאַרמאַרנע שטיינער,
דאָך איהם איז צו העלפען, צו שטיללען די וואונדען
ניט אונטערגעקומען קיין איינער...

דאָס בלוט איז געפלאַססען, נאָר האָט עס דער נביא,
מיט גוסס'ע קללות באַשוואָרען,
ס'זאל קאַכען און זידען און תמיד דערמאַנען,
פון טויטען פּראָפעט דעם זכרון...

און יאהרען און דורות און יובלות פארגעהען,
שוין הונדערטער יאהרען פארגאנגען,
די פעסטונג פון יהודה איז חרוב געווארען,
דאָס פאָלק איז געוואָרען געפאָנגען...

און ס'זיינען געקומען די מחנות פון בבל,
און ס'לאַנד מיט אַ בלוט־טייך פאַרשוואַוממען,
מיט זיי איז דער גרויזאַמער העלד נבוראדן,
דער פיהרער פון חיל געקוממען.

דאָך קאַכט נאָך ווי פריהער דאָס רויטינקע טייכעל,
ווי אונטען וואַללש פייער געלעגען,
עס וואַנדערט מיט שרעק זיך דער העלד, נבוראדן,
ער טהוט ביי די כהנים זיך פרעגען :

„וואָס קאַכט דאָ און מורמעלט דאָס רויטינקע טייכעל,
עס שפּריצט און עס זידט און עס רוהט ניט,
עס איז ניט פון אַקסען דאָס בלוט וואָס איך זעה דאָ,
עס איז אויך קיין פייגעלשע בלוט ניט...“

עס טרייסעלט די כהנים פון אימה און פחד,
זיי שמעהען און שוויגען ווי שטוממע,
זיי וויללען דעם שענדליכען אמת ניט זאגען,
ניט וואַרפען אַ פלעק אויף די אומה...

„וואָס שווייגט איהר צושראַקען, אייך צימערט די קערפער,
די פנים'ער ווערען אייך בלאַססער? —
וואָס פליסט דאָ דאָס רויטינקע טייכעל און קאַכט זיך,
ווי הייסע ווי זודיגע וואַססער? —“

עס דוננערט די שטימם פון דעם ווילדען רוצח,
די אויגען מיט גרימצאָרען בליצען,
און שטאַרקער האָט פּלוצלינג גענומען דאָס טיי כעל
צו שוימען און שפּרינגען און שפּריצען....

און איינער א'ן אַלטער און גרייזגראָער כהן,
מיט האָר ווי לכּנוך־שנעע ווייסע,
נעהט צו צו דעם פיהרער פון חיל און נעהמט איהם
דערצעהלען די טרויריגע מעשה :

„ביי אונז איז פאַרציטען אַ נביא געוועזען,
וואָס האָט ניט דעם אמת פאַרשוויגען,
וואָס האָט ניט א'ן עולה ביי אידען געליטמען,
און פיינט געהאַט פאַלשקייט און ליגען...“

„ער האָט זיינע ברידער געוואָרענט, גע'מוסר'ט,
געבעטען זיין פרימער און ריינער,
און ס'פאַלק האָט צום נביא אַ שנאה געקריגען,
און האָט איהם פאַרוואָרפען מיט שטיינער...“

„זיין בלוט איז געלאָפען פון צעהנדליגע וואונדען,
דאָך האָט עס דער נביא באַשוואָרען,
דאָס בלוט זאָלל ניט רוהען און זאָלל ניט פאַרשוויגען
וואָס ער איז גע'הרג'עט געוואָרען...“

„פון דאמאלס אָן קאָכט עס און לאָזט זיך ניט שטיללען
עס העלפט ניט קיין ווישען, קיין רייבען,
דאָס בלוטיגע טייכעל איז תמיד פאַרבליבען,
און לאָזט זיך פון אַרט ניט פאַרטרייבען...“

נאך שטארקער צו קאכען, נאך ווילדער צו זידען,
און ווערען נאך ברייטער און רויטער,
האָט פלוצלינג דאָס רויטינקע טייכעל גענומען,
ווי אונטען וואָלט ליעגען דער טויטער...

מיט כעס זעהט דער פיהרער פון בבלי'ס ארמיען,
ווי ס'שווינגט ניט און שטייגט נאך דאס זידען,
ער הייסט זיינע מחנות זיי זאללען איהם ברענגען,
די זקנים, די פער פון די אידען...

מע ברענגט די סנהדרין, חכמים און פיהרער,
און לעהרער פון תורה און זיטטען,
און זאלע זיי ווערען ווי לעממער געשאכטען,
ווי אַקסען אַהן מיטלייד געשניטטען...

און ס'וואַרעמע בלוט פון די זקנים געגאַססען
זיך האָט ווי דאָס וואַסער פון ברוננען,
עס האָט מיט דעם בלוט זיך צוזאַמענגעגאַססען
וואָס האָט פון דעם נביא גערונגען...

דאָך וואַרפט זיך דאָס בלוט פון דעם פינסטערען נביא,
עס העלפט ניט דער בלוטיגער קרבן,
עס וואַרפט זיך און העכט זיך און רוהט ניט אַרגע,
ווי דאַמאלס וועגן ער איז געשטאַרבען...

און מיידלעך און בחורים יונגע און פרישע
פון ציון, איצט ווערען גענומען,
יין זיינען ווי צעדער און פאַלמען געוואַקסען,
ווי דופטיגע מירטען און בלוממען...

און טויזענדער ווערען אהן מיטלייד געקוילעט,
עס גוסס'ען די צארטיינגע גליעדער,
עס מישט זיך צונויף מיט דעם בלוט פונעם נביא
דאס בלוט פון די אייגענע ברידער.

דאך וויל זיך דאס קלייניקע טייכעל ניט שטיללען,
עס לעבען פון גוסס די קללות,
און ס'בלוט פונעם נביא נאך ווארעם און זודיג,
געבליבען אזוי ווי א מאל איז.

איצט ברענגט מען שוין קינדער און עופה'לעך קליינע
די עדעלסטע שעהנסטע פון ציון,
זיי זיינען ווי פרישע און גרינעקע צווייגען,
פון איילבערמענבויער וואס בליהען...

און צעהנדליג-זויז האט מען די קינדער גע'הרג'עט
געקוילעט, געשניטען, געשמאכען—
און שוואכער האט פלוצלינג גענומען דאס טייכעל,
דאס רויטיקע טייכעל צו קאכען...

אלס שוואכער און שוואכער און שמילער און שמילער
שוין איז עס אנטשוויגען געווארען :
געשמיללט איז דער כעס פון דעם שרעקליכען נביא,
זיין לאנגער און פינסטערער צארען...

דעם תנאים קררה

I

ער הייליגער תנא, רב יוסי פון יקרות,
ער ווילל ניט דאס לעבען געניססען ;
פון יוגענד און ליעבע מיט ביטערע קללות,
פארשילט ער דעם תענוג דעם זיססען.
נאר בילדער פון שווארצע מדבריות אהן שמראהלען,
פון פעסטיגע זומפען און פעכיגע קוואללען,
געפיללמע מיט גיפטיגע שלאנגען,
און טייכען פון זודיגען בליי וואו זיך בראטען,
די זינדער וואס האבען געבוקט זיך צום שטן,
אין נעץ פון עבירות געפאנגען—
נאר בילדער אזעלכע איהם האבען בעשעפטיגט,
און וואס א טאג מעהר אין זיין גלויבען באקרעפטיגט.

דער תנא וואס עלמער
ווערט פריממער און קעלמער,
דאס מענשליכע הערץ איז פארפרארען,
אין דאוונען אלליין נאר
געבעט און געווייזן נאר
פארבריינגט ער די טעג און די יאהרען...

II

און גרויס און באריהמט איז געווארען דער תנא,
מע פלעגט זיך די נסים דערצעהלען.

ווי דעס מיט א'ן איינציגען וואָרט פלעגט ער העלפּען,
 און דעס מיט אַ ברכה בלויז היילען ;
 ער האָט נאָר געדאַרפט זיינע אויגען די שטיללע,
 אַ קעהר טהון צום היממעל באַטריבט מיט אַ תפלה,
 ערריכט האָט ער באַלד זיין פּערלאַנגען...
 אַ בלינדער פלעגט זעהן און אַ לאַמער שפּאַציערען,
 פלעגט זיי נאָר די האַנד פונעם תנא באַריהרען,
 און איטליכער שמערץ איז פאַרגאַנגען...
 דאָך וועמען דער תנא פלעגט געבען אַ קללה,
 האָט זיכער ערוואַרטען געמעגט זיין מפלה,
 דער פלוך פלעגט זיך תמיד ערפיללען,
 אזוי ווי אין היממעל אַ מחנה מלאכים,
 דער תנא געהאט וואַללט פאַר זיך משולחים
 צו טהון זיין באַגעהר און זיין וויללען...
 באַריהמט איז דער תנא, פון יעדען באַוואַנדערט,
 דאָך וויכט ער פון מענשען און לעבט אבגעזונדערט,

די וועלט איז איהם נמאס,
 דאס לעבען ביי איהם איז,
 א'ן עונש געמאַכט צו פּראַכירען
 דעם צדיק'ס נשמה,
 וואָס שטענדיג מלחמה
 מיט לוסט און תענוגים מוז פיהרען...

III

אריינגעמישט האָט זיך צום אונגליק דער שטן,
 געהאַט האָט אַ טאַכטער דער תנא,
 און איטליכעס מיידעל ארום אין דער סביבה
 געווען איז איהר שעהנקייט מקנא.

מע פלעגט איהרע אויגען פארגלייכען צו זוננען,
 די ליפפען צו רויזען, דאך האט ניט געפונען
 קיין איינער דעם אויסדרוק דעם רעכטען,
 צו מאלען דעם חן פון די נאכט-שווארצע אויגען,
 וואס האבען גע'כשופ'ט און האבען געצויגען
 מיט בליקען וואס פלעגען זיך פלעכטען
 ארום אללע הערצער ווי פעדעמלעך זיסע,
 און האבען גענומען געפאנגען אין תפיסה,
 דעם קאפ מיט'ן וויללען צוזאמען—
 די ליפפען וואס זייגען געווען צוויי געזאנגען
 פון ליעד שיר השירים, אהן ווערטער און קלאנגען,
 צוויי דופטיגע פארביגע גראממען,
 צוויי שטוממע פראטעסטען אקעגען דעם טאטען,
 זיין דאווען און פאסטען און הייליגע מהאטען.

זי ווילל גאר דעם גיהנום,
 ניט וויסען ניט קענען,
 דאך גלויבט זי גאר פעסט אין גן-עדן,
 און ווילל איהם שוין האבען
 אויף דער וועלט, און לאבען
 מיט לוסט זיך און אלערליי פריידען...

IV

און מעהר ווי דער הייליגער תנא רב יוסי,
 באקאנט איז זיין טאכטער געווארען,
 מע האט איהר אין בבל א נאמען געגעבען,
 די בליהענדע רויז פונעם שרון...
 און אימליכען טאג פלעגען אַנקוממען מעננער,
 פון נאָהנטען און ווייטען איהר פנים צו זעהן נאָר,

און זעהן האָט געמיינט זיך פארליבען,
 און האָבען די הערצער געמענט זיין פון אייזען,
 פלעגט זי נאָר אַן איינציגען שמייכל זיי וויזען,
 זיי זיינען איהר שקלאפען פארבליבען...
 און ס'פלעגען ווי שאטמענס ארומגעהן פארליבטע,
 מיט בלייכע געזיכטער מיט אויגען באַטריבטע,
 ניט קענען מעהר שלאָפען ניט עססען—
 דאָס מיידעל פלעגט אבער נאָר שטיפען און שפיעלען,
 און לייכטזיניג לאַכען פון הערץ און געפיהלען,
 און איהרע געליעכטע פערגעססען,
 זיי פלעגען זיך שלעפען פארצווייפעלט פארטרויערט,
 און זי האָט צורמאַל מיט אַ זיפן ניט באַדויערט.

פון מענשען דערווייטערט,
 זיך פייניגט און לייטערט
 דער הייליגער תנא דער פרוממער—
 און איהם ווי אויף להכעים,
 די טאָכטער קלייבט גהת
 פון איהרע געליעכטע ארום איהר...

v

לאַנג טויב איז דער אויער און בלינדע די אויגען
 געוועזען פון תנא רב יוסי,
 עס וויללען ניט וויססען וואָס טהוט זיך אויף דער וועלט,
 דעם צדיק'ס רעיונות די גרויססע...
 נאָר ענדליך דערגרייכט האָט צום תנא די מעשה,
 קאפויר געשטעלט האָבען די האָר זיך די ווייסע,
 איהם האָט ווי אַ דוננער צובראָכען ;

זיין טאכטער, א טהייל פון זיין אייגענעם לעבען,
א פונק פון זיין גייסט וואָס אין היממעל פלעגט שוועבען,
איז טיעף אין עברות פארקראכען...
און וואָכען תעניתים געפאָססט האָט דער פאטער,
און מעהר נאָך געדאווענט געפייניגט זיך האָט ער,
און טייכען פון טהרערען פארגאָסען,
און פארטיג געוואָרען אין הייליגען תנא'ם
פארבאָרגענעם מח אַ שרעקליכער פלאַן איז :
דער נזיר האָט גרויזאָם באַשלאָסען,
זיין אייגענע טאָכטער אַ קללה צו געבען,
און בעטען ביי גאָטט איהר צו נעהמען דאָס לעבען..

די טאָכטער מוז שטארבען,
זי זאָל ניט פארדארבען
די וועלט, און די הערצער פאר'ס'ען,
זי זאָל ניט מעהר קענען
נשמות פארברענען
מיט ליידענשאַפט'ס זינדיגע פלאַמען...

VI

ס'איז נאָכט און עם שלוממערט דעם תנא'ם קליין הייזעל,
אין פינסטערע שאַטענעם פארזונקען,
עם שלוממערט דאָס לוסטיגע מיידעל און חלומ'ט,
פון די וואָס איהר חן האָט באַטרונקען...
דאָך איבער איהר בעטט שמעהט דער תנא געבויגען,
איהם בליאַסקעט אַ שרעקליכער פונק פון די אויגען,
און ס'מורמלען די ליפּפען האַלב־אַפּפען :

„קיון שמייכעל זאלל מעהר ניט די לעפעצן פארציהען,
קיון לעבען זאלל מעהר אויף דיין פנים ניט גליהען,
זאלסט ווערען אויף אייביג אנטשלאפען...“
דאס מיידעל א זיפץ האט געגעבען א לאנגען,
און שטילל איז דער הויך פון איהר לעבען פארגאנגען...

ביי די גליעדער די קיהלע,
דער תנא טהוט תפלה,
און בעט פאר די יונגע נשמה,
אז גאטט זאלל פארצייהען
איהר זינד, און באפרייען
פון פינסטערען שטן'ס נקמה...

טיטוס'עם מוק

וריק פון מלחמה איז טיטוס געקוממען,
פון זיגער דער שמערען באקראנצט איז מיט בלוממען,
עס פאללט צו די פיסס איהם גאנץ רוים,
און קוססט פון זיין טאגא דעם זויס,
די שטאלצע פאטריציער ערווארטען ביין טהויער,
ער פעבעל פארהילכט מיט געשרייען זיין אויער :
„לאנג לעבען זאל טיטוס דער העלד
וואס קומט פון באצווינגען א וועלט...“

פון אלע מדינות געבראכט—
צו וויזען זיין זיעגענדע מאכט—
זיין רייט-וואגען נאקעט באגלייטען,
א מחנה פון שקלאפען אין קייטען...
זיין בלוטיגע האנד
זי האט ניט קיין לעבענס געשוינט,
אין אימליכען לאנד,
ווערט טיטוס מיט קללות באלוינט,
דאך רוים איז דערצו שוין געוואוינט
רחמנות איז ווייבערש און פאסט זיך ניט גוט
פאר טאפערע מעננער, געפארבען מיט בלוט
מוז זיין דער גירלאנד וואס דעם גבור באקרוינט...
אויף טיטוס' געזיכט אבער שוועכט
אין אויסדרוק פון וועהמאג וואס קלעכט

זיך ניט צום פארצד און די פרייד,
וואָס איבער דעם פאַלק איז פאַרשפּרייט...
אין מח פון מיטום וואו קיינער ניט זעהט,
א קליינצינקע מוק איז פאַרקראַכען און שפּעטט
פון גאַנצען פאַרצד וועלכען רוים איהם באַווייזט,
און בויערט זיין שאַרבען און עגכערט און רייסט...

ארום זיינען שטאַרקע לעניאַנען באַרייט,
דעם וויללען פון זיעגער צו טהאַן,
דאָך קיינער די מוק ריהרט ניט אן,
וואָס לעכערט זיין קאַפּ שטיללערהייד...
א קליינציגע שוואַכע פאַרבאַרגענע פליעג,
פאַרדאַרבעט איהם די שמחה, פאַרביטערט זיין זיעג...

ביי טאָג און ביי נאַכט
זי גריבעלט מיט מאַכט
און פיקט איהם ארויף אין זכרון,
די לעבענס וואָס זיינען פאַרלאָרען,
די לענדער וואָס זיינען צושטערט
געוואָרען דורך איהם און זיין שווערד...

עס העלפט ניט קיין דאַקטאָר
די מוק ווערט אַלס שטאַרקער און גרעססער,
דער העלד דער געפלאַגטער,
געביטמען זיין גורל וואַללט בעססער,
מיט זיינע געפאַנגענע שקלאַפּען,
אבי נאָר די פלאַג אבצושאַפּפּען;
וואַלט גערען געשאַנקען זיין טהראָן און זיין רוהם,
אַבי נאָר די מוק אין זיין קאַפּ זאָלל זיין שמומס...

ש ט ר א ה

אף הוא ראה גלגלת אחת
שצפה על פני המים ואמר
על דאטפט אטפוד וסוף
מטיפיד יטפון. (אבות.)

יים ברעג פונעם ים שמעהט דער תנא פארטראכט,
די וועללען זיך יאגען מיט האסטיגער מאכט,
די כוואליעס זיך שלאגען און שוימען און שוממען...
אהער פון ווייטען, קוממט פלוצלינג געשוואומען,
א בר־מנך־קאפ וואס פון מאַרד קלאַרע צייכען
נאך טראַגט אויף דעם וועכסענעם פנים דעם בלייכען.
דאָס פינסטערע וואַסער אַרויף און אַראַב,
וואַרפט אום ווי פאַרערגערט פון הרוג דעם קאַפ,
עס בייטשען די כוואליעס די האַר,
פאַרקלעכט אין אַ בלוטיגען קאַלמען,
אַזוי ווי געפלוכט און געשאַלמען,
דעם אַרעמען טויטען זיי וואַלמען,
אין בייזען און טייפעלשען כאַר...

דער תנא באַקוקט עס, פאַרקלעהרט,
און מורמעלט : „דער עונש ער ווערט
„ניט קיינעם געשאַנקען און וועט עס אַפט דויערן
„און וועט זיך די שטראַף אויף אַ וויילע פאַרלויערן,
„וואַס ד'אויביגע מאַכט האַט באַשעערט,
„מוז קוממען און מוז זיך באַווייזען,
„מיט וואַססער מיט פּייער מיט אייזען...“

„דער צייכען פון קין ער גרוילט אויף דיין שמערען,
„דיין ברודער מענש האָסטו דערטרונקען,
„איצט האָסטו ערמאָרדעט אַלליין געמוזט ווערען—
„אַ הרוג אין וואַסער פאַרזונקען...“

„און דער וואָס געמאַכט האט דיין לעבען א'ן ענד,
„וועט שמאַרבען דער'הרג'עט פון אַנדערע הענד,
„איין מאָרד מיט אַ צוויימען מוז ווערען באַלוינט,
„עס ווערט קיין פערברעכער פון שמראַף ניט פאַרשוינט.“

עס רוישען די פינסטערע וועללען און שומען,
אַזוי ווי זיי וואַלמען פון תנא פערנוממען,
דאס וואַרט,

און איבער'ן מער,
אהין און אַהער,

זיי וואַלמען א'ן עכאַ פאַרשפריימען :
„איין מאָרד—

„מוז ווערען באַצאַהלט מיט אַ צוויימען...“

אידישע לעגענדען

דעם שוסמער'ס מיידעל

עלעכט האָט אין שמעדיג' אַז'ן עושר,
א יחסן דערצו אַ באַוואוסטער,
ניט ווייט פון דעם רייכען מאַנ'ס מויער,
געוואָהנט האָט אַז'ן אַרעמער שוסמער...

דער גביר האָט געהאַט אַ בן יחיד
א זיידענעם בחור אַז'ן עלוי,
דער שוסמער געהאַט האט אַ טאַכטער,
אַ זיסע באַ'חנ'טע און שמיילע...

און האַבען זיך ביידע באַגעגענט,
זיי פלעגען זיך שעהמען צו ריידען,
געשפּיעגעלט אין ד'אויגען נאָר האָט זיך
דיזעלביגע ליעבע ביי ביידען...

פאַר'שדכנ'ט דער גביר האָט זיין עלוי
פאַר קעסט און צעהן טויזענד מוזמן,
געשטאַרבען דאָס מיידעל... געפלאַצט האט
איהר הערץ פון אַ וועהמאָג אַ שוממען...

זינט דאמאלס אין מיטמען דער נאכט, וועגן
עס שלאפט שוין דער גביר אין זיין מויער,
פון אונטער די פענסטער דערהערט ער,
אזוי ווי א שטיממע פון טרויער...

עס כליפעט... אזוי ווי דאס מיידעל
דאס טויטע וואָללט אונטען געוועזען...
איהם דאכט זיך אזוי ווי זי וואָללט איהם,
געשלעפט און גערופען צו בית-דין :

„קומם מיט צו פמליא של מעלה,
דאָרט זאָלסטו א חשבון מיר געבען,
פאַר איטליכען טאָג וואָס דורך דיר איז,
געוואָרען געקירצט פון מיין לעבען...“

שוין צעהן מאל איז בעטען מחילה,
דער גביר אויף איהר קבר געגאַנגען,
דאָך וועקען איהם אַלס נאָך פון שלוממער,
די זעלביגע ביטטערע קלאַנגען...

דעם חתנים טויט

וועג די כליזמרים, דער עולם צוגאנגען,
און חתן און כלה מיט שטיללע פארלאנגען,
באקוקען זיך ביידע פארשעמט—
וואס האט זיך גאר פלוצלונג דערשראקען דער חתן?—
די כלה א שווייס האט א קאלטער באגאססען,
דאס הערץ ווערט זיי ביידען פארקלעממט...

אין א ווינקעל פאררוקט,
זיצט א פרעמדער און קוקט
מיט שטאררע און פינסטערע אויגען,
אזוי ווי זיין בליק,
מיט מכשף'שע שמריק,
צו זיך וואללט דעם חתן געצויגען.

די ליכט געהען אויס אין די מעשענע לייכטער,
דאס ציממער ווערט דונקלער, די נאכטלופט ווערט פייכטער,
עס קריכען די שאטמענס ארום אויף די ווענד—
דער כלה פון שרעק האט דעם אטהעם פארנוממען,
דער חתן האט פלוצלינג אין אורח אין שטוממען,
דעם מלאך המות דערקענט...

„א פינסטערע מאַכט
לאַז די איינציגע נאַכט,
לאַז די איינציגע נאַכט נאָך מיך לעבען;
ווענן ס'ברעכט אויף דער שטערען
פון מאַרגען, דאָן גערען
וועלל איך מיין נשמה דיר געבען...“

ע- בעט זיך דער חתן... דער בלייכער לבנה'ס
פאַראוממערט געזיכט מיט אַ בליק פון רחמנות,
דורכען פענסטער זיך גנב'עט אַריין...
די געשטאַלט אינעם ווינקעל ווערט העכער און גרעסער,
און רוקט זיך אַלס נעהנטער... עס גיט פון אַ מעסער
אין דונקעלען צימער אַ שייך...

עס טראַגט זיך אין שטוב,
דער גערוד פון אַ גרוב,
דער קלאַפ פון קברנ'ישע כלים,
און ס'טראַמפלען פון טריט,
פון א'ן עולם וואָס ציהט,
אַ מחנה פון שטוממע אַבלים...

עס קומט ווי פון קבר... „צוריק נאָך מיט יאהרען
פאַרוינדיגט זיך האַסטו, פאַרשריבען געוואָרען,
אין פינסטערען בוך איז דיין חטא,
באַשלאַסען דיין טויט האַט פּמליא של מעלה,
און וואו זיי באַשליסען דאָרט פּרעגט מען קיין שאלה,
דאָרט העלפט ניט קיין קלאַג און געבעט...“

דער חתן דערפיהלם,
ווי זיין בלוט ווערט פארקיהלם,
פארלאזשען די ליכט זיינען אללע—
אין צימער אלליין,
אין א ביטער געוויין,
ברעכט אויס די אלמנת די כלה...

79

די גע'גנבי'עטע כלה

איז נאך שלש סעודות און ס'דונקעלט דערויסען,
דער שבת איז באלד שוין פארגאנגען :
„א באבעניו זיססע דערצעהל פון די שדים,
וואס האבען א כלה געפאנגען.“

די באבע זי קוקט דורכען פענסטער צום שולחויף,
און זאגט : „עס איז קענטיג ניט שפעט נאך,
מע האט נאך קיין ליכט אין דער שוהל ניט געצונדען,
דער מגיד מסתמא, ער רעדט נאך.“

זי זיפצט און זי נעהמט די שפאקולען ארונטער—
„דער אויבערשטער זאלל אונז באהיטען,
ס'וואלט אלסדינג כשורה געגאנגען, וועגן שדים
זיך דרעהען ניט אונטער אין מיטטען.“

„פון יענער זייט גראבען געוואהנט האט רב יואל,
אין כבוד, אין עושר און גדולה,
צעהן קופפערטען—זאגט מען— מיט גילדערנע רענדלעך
געשמאנען ביי איהם זיינען פוללע.“

„און שעהן איז געוועזען זיין טאכטער מאריאשע,
וואו זעהט איהר עם היינטיגע צייטען?—
די אויגען איהר האבען פון פנים געלויכטען,
אזוי ווי מנורות פון ווייטען.“

„און קלוג, און א בריה... איהר נעהען און שטריקען,
איהר העפטען געווען איז א חידוש,
גערעדט ווי א פריצטע אויף פויליש, געשריעבען
אזוי ווי א מאנספערשוין אידיש..

„כף אלף דוקאטען און אייביגע קעסט האט,
דער רייכער רב יואל געבאָטען,
אבי פאר זיין טאָכטער צו קריגען א חתן
מיט אַלערליי מעלות געראַטען...

„נו קענט איהר זיך מעלדען... עס האַבען שדכנים
א לאַז געטהון זיך פון דער סביבת,
געזוכט און גע'בדק'ט אַוואו א בית מדרש,
געאַקערט אַוואו א ישיבה...

„ביז ס'האַט זיך געפונען א תכשיט א בחור,
אין אוצר פון גאַלדענע מעלות,
עס פלעגען זיך אַלטע רבנים ניט שעהמען
ביי איהם קוממען אַנפרעגען שאלות.

„מע האַט איהם געטיטעלט „דער אַלמער מיט ספרים“
גערופען דער „אייזערנער באַרג“ איהם,
נאָר וואָס איז דער חידוש? ... דער יחוס־בריעף זיינער,
געצויגען זיך האַט ביז'ן „תרגום“...

„געהאַט האַט קיין גבול ניט די שמחה ר' יואל'ס,
וואָס האַט אַזאָן איידעם געפונען—
א ציערונג אויף דער וועלט, א נחת אויף יענער—
נאָר לילית... זי האַט ניט פאַרגונען...

„דער טאָג פון דער חופה איז נאָהענט געקוממען,
מע האָט שוין גענוממען זיך ריכטען,
מיט באַקען און פרעגלען און שמאַרען און כראַטען,
און צוגריימען רייכע געריכטען—

„נאָר האָט מען צו היטמען די כלה פּערגעססען,
מיט חתונה־זאַכען פּערגנומען,
אַמאָל בין השמשות אַרויס איז די כלה,
און איז שוין צוריק ניט געקוממען...

„געקלאַגט האָט דער קצין, געקלאַגט האָט דער חתן,
וואָס האָט געזאָלט ווערען זיין איידים,
אין וואָלד אבער האַבען אין זעלביגען אבענה,
אַ חופה געפראַוועט די שדים...

„און ס'האַבען טייוואַליס־כלי־זמרים געצימבעלט
און שדים חזנים געזונגען,
די אַרעמע כלה די שעהנע מושלמת,
אַ שד האָט גענומען אַ יונגען.

„און יאהרען נאָך דעם ווי די מעשה פאַססירט האט,
ביי נאַכט וועגן ס'פלעגט וועהען אַ שטורעם,
געקענט האָט מען הערען ווי ס'רייסט זיך די כלה
און יאממערט פון טיעפע יסורים...”

✻

פון אין אלטען פנקס

אַרזאַממעלט אין שוהל זיינען פרויען און מעננער,
דער חזן צולאזט זיך אין קונציגע טענער,
ווי ס'פאסט זיך פאר פסח פריהמארגען—
און יום טוב'דיג זיינען די גהעטטאָפּיגורען,
פאַרשוואַנדען פון גלות די פינסטערע שפורען,
די קנייטשען פון אויביגען זאָרגען.

עס גאַרגעלט דער חזן און דרעהדעלט די טרעללען,
די מאַנסכיללען שפאַלמען פון מחזור די וועללען,
עס שוויממען אין תחינות די ווייבער—
ווער עפענט די אייזערנע שולטהיר מיט גבורה?—
עס מאַלט זיך אַ טויט־שרעק אויף אימליכע צורה,
אַ סקרוד געהט אריבער די לייבער.

עס שפאַרט זיך אַ הויפען אַ שוואַרצער געדיכטער,
אַ מחנה פון מענשען מיט טייפל־געזיכטער,
מיט שטיינער און שמעקענס און וואַפען : —
„אַ קריסטליכעס קינד איז פאַרפאַללען זינט נעכטען,
איהר האָט עס גע'גנב'עט, ווי תמיד, צו שעכטען
אויף פסח זיך בלוט צו פאַרשאַפען...“

אין שוהל פאללט א פינסטערע אימה א'ן אומעט,
פון פעבעל געהט פלוצלינג ארויס א משומד,
צום ארון הקדש דעם אלטען: —
מיט אברים פארנגליווערט און גארנעל צושניטטען,
דארט האסטיג אנטדעקט ער א טויטען אין מיטטען
פון הייליגע ספרים באהאלטען...

עס קלאפט זיך דער עולם אין הערצען על-חטא שוין,
און איטליכער פרעפעלט זיין לעצטען געבעט שוין,
מע האפט שוין ניט מעהר אויף רחמנות,
אויסען שטאדט ליגען פעלדער מיט קברים פארשפרייטע,
פון טאמעס און זידעס און קרובים געטיידטע,
פון בלוטיגען בלבול קרבנות...

, ווינקעל פון מזרח דער רב שטעהט און דאווענט,
דער גרויסער רב זאב, אין קבלה בעהאווענט,
ער קעהרט זיך איצט אום צו דעם עולם,
מיט רוהיגער שטיממע די שטיללקט צוברעכט ער:
„דער גאט פון ישראל, דער גרויסער גערעכטער,
קעגן וועקען א מת פון בית עולם“...

דעם רב פון די אויגען ארויס שטראהלט די שכינה,
ער קוקט און ער ווארט מיט פראפעטישער מינע,
עס זאל זיך דאס וואונדער באווייזען: —
און באלד האט דער טויטער גענומען זיך וועקען,
די אייזקאלטע אברים זיך ריהרען און שטרעקען,
די פיסס זיינע לעבעדיג שפרייזען...

נו געה איצט, און ווייז ווער דעם מאַרד האָט באַגאַנגען,
זי שטיללען זיין האַסס און רוצח־פאַרלאַנגען
און אונשולד מיט בלוט צו באַשמירען..."
און איידער עס איז נאָך אַ רגע פאַרגאַנגען,
דער מת האַלט דעם מסור אַזוי ווי מיט צוואַנגען,
און בריינגט צום בעל מופת צו פיהרען...

דאַנן זייגען די גליעדער צוזאַמענגעזונקען,
פאַרלאַשען זיך האַבען פון לעבען די פונקען,
דער מת האָט זיין אַרבייט פאַרריכט שוין—
דער רב שטעהט שוין וויעדער אין ווינקעל געבויגען,
עס פאַללט איהם דער טלית אראַב אויף די אויגען,
אַוועק איז דער שטראַהל פון געזיכט שוין...

דער עולם נעהמט וויעדער זיך מחזור צו זאַגען,
ס'איז שפעט און מען האָט נאָך אַ סך צו דעריאַגען,
מע טאָר ניט דעם מוסף פאַרזאַממען...

* * *

אין פנקס פון שטאדט איז די מעשה פאַרבליבען,
דער סופר רב צבי האָט דעם מופת באַשריבען,
מיט הויכע מליצה און גראַממען...

עב

הינטערין פארקאן

ס רוישען די בויען פון אלטען בית עולם,
די לבנה קוקט בלייך און פארקלערט,
איצט קוממען די מתים, סיי יונגע סיי אלטע,
ארום פון דער פינסטערער ערד...

זיי געהען איצט אונטער די בויען שפאציערען,
אין וויסע תכריכים געקליידט,
זיי געהען און רעדען אויף בר מנן לשון
ביז ערגעץ א האהן זיך צוקרייהט...

די מאנסביללען טענה'ן פון חבוט הקבר
פון גיהנום און מדת הדין
די וויבער באטאפען די שעהנע תכריכים,
און פרעגען : וואס קאסט א'ן ארשין? ...

און הינטערן פארקאן פארלאזען און איינזאם,
שמעהט איינער א בר מנן שמומם,
מקנא די מתים וואס אויפען בית עולם,
מיט גאזע שפאציערען ארום...

עפ

דער גלגול

יי די מהירען פון בית מדרש,
ליגט אַ הונד פאַרוואַקסען ווילד,
קיינער ווייסט ניט ווער דער הונד אין.
אַללע הערען ווי ער ביללט...

הערט מען זיינע ווייסע וואַיעס
קלעמט משונה'דיג דאָס הערץ,
עפעס שפירט מען אין זיין ביללען,
מענשענ-יאממער, מענשענשמערץ,

און דער עולם באַלד דערקענט האט
וואָס דער הונד דער שוואַרצער ווילל,
און מע האָט זיך צוגעוואונקען,
און געשושקעט אין דער שטילל :

ס'איז אַן אונגליקליכער גלגול,
איז געשטאַרבען אַהן אַ קינד,
און ער זוכט אַ פּרעמדען קדיש
און ער ביללט ביז ער געפינט...

אב

דער דערטרונקענער

ונמען פליסט דאָס שוואַרצע וואַסער
אויבען היינגט אַ בריק פון אייזען,
אויף דער בריק זיך פלעגט בעווייזען
יעדע נאכט אַ גייסט אַ נאסער...

קאלטע טראַפענס פלעגען טריעפען,
פון זיין מתגעזיכט דעם שטוממען
ווי ער וואַלט אַרויסגעשוואומען,
פון דעם וועללען-תהום דעם טיעפען...

פלעגט אַרומנעהן גאַנצע שטונדען,
מיט אַ האַמער זעג און פיילען,
פלעגט באַטאַפען אַללע זיילען,
און געוואַרען דאַנן פערשוואונדען...

מ'זאָגט, אַז ביים צוזאַמענשמעללען
פון דער בריק צוריק מיט יאהרען,
האַט ער ס'גלייכגעוויכט פאַרלאַרען
און פאַרזונקען אין די וועללען...

88

דער קמצן

ד' האָט ניט קיין זאָך זיך פאַרגונגען
וועגן ער האָט געלעבט אויף דער וועלט,
האָט פיינד געהאַט זיך און דעם צווייטען,
נאָר האָט ד' געהאַט האָט ער זיין געלד.

געהאַט האָט ער קיינמאַל קיין קינד ניט,
האָט קיינמאַל קיין ווייב ניט געהאַט,
איז שטענדיג געגאַנגען צוריססען,
קיין מאָל ניט געגעססען ביז זאָט...

געוואָהנט אין אַ הייזעל אַ חורבה,
אין באַד-געססעל ערגעץ פאַררוקט,
און דאַרטען געצעהלט זיינע רענדלעך
און צעהן מאָל אַ טאָג זיי באַקוקט...

און וועגן ס'איז דער קמצן געשטאַרבען,
האָט קיינער ניט גלויבען געקענט
אז איבערגעלאָזען נאָר האָט ער
אַ בעטמעל און פּוסטע פיער ווענד...

עס האָט ניט קיין מענש וואו עס ליגען
די אוצרות פאַרבאַרגען געוואוסט

און אַנטהון אין פּרעמדע תּכּריכּים
האַט חברה קדישא געמוזט...

און וויסט איז פון דאמאלס די חורבה
עס וואָהנט ניט קיין נפש אין איהר...
נאָר שלאָגט עס ביי נאַכט צוועלף אַ זייגער,
דאַנן עפענט זיך פּלוצלינג די טהיר...

דאַנן קומט אין תּכּריכּים דער קמץ,
און זוכט מיט דער ביינערנער האַנד,
ער זוכט און ער קראַצט און ער גראַבעלט
און עפענט אַ לאַך אין דער וואַנד...

דאַנן בליסטשען די גאַלדענע רענדלעך
אַרויס מיט אַ געלכליכען שייך—
ער צייהלט זיי און צייהלט אין דער פינסטער
און לעגט זיי דאַנן ווידער אַריין...

פּפּ

דאס וואונדער-קינד

ויפען וואונדער לויפען אללע,
ס'קינד איז קוים א רגע אלט
און עם קנייטשט שוין קלוג דעם שמערען,
און זיין אויג מיט חכמה שטראהלט...

אויפען צווייטען טאג שוין רעדט עם—
ס'נעקמט די הייבאם אן א גרויל—
מאכט שחכל וועגן די מוטטער
לעגט איהם צו די ברוסט צום מויל...

וועגן עם קוממט דער דריטטער מארגען,
זאגט ער עברי מיט'ן טראפ—
און צום פיערטען טאג זיך בעט ער
תפלין אויף זיין קליינעם קאפ...

נאך א טאג און זיינע ליפפען,
מורמלען אויסווייניג תנ"ך,
באלד שוין קעהרט ער ש"ס און פוסקים
יורה דעה מיט'ן שך...

און מיט ווייסע בערד רבנים
קוממען פון דער ווייט אהער,
יעדער פרעגט איהם שאלות-תשובות—
אללע, אללע ענטפערט ער...

דאך דער נגלה איז איהם וועניג,
און ער זאגט שוין זוהר באלד,
וואנדערט ווי א שטאלצער יעגער,
דורך קבלה'ס טיעפען וואלד...

טיעפער העכער אלס פארגעהט ער,
האלט שוין ביי משיח'ס סוד...
און אין הוילע שרעק געקוממען
איז דער צדיק פון דער שטאדט...

האט דאס וואונדער-קינד באשווארען,
ווערען אויפען ארט פארשטוממט,
ס'זאלל חלילה ניט אנטפלעקען,
ווען און ווי משיח קוממט...

שטארק געוועזען איז די שבועה,
ס'האט גע'פועל'ט דער בעל-שם,
שטומם געווארען איז דאס קינד גלייך,
און געשטארבען באלד נאך דעם...

עב

די עגונה

ויפן וויסמען בערגעל פאללען
דער לבנה'ס שמראהלען קאלטע,
איינגעהויקערט איינגעדעהט זיצט
א ציגיינערקע א'ן אלטע...

האלט אין האנד א בינטעל קריימער
און ציגיינער-לשון פלודערט,
נעכען איהר א יונגע ווייבעל,
איינגעדעקט אין שווארצען שוידערט...

„ווען איך האב דעם שפרוך געענדיגט
„קומען וועט דיין מאן געפלוונגען,
„טויט צי לעבעדיג דו וועסט איהם,
„בולט זעהן פאר דינע אויגען :

„היגעל-פליגעל, הענדום-פענדום,
„קומם צו פאהרען, קומם צו ריימען,
„לעבסטו נאך, צי ביסט געשמאָרבן
„קומם פון גאהנטען, קומט פון ווייטען.”

אזוי שעפטשעט שמיל די אלטע,
ס'זיפט א'ן ענטפער די עגונה,

קוקט אין מזרח, קוקט אין מערב
שפיאנט און ווארט מיט גרויס אמונה...

לאנג ניט דויערט פון דער ווייטען
זיך באווייזט ער, קוממט אלץ נעהנטער,
ערסט דערזעהט זיך זיין פיגור נאָר,
דאָן דער פנים דער באַקענטער...

אבער צוגעמאַכט די אויגען
דאָס געזיכט איז געלל געפארבען...
און די אלטע זאָגט : „דיין מאַנן איז,
„קענטיג שוין אַ צייט געשטאַרבען...“

ס'ב לך ווערט נעלם... דער לבנה'ס
שמדאָהלען גיבען שטילל אַ צימער,
ס'פרעפעלט אונטער די מכשפה,
די עגונה כליפעט ביטטער...

דער ארגעל

אָהנט פון אונזער שוהל געשטאַנען
איז א'ן אַלטער געלער קלויסטער,
אינעם קלויסטער איז געוועזען
אַ פאַר'כשופ'ט־זיססער אַרגעל.

בין השמשות, וועגן דער עולם
האַט געקליבען זיך צו מנחה,
און די מגן־דוד־שויבען
פון די שוהל־פענסטער די הויכע,

אין די לעצטע זונגענשטראַהלען
פלעגען רויט ווי פלאַמען גליהען,
דורכ'ען געססעל זיך צוטראַגען
פלעגט דאָס שפילען פונעם אַרגעל...

דונקעל־ווייך ווי שוואַרצע סאַמעט
זיך געראַלט אין גרויען אויר,
און פאַרפלייצט די הערצער אַללע
מיט אַ קלעמעניסס אַ זיססען...

און א'ן אימה פלעגט באפאללען,
אלע קינדער אין דער שכונה,
און די מאמע פלעגט אונז טוליען
צו איהר הערצען און פלעגט זאגען :

„יענער ארגעל וואס זיין שפיעלען,
קוויקט און קלעמט אזוי משונה,
שטאמט ניט אַנדערס, ווי פון אונזער
אלטען הייליגען בית מקדש...“

„אויסגעבויט פון גאלד און זילבער,
פון בורשטין און אלזאכאסטער
און מיט מירמעלשטיין געפלאסטערט,
איז געוועזען דער בית מקדש...“

„און אַרנאכט אזוי ווי איצטער,
וועגן די מעריב־שטראהלען פלעגען,
בליסטשען אויף די הויכע טהורעמס,
ווי אַ גילדערנע עטרה,“

„וועגן דער אבענד־וויד פלעגט וועהען,
אַנגעזאפט מיט מירמען־ריחות
מיט דעם דופט פון טויזענד בשמים,
טויזענד מינים ווילדע בלוממען,“

„וועלכע זיינען בלויז געוואקסען
אויף דעם שעהנעם בארג מוריה—
דאמאלס פלעגען יונגע כהנים,
מקריב זיין דעם אבענד־קרבן.“

„און קאפעליעס פון לויס,
שטעהענדיג ארום מזבח,
פלעגען שפיעלען אויף טראַמפייטען,
און אויף האַרפען און אויף פידלען.

„און אויף אַלערליי כלי זמר,
ביז עס פלעגט דאָס הערץ צושמעלצען
און פאַרגאַנגען אַללע הושים
זיינען אימליכען פון תענוג...

„און פון ווייטע לענדער קוממען
פלעגען פרינצען און מלכים,
זעהן די קונציגע כלי זמר
הערען זייער וואונדער־שפיעלען...

„און געקליגט זיך יעדער איינער
האַט די כלים נאַכצומאַכען,
דאָך געהאַלטען די לויס
האַבען זייער סוד פאַרשלאָסען...

„און פון איין דור צום דעם צווייטען,
פלעגט זיך ירש'ן דאָס געהיימניסס,
ניט פאַרפרעמדט געוואָרען זיינען
פון בית מקדש די כלי זמר...

„דאַנן געקוממען איז דער הורבן...
הויפענס אַש און ערד געבליבען
זיינען, וואו אַ מאַל געשטאַנען
איז דער גאַלד־און־זילבער פאַלאַצן...

„און צושלעפט אין אלע לענדער
האָט מען די כלי זמר אללע
ווי דאָס אידיש פּאָלק, אין גלות
האַבען זיי זיך אומגעטריבען...“

„נע־ונד אַרומגעוואַנדערט
ווייט פון הייליגען מזבח,
וואו אַ קירכע וואו אַ קלויסטער—
און געשפּיעלט פאַר פּרעמדע אומות...“

„הערט איהר וואו א'ן אַרגעל שפּילען,
און איך קלעמט אַ זיסער וועהטאָג,
קעננט איהר שווערען פון בית מקדש
קוממט דאָס טהייערע כלי זמר...“

רחלים קבר

(פון העברעאיש.)

ויף די פעלדער פון בית לחם
וואו די וועג אין אפרה געהט,
שוין פון יאהרען און פון דורות
אויפגעבויט א קבר שטעהט...

און וועגן אלס ארום איז רוהיג
און עס קוממט אן האלבע נאכט
קוממט ארום א פרויענציממער
פון דער קברגרוב, פארטואכט

צו דעם טייך פון ירדן געהט זי,
קוקט זיך אויף די וועללען איין,
און פון איהרע שעהנע אויגען,
דארטען פאללט א טהרער אריין...

שטילל פליססט איין טהרער נאך דער צווייטער
און א קרעכץ און יאממערשטימם
פאללט אראפ אין ירדן-וואסער
און צומישט זיך שטילל מיט איהם...

להן תכריכים

ער אלטינקער קברן האָט קריאת־שמע געלייענט,
און שלאָפט שוין גאַנץ רוהיג אין בעטט,
ווער קלאַפט און ווער סטוקעט אין פענסטער און טהירען,
ווער וועקט איהם פון שלאָף אזוי שפעט? ...

עס כאַפט זיך דער אלטינקער אויף פון געלעגער,
ער רייבט זיך די אויגען און שילט :
„עס רייסט זיי דער טייפעל, זיי וואַרטען צו־מאַל ניט,
ביז ס'האַט זיך דער טויטער פאַרקיהלט...“

דאַנן טאַפענדיג האָט ער דעם רידעל געפונען,
און עפענט די טהיר מיט אַ ברום,
און ווי נאָר ער עפענט באלד קומען און רינגלען
איהם נאַקעטע מתים ארום :—

„מע האָט אונז גע'גנב'עט פון לייב די תכריכים,
מיר זיינען איצט נאַקעט און בלויז
מיר קענען ניט דאווען אין שול מיט די מתים,
עס איז אונז די חרפה צו גרויסס...“

„און קענען שפאציערען ניט אומגעהן ווי תמיד
און הערען די מתים-וועלט ניים,
(דענן לאנגווייליג ווערט דאך צו ליגען אין קבר,
און זיין פאר די ווערים א שפייז).

„און וועסטו אונז נייע תכריכים צו שאפען,
ניט שווערען ביי פאות און באַרד,
דאנן קענסטו פון אונזערע הענד ניט אנטרינגען,
און וועסט דא דערשטיקט אויפען אַרט...“

דעם אלטינקען קברות-מאָן נעהמט אָן א שוידער,
ער נעהמט באַרד און פאות און שווערט,
דאנן ווערען די נאָקעטע מתים פארפאללען,
און שפרינגען אריין אין דער ערד...

די אלטע שול

ער אלטער קוקט מיך אן און זאגט : —
איהר וועט אודאי לאכען,
איהר זייט חכמים און איהר גלויבט
ניט מעהר אזוינע זאכען.

נאר איך בין ווי איהר זעהט א איד—
דעם אויבערשטען צו לויבען—
וואס גלויבט אין וואס מיין טאטע און
מיין זיידע פלעגען גלויבען...

און וואס מיין זיידע האט דערצעהלט
פון עבר'דיגע דורות,
דאס מעגט איהר הערען כאטש איהר זייט
א וויסטער אפיקורוס...

עס איז געווען אין גזירת—ת"ח
וועגן אידיש בלוט גערונגען,
איז פראנק און פריי און ס'האט זיך גאר
קיין גואל ניט געפונען...

וואו איצמער זעהט איהר אונזער שול
פון זקנה געלל, צובראָכען,
א גאַנצע עדה אידען איז
געוואָרען אויסגעשטאַכען...

די ערד געוועהנט צו אידיש בלומ
האַט זייערס אויסגעזויגען,
און ס'זיינען יאהרען, דורות לאַנג
זינט דאָן אַוועקגעפלויען...

פון גזרת ת"ח א זכר איז
אין פנקס נאָר געבליעבען,
און נייע אידען האָבען זיך
אין שטאדט אַרײַנגעקליבען—

די נייע קהלה וואָס אַ מאַג,
פלעגט וואַקסען און זיך מעהרען
און ווי דער שטייגער, פון אַ שול
גענוממען האָט מען קלערען.

דאַנן צו דעם פּרנס פון דער שטאדט
באַוויזען אין אַ חלום
זיך האָבען די דער'הרג'מע,
און אַללע מיט אַ מאַל איהם,

געבעמען האָבען וויינענדיג
און הייליג איהם באַשוואָרען,
די שול זאָל שמעהן וואו זייער בלומ
פאַרגאַססען איז געוואָרען.

אין עדה מתים... געה זאג אב
אזא פערלאנג איז קודש
און מאקי דארטען האט די שול,
געבויט דער פרנס־חודש...

זינט דאמאלס געהען ניט ארויס,
פון אונזער שול גאטמס ווערטער,
דא דאווענדיג דא לערנענדיג
סיי מאג סיי נאכט דארט הערט איהר...

און טרעפט זיך אז א מאל ביינאכט
דער משמור כאפט א דרעמעל,
דאן הויכט אן רוישען פון דער ערד
אזוי ווי א געזעממעל...

דאן הערט מען ווי א מחנה, פון
די אויסגעשלאכטע אידען
פון אונטער דער פאדלאגע קלאפט,
און פילדערט אונצופריעדען...

ביז ס'כאפט זיך אויף אין הוילע שרעק
דער יונגעראנן דער מיעדער,
און הויכט אן לערנען אויפ'ן קול—
דאן ווערט עס רוהיג וויעדער...

דער צעהנטער צום מנין

י נאכט פון יום כפור קוקט הייליג ארונטער
מיט טויזענדער גאלדענע אויגען,
אזוי ווי א יום טוב'דיג סאמעט פרוכת,
דער היממעל די וועלט האט באצויגען...
די גאלדענע אויגען זיך מעהרען און מעהרען...
עס שטעהען ניין אידען און קנייטשען דעם שטערען,
צום דאוונען די צייט רוקט זיך נעהנטער,
דאך קענן זיך דער חזן ניט שטעללען צום עמוד,
און זינגען „כל נדרי“ און „יעלה“ ווי תמיד,
עס פעהלט זיי צום מנין א צעהנטער...

באקלעמט איז דאס הערץ זיי, שוין דאוונען ביחידות
וועט מוזען די קליינע קהלה
מע וועט צומאל קדיש ניט קענען היינט זאגען
ניט ענטפערען אמן אפילו...
א גאטט צו ניט קענסטו א וואונדער באווייזען? —
און פלוצלינג... באמערקט נאָר... מיט האַסטיגע שפּרייזען,
א גרייזגראַער איד איז געקוממען;
אוועק שוין די מורא, א דאנק צו זיין נאָמען,
מ'עט קדיש שוין זאגען און ענטפערען אמן —
און שנעלל זיך צום דאוונען גענוממען...

דער גרייזגראָער גאַסט שטעהט אַלליין אין אַ ווינקעל,
ער רעדט מיט קיין מענשען אַ וואָרט ניט,
ער קוקט אין זיין מחזור אַ גאַנצען מעתלעך נאָר,
ער ריהרט זיך צומאַל פון זיין אָרט ניט,
אַזוי ווי ער וואַלט ניט געהערען צום צבור...
דאָך ווי נאָר דער הייליגער טאָג איז אריבער
און אַלע אַ היים זיך געקליעבען,
האַט פלוצלינג דער אורח באַדעקט זיך מיט שטראַהלען,
פאַר אַלעמענס אויגען געוואָרען פאַרפאַלען,
קיין שפור איז פון איהם ניט געבליעבען.

***

דאס פארלאשענע ליכט

יינטיגס יאהר אזוי ווי תמיד
ווענן יום כפור קוממט, ביין עמוד,
שמעללט די פרומע חנה לאה,
זיבען וואַקס-ליכט אין איין רייהע,
זיבען ליכט פאר זיבען קינדער,
אום עס זאל פון זיי ניט מינדער,
חס חלילה קיינער ווערען...
היינטיגס יאהר געוויקט אין טהערערען,
שמעהט זי אין דער שול צוביטטערט,
און איהר הערץ פון שרעקען ציטערט,
און זי כליפעט אויף איהר מחזור :
„גאָטט, צי וועסט אַזאַן אכזר
זיין, און מיין געבעט פארשעמען,
און מיין עופה'לע מיר נעהמען,
מיין מיזניקעל דעם ליעבען,
וואָס דערהיים איז קראַנק געבליבען...“

אין דער שוהל די מאַמע כליפעט,
אין דער שטוב דאָס קינד איהרר כריפעט,
זיך מיט לעצטע כחות מאַטטערט,
צווישען טויט און לעבען פלאַטטערט,
דאָך די אויגען פון דער מאַמען,
קוקען אויף די זיעבען פלאַממען,
און זי צעהלט זיי : „זיעבען... ריכטיג...
„אַללע ברענען קלאַר און ליכטיג,

„העלל פון יעדען קנויט דער גלאַנץ נאָך,
„אללע קינדער זיינען גאַנץ נאָך...
ווען די זיעבען פלאַמען שטיללע,
וועללען ציהען איבער נעילה,
וועט זי קלאַר און זיכער וויסען,
אַז מע האָט דעם גזר צוריססען...

אבער פלוצלינג... וואָס באַמערקט זי? —
און אַ שוואַרצער פּחד ווערנט זי
איינער פון די קנויטען פונקעלט
שוואַכער, שוואַכער... ווערט פאַרדונקעלט
צאָנקט און ציטערט און זיך ראַנגעלט
ווי עס וואַלט איהם לופט געמאַנגעלט,
ווי די נוצלאַזע מלחמה,
פון אַין אַרעמער נשמה
ווען דער טויט מיט שוואַרצע פליגלען,
קומט איהר גורל צו פאַרזיגלען...

שרעק פאַרפרירט דאָס הערצענסבלוט איהר,
און די וויינענדיגע מוטטער,
לופט אַ היים צום קינד אַהן אטהעם,
דאָך דער מלאַך המות האָט איהם,
איידער נאָך זי איז געקוממען,
ס'זונגע לעבען צוגענומען...

ס'קלאַגט די מוטטער אויפן טויטען...
אין דער שול פון זיעבען קנויטען,
ברענען זיינען זעקס געבליעבען —
שוואַרץ איז איינער פון די זיבען...

די ריינגקייט

דיין ווינקעל בית הקברות שטעהט
א קבר ווילד פארלאזען,
עס פלאנטערען אין קאלטענס זיך
יאהר איין יאהר אויס די גראזען.

איהר זוכט אומזיסט „פה נקבר'ס“ דארט
ס'שטעהט קיין מצבה-שטיין ניט,
דענן אונטען ליעגט קיין בר-מנן
קיין מענשליכע געביין ניט...

און פרעגענדיג דערוויססט איהר זיך,
פון קברות-מאן דעם אלטען,
דא האט מען יאהרענלאנג צוריק
א „ריינגקייט“ באהאלטען.

ז'האט גאנצע דורות דורכגעלעבט,
גאטט ווייסט ווי פיעל עליות,
ביז פסול זיינען מיט דער צייט,
געוואָרען די יריעות...

און ס'פּוילט דער פּאַרמעט אין דער ערד
דאָך גאַנץ די אותיות זיינען,
און וועגן דאָס פעלד אין נאַכט זיך קליידט
און שטערען נעהמען שיינען...

דאַגן איינציגווייז די אותיות'לעך
אַרויס פון קבר קריכען,
און טאַנצען אום אין גרינעם גראַז
ווי פּייערדיגע שטריכען.

זיי פּלאַטמערען און פּלאַקערען,
אין אַבענד'דיגען אויר,
ביז יעדער אות געפונען האט
זיין שכן און זיין חבר...

דאַגן רייהען זיי אין ווערטער זיך,
אין שורות ווי פּאַרציימען,
און פינקלען אין דער שוואַרצער נאַכט
ווי יאהרצייט-ליכט פון וויימען...

די קליינע קינדער

ויסען שטעדטעל נעבען וועלדעל,
אין א פוסטע טהאל,
וואו די שווארצע קראהען קרעכצען
מיט א הייזריג קול...

וואו מע ווארפט אוועק נבלות,
טויטע פערד און הינד,
און עס וואקסען סמימות,
שווארץ אזוי ווי טינט—

דארט איז דא א זומפ א טיעפער,
און סיי פריה סיי שפעט,
קוואקען קרעכצען דארט די זשאבעס,
ווי מיט א געבעט...

און מע זאגט : די קליינע קינדער
ווערען דארט געבראכט,
וואס דער אשמדאי דער שווארצער,
גנב'ט צו ביינאכט...

און זיי ווערען באַלד מגולגל
און צו זשאבעס גלייך,
און זיי קלאַגען און זיי קוואקען
פונעם טיעפען טייך..

צוויי יאהרצייט-ליכט

ער שמש פון קלויז צינדט צוויי יאהרצייט-ליכט אן
ער שמעללט זיי צוזאמען גאר נאָהנט,
די קנויטען זיי קוקען זיך אן אזוי טרויריג—
זיי האַבען זיך ביידע דערקאנט...

די פייערלעך נייגען זיך איינס קעגען ס'צווייטע,
דאָס זיינען נשמות אַ פאַר—
אין זעלביגען מאָג זיינען ביידע פאַרגאַנגען,
און היינט איז געוואָרען אַ יאהר...

א גהעטטא-לעגענדע

ים גאון, א ריטטער מיט גאלדענע שפארען,
קוממט יעטוועדע נאכט שטיללערהייד,
מיט פעדערן באפוצט איז זיין גלאנציגער קיווער,
זיין ברוסט איז מיט סאמעט באקליידט...

אין ארעמען ציממער, וואו ס'צאנקט פון א לעמפעל
דער מאטטער און עלענדער שייך,
דער קריסטליכער פריניץ זיצט און הערט צו די חכמה
פון אידישען גאון זיך איין...

דאך איידער עס הויבען די גלאקען אן קלינגען
צום מארגענגעכעט, אין דער שטאדט,
זיך גנב'עט דער ריטטער ארויס פון דער גהעטטא,
און קיינער דערגעהט ניט זיין סוד...

דער רב זיצט און לערענט... זעהט קיינמאל ביי טאג ניט
דעם פריניץ וואס ביי נאכט איהם באזוכט,
אין תלמיד'ס געדאנקען און עובדות נאר ווייזט זיך
פון רב'ס קלוגע לעהרען די פרוכט...

דאך רייט אפט דער פריניץ מיט זיין גלאנצענדער סוויטע,
ביי טאג דורך די גהעטטא און קוקט
פארטראכט אויף דאס הויז וואו זיין אידישער רבי
אין דחקות און שמוץ לעכט פאררוקט...

דער הרוג

ב זלמן, רב קלמן צוויי סוחרים,
גערייזט האָבען ווייט אין מרחקים,
אין לעדערנעם גארטעל האָט יעדער
געטראָגען אַ שלל מיט ממתקים.

גערייזט און געשפּאַנט ביז זיי זיינען,
אין ערגעץ אַ שטאָרט אָנגעקוממען,
ביין טהויער האָט איינער פון צווייטען,
אַ הייליגע שבועה גענומען :

ווערט איינער חלילה דער'הרג'עט,
און קוממט ניט אַ היים מעהר בשלום,
ער זאָלל צו זיין חבר גלייך קוממען,
די ... כריכט צו מעלדען אין חלום...

און איינמאָל ביי נאַכט אין אכסניא
עס לאָזט ניט רב זלמן'ען שלאָפען,
זיין חבר אַ טויטער איהם נוקעט :
„עס האָט מיך אַז' אונגליק געטראָפען...“

„מע האָט מיך באַרויבט און באַגזל'ט
מע האָט מיר דאָס לעבען גענוממען,
און קוממסטו ניט גלייך, מיין געביין וועט
צו קבר ישראל ניט קוממען...“

„אויססען שטאדט איז אַ חורבה פאַראַנען,
דערביי אין אַ ברונעם אַז אַלטען
פאַרשטאַפט שוין פון יאהרען, דאָרט האַבען
די מערדער מיין קערפער באַהאַלטען.“

עס מאַכט ניט רב זלמן קיין שהיות
ער זוכט אין דער פינסטער דעם ברונען,
אין ברונען רב קלמן'ען האָט ער
אַ קאַלטען אַ טויטען געפונען...

לקבר ישראל געבראַכט האָט
דעם חבר דער טרייער רב זלמן—
באַוואַקסען מיט מאַך די מצבה
נאָך שטעהט אויף דעם אַלטען בית עלמין

עפ

די עליה

שמערען צושטארבען, עם שפראצט אויף באגינען,
און גראַ ווערט פון מזרח די וואַנד,
דער שמש ער געהט שוין באַציימענס צום דאוונען,
די שליסלען פון שול אין דער האַנד.

ער פרעפעלט „מה טובו“ און עפענט די שול-טהיר
דאָך גיט ער זיך פלוצלינג אַ כאַפּ,
פאַרגעססען אין איילעניסס האַט ער צו געבען,
דריי מאַל אין די טהירען אַ קלאַפּ.

און קוים האַט ער איבער די שוועלל נאָר געטרעטען,
ער קען שוין ניט געהן מעהר צוריק,
אַ מחנה פון מתים אין קיטמלען פאַרוויקעלט,
צושראַקען דערזעהן האַט זיין בליק...

דאַן הערט ער פון בימה זיין אידישען נאַמען,
„יעמוד רב שלתיאל חזק“...
עם ברעכען די פיסס איהם, דער מח איהם שווינדעלט,
אין הערצען איהם ווערט ניט געשמאַק...

עס רופען די מתים... און איינער דערלאנגט איהם
א קיטמעל, ער ווייסט גאָר ניט ווער,
מע לייענט און לייענט איהם פאַר אין דער פינסטער,
ביז ס'הערט שוין דער שמש ניט מעהר...

וועגן שפעטער אין שול איז דער מנין געקוממען,
דער אלטער האָט מעהר ניט ערוואַכט,
די מתים מיט זייער עליה באַגינגען,
איהם האָבען די אויגען פאַרמאַכט...

דער תקון

רוחם דער קצב ליגט גוסס צום שטאַרבֿען,
און שיקט הענדום־פענדום צום רב :
„א רבי, איך וויל זיך מתודה זיין איצמער,
בעפאַר עס וועט קוממען מיין סוף...“

„משונה'דיג שווער זיינען מיינע עבירות,
עס צופט מיין געוויססען און רייסט,
כ'האַב צעהנדליגער יאהרען געזינדיגט בשתיקה
דעם עולם מיט טרפות געשפייזט...“

„פאַרקויפט טרפה־פלייש און פאַרקויפט טרפה־ביינער,
דורך מיך האָט גע'חוטא'ט אַ וועלט,
איצט דאַכט מיר ווי מיינע געשטאַרבֿענע קינדען,
מיר האָבען ביים בעטט זיך געשמעללט.“

„זיי רייסען און קנייפען מיר רוקען און לענדען,
זיי שטעללען אַרום מיר אַ צונג,
דער איינער מיר פראַסקעט אין פנים אַ לעבער
דער צווייטער מיך פאַטשט מיט אַ לונג...“

כ'האָב צעהנדליגער יאהרען בשתיקה געזינדיגט,
דאָך איידער עס איז נאָך צו שפעט,
פארלאַנג איך, אַ רבי, איהר זאָללט מיין נשמה,
פאַרריכטען מיט אייער געבעט..."

דער רב האָט פאַרשפראַכען, דער קצב געשטאַרבען,
און מ'האַט איהם געבראַכט אין זיין רוה',
דריי מעג האָט געבלאַנזשעט דעם קצב'ס נשמה,
דאַן איז זי אַריין אין אַ קוה...

די קוה האָט זיך תיכף אין שטעדטיל באַוויזען,
דער רב האָט פאַרשטאַנען דעם סוד,
און באַלד ווי דער עולם נאָר האָט זיך פערזאַממעלט,
געשיקט נאָכען שוחט פון שטאַדט...

דער שוחט געמאַכט האָט אַ ברכה און „אמן“
געשאַנקען האָט אימליכע ליפ...
געקוילעט די קוה... און דער רב אין איהר באַרכלען
דערקענט האָט דעם גוסס'ען כריפ,

פון פעטען און זינדיגען קצב ירוחם ;
איהם האָט זיך געדאַכט ווי ער זעהט,
דעם טויטענ'ס נשמה וואָס פליהט אין גן - עדן,
געלייטערט פון פינסטערען חטא...

די טױטע קהלה

ין מעריב־זױט לאַזט זיך די זונן שוין אַרונטער,
אַזוי ווי אַ גילדערנער ראָד,
דער שבת קוממט אָן און אין וועג איז רב שלמה
און הונדערטע מייל פון אַ שטאָדט.

דאָך קפיצת הדרך ביי איהם איז אַ שפיעלכעל,
דאָס ריכטיגע וואָרט נאָר געזאָגט,
און ס'פיהלט דער בעל מופת אַזוי ווי אַ וואַלקען,
אויף פליגלען פון שמורעם איהם טראָגט...

געפלוניגען, געשוועכט איבער בערג, איבער טהאלען,
ביז פלוצלינג דערגרייכט האָט דער רב,
ניט ווייט פון אַ וואַלד אַ געדיכטען, אַ שמעדטעל
פאַרוונקען אַזוי ווי אין שלאָף...

ער קלאַפט אין איין הויז און ער קלאַפט אין דאָס צווייטע,
מע הערט ניט קיין מענשליכען קול...
ער קוקט אין די פענסטער, ער עפענט די טהירען,
און זעהט ניט קיין נפש צומאַל...

עכט־שבת'דיג זיינען די בעטמען באַצויגען,
געגרייט מיט מאכלים דער טיש,
עס בלאַנקען די לייכטער, דער קדוש־זוויין פונקעלמ,
עס שמעקען די חלות נאָך פריש,

דאך הערט זיך קיין שאַרף ניט, מע זעהט ניט קיין לעבען—
די שטיללקייט פון גרוב וואָס באַטייט? —
עס בלאַנדזשעט דער רב דורך די ליידדיגע גאַססען,
דאַנן זעהט ער אַ שוהל פון דער ווייט...

ער לאָזט צו דער שוהל זיך און דאַרטען געפינט ער,
אַ'ן עדה מיט מענשען געדיכט,
אין טלית און קיטעל שמעהט יעדער ביין סטענדער,
צוקאַפען ביי יעדען אַ ליכט...

מע דאווענט און ס'זינגט „לכה דודי“ דער חזן,
דאָך ווערט עס רב שלמה'ן נאָר באַנג,
עס קלינגט עפעס פרעמד און משונה דער נגון,
עס קלינגט ווי אַ טוימענגעזאנג.

אזוי איז דער עולם געשטאַנען געדאווענט,
אַ גאַנצען מעת'לעת נאַכאַנאַנד,
דאַנן איינציגווייז האַבען די ליכט זיך צולאַשען,
ווי דורך אַ פערבאַרגענע האַנד.

און איינציגווייז זיינען זיי אַללע צושטאַרבען...
מיט שמות נאָר הייליגע האַט
באַשוואַרען רב שלמה דעם שמש, ער זאָל איהם,
פאַרטרויען דעם שרעקליכען סוד :

„מיר האַבען אַ מאָל זיך פאַרצייטען פאַרזאַמעלט—
ס'איז גראַד ערב שבת געווען—
אויף גלות השכינה צו וויינען און בעטען,
אַז באַלד זאָל די גאולה געשעהן...“

„געקלאַגט אזוי לאַנג האָט דער עולם ביז יעדען,
איז שמילל די נשמה אַרויס,
און קדוש צו מאַכען איז קיינער פון אונז ניט,
געקוממען צוריק אין זיין הויז...“

„שוין דורות פאַרגאַנגען דאָך שמעהען ווי דאַמאַלס
די מתים, אין קיטלען געקליידט,
פון שווערען און אייזערנעם שלוממער באַצוואונגען,
שמעהט יעדער צום סטענדער געקייט.“

„דאָך ווי נאָר דער הייליגער שבת באַווייזט זיך,
לעבט אויף פּוּן-דאַס-ניי יעדער מת,
עס צינדען די ליכט זיך און ס'דאווענט דער עולם,
און וועגן עס פאַרגעהט דער מעת-לעת.“

„פאַרלעשען די ליכט זיך, צושטאַרבען מיר אַללע,
אין פינסטערע שאַטמענס פאַרדעקט,
און קיינער פון אונז וועט פון שוהל ניט אַרויסגעהן,
ביז שופר משיח אונז וועקט...“

די ווערטער געענדיגט... דער שמש שטאַרבט אויך שוין,
זיין לעבען עררייכט האָט דעם גבול,
עס בלייבט דער בעל מופת רב שלמה אַלליין, מיט
דער טויטער קהלה אין שול...“

מעשה שמן

טרפה'נע מאכט האָט דער שמן,
און קונציג אין גיהנום פארפיהרט,
מיין באַבע דערצעהלט מיר אַ מעשה,
וואָס יאהרען צוריק האָט פאַסירט...

ס'איז ערב יום כפור געוועזען,
עס קלייבט זיך דער עולם אין שול,
די הייליגע נאָכט פאַללט אַרונטער,
די הערצער מיט שרעק ווערען פולל...

אַ פיש האָט אין וואַססער געציטטערט
דער וואַלד האָט די מורא געפיהלט,
נאָר צוויי יונגע לייט אין אַ קעללער
אויסען שטאדט האַבען קארטען געשפיעלט.

זאָגט איינער צום צווייטען : „עס איז צו
„כל נדרי אַ שעה אויב ניט מעהר,
„אַט לאַמיר נאָך שפיעלען אַ ווילע,
„דאַנן געה איך אין שול מיטען שווער...

„אט צינד איך א גראַשענע ליכטעל,
„וואָס מעהר ווי אַ שטונדע ניט ברענט,
„וועט אויסגעהן דער קנויט פונעם ליכטעל,
„דאַן נעהמען צום שפיעל מוז א'ן ענד...“

און ווייטער געשפיעלט האַבען ביידע,
כל נדרי איז לאַנג שוין פאַרכיי,
די נאַכט איז אַריבער עם קוממט שוין,
דער עולם אין שול פון דאַס-ניי...

שוין מוסף, שוין נעילה... דער חזן
פאַרגעהט אין אַ לעצטען געוויין,
און ס'שפיעלען און ס'שפיעלען די חברה,
עם וויל ניט דאַס ליכטעל פאַרגעהן...

ערסט שפעטער נאָך צאת הכוכבים,
דער שמש די שול האַט פאַרמאַכט,
פאַרלעשט זיך דאַס גראַשענע ליכטעל,
און ס'האַט זיך דער שטן צולאַכט...

לירישע ליעדער

נאקעטע נשמות

(אָדער אידעאלען.)

נשמתין דאזלין ערטילאין...

ין דעם אוצר הנשמות,

ווערען יעדען טאג כאשאפען,
פאבריצירט נשמות נייע —
פאבריקאנט איז גאט-מכביכול.

איטליך איינע פון די לייכטע,
ליכטיגע בעשעפעניססען,
טראגט אויף זיך די קונציג חתימה,
אויפגעדריקט פון בורא'ס פינגער,

טראגט אויף זיך דעם העללען זיעגעל
וואו מיט רעגענבויען-פארבען,
אויסגעמאלט די קרוין פון גאטט איז,
צלם אלהים גערופען...

און אין יעדוועדע נשמה,
ווענן זי ווערט פון גאטט געשטעמפעלט,
טריפט אריין א קליינער טראפפען,
געהט אריין א קליינער נצוין,

פון דעם געמטער-חשק, תמיד
ע פעם אויפצוט הון און מאכען
נייע וועלטען, נייע לעבענס,
און באשאפען יש-מאין'ס...

פון דעם גייסט וואָס ווילל קיין רוה ניט,
וויל קיין אַנדערע בעלויהנונג,
ווי דאָס פרייען-זיך און שטאַלץ זיין,
מיט דער שעהן-פאַרריכטער אַרכייט—

אַט פון יענעם גייסט און חשק,
און דעם וואונש צו זעהן ארום זיך,
אַלסדינג ווערען שענער בעסער—
קריגט אַ חלק די נשמה...

אבער הונדערט לאַנגע יובלות,
וואַרטען אַפּטמאַל די נשמות,
ביז עס פאַללט אויף זיי דער גורל
אין אַ גוף זיך צו באַקליידען...

יעדע רגע אונגעדולדיג,
וואַרטען, האַררען זיי אויף יענעם
בת קול, וואָס אַרונטערשיקען
וועט אין מענשליכער געשטאַלט זיי...

אבער וועניג די באַגליקטע,
מעהרער די וואָס מוזען בלייבען,
מוזען בלייבען, מוזען וואַרטען,
ביז צו זיי די רייה' וועט קוממען.

און עס שמאכטען די נשמות,
אין דעם בשמים'דיגען אויר,
חלש'ען אַוועק פון לויטער
אומשוועבען, און גאַר ניט אויפמהן.

גאַרניט אויפמהן, גאַרניט שאַפּפּען,
נאַר פאַרברענגען טעג און יאהרען,
זמירות זינגענדיג צוזאַממען,
מיט די לופטיגע מלאכים,

און פאַר'חלומ'ען דאָס לעבען,
שפיעלענדיג זיך מיט געדאַנקען
זייענבלאַזען וועלכע זיינען,
פרעכטיג'שעהן נאַר אַהן ממשות...

ווי האַרמאַניש - זיסע טענער,
וועלכע בייטען זיך און בויען,
גאַנצע וועלטען פון געפיהלען,
און פאַרגעהען אהן אַ רושם.

הוילע שפינוועבס - אידעאלען,
וועלכע וויללען אַלץ און קענען
גאַרניט, און אין טהאַטען,
ווערען קיינמאַל ניט פאַרגליווערט...

* * *

אַזוי ביינקען זיי און שמאַכטען
דאַרט, די נאַקעטע נשמות,
וואַרטענדיג אויף זייער גורל,
אין אַ גוף זיך צו באַקליידען.

ווענוס און שולמית

(דער מאַטיוו איז פון פּרז'ס.)

1.

וון דעם שוים אַרויס שפּרינגט ווענוס,
ווייס ווי שוים איהר קערפּער איז,
איהרע דופטיג יונגע גליעדער,
טאַנצען ווי די וועללען זים...

ביי דעם ים-זוים זיך צולייגט זי
ווי אַ גרויסע וואַסער-בלומס,
קוועלט פון זיך אַלליין און קוויקט זיך,
מיט דער שעהנער וועלט ארום.

זיידענווייכע גינגאַלד לאַקקען,
פון דער העללער זונן געקוססט,
פאַללען פלאַמענדיג אַרונטער,
אויף דער אַלאַבאַסטער ברוסט...

איהרע ליפּפען רויט געפאַרבען,
פון יופיטערס האַנד אַלליין,
האַלב אַנטפּלעקען, האַלב פאַרדעקען,
איהרע פּערעל-ווייסע צייהן...

און די בלאַע אויגען לאַכען,
גרייטען חציפּיש זיך צום זיעג,
באַלד אַין אַבזאג, באַלד אַ צוואַג
פון גן-עדן, איז דער בליק...

האַסטיג שפּרינגען צו די וועללען,
לאַסטשען זי מיט ווייכער צונג,
און דער אַלמער ים פון ליעבע,
איז געוואָרען וויעדער יונג...

ווי אַ זיסער דופט די בשורה,
וועהט און הילכט דורך וואַלד און פעלד :
„ווענוס פונעם שוים געבאַרען,
לאַכענדיג רעגיערט די וועלט...“

.2

אין דעם שעהנעם טהאל פון שרון,
וואו די שמילע רויזען דופטען,
וואו די שלאַנקע פאַלמען שטרעקען
זיך פאַר'חלומ'ט אין דער לופטען—

מיט די רויזען און די פאַלמען,
אויפגעוואַקסען איז שולמית,
ס'איז געווען איהר וויעג די לאַנקע,
די נאַטור געווען איהר אַמם איז...

פריש און דופטיג איז איהר פנים,
ווי אַ בלומס מיט טהוי באלאדען,
איהרע אויגען— שווארצע טויבען,
וואָס אין ווייסען מילך זיך באדען.

און זיי שטראַהלען און זיי גליהען,
דאָך מחיה'דיג די פלאַמס איז,
ווי דער זיססער שטערען-שיממער,
אין די קלאַרע נעכט פון תמוז...

און שולמית זוכט ניט שקלאַפּען,
וואָס איהר זאָללען ליעבע שווערען;
ווייל ניט פון ענטציקטע ליפּפען,
פון איהר חן די שבחים הערען—

אין דער שטילקייט פון די טהאלען,
וואו זי פיטטערט איהרע לעממער,
וואו דעם פאַסטוֹך'ס פייפעל צויבערט,
מיט זיין איינפאַך-זיססען זמר—

דאַרטען פליססט איהר לעבען רוהיג,
ווי עס פליססט אין וואַלד אַ קוועלכעל,
ווי עס זינגט אין וואַלד אַ פויגעל,
און צוטערעלט זיך אויף זיין קול'כעל.

אין דעם שאַטטען פון די בויםען,
ניט-באַמערקט און אבגעזונדערט—
ניט ער ווייסט און ניט איהם קיממערט,
אויב זיין זינגען ווערט באַוואונדערט...

צווי תפלות

ם בעט זיך תחנונים א בלומס,
וואָס וואַקסט אין דער וויסטע אַלליין :
„באַשעפּער פון היממעל, ניט־שוין וועט
מיין יוגענד און מדבר פאַרגעהן,
נאָך איידער מע האָט מיך באַוואַנדערט,
און זיך מיט מיין ריח געקוויקט? —
ניט־שוין וועלל איך קיינמאַל ניט ווערען,
פון ליעבענדע פינגער געפליקט? —

עס יאמערט אַ צווייטע אין גארטען —
מיט שרעקען ערוואַרט זי די הענד,
וואָס וועללען זי רייסען און מאַכען,
איהר רוהיגען וואַקסען א'ן ענד : —
„באַשעפּער פון היממעל, וואָס האָסטו
פאַר מיך אַזאַ גורל באַשעערט,
צו ווערען געליעבט און באַוואַנדערט,
און ווערען פון ליעבע צושטערט...

עס קלאַנגען די בלוממען באַזונדער,
ס'האט יעדע אַנאַנדער פאַרלאַנג,
כביכול ער הערט ביידענס טענות,
און ס'טהוט איהם פאַר איטליכע באַנג...

דער געפאלענער מלאך

ס האט זיך פארזינדיגט א מלאך,
און מ'האט איהם פארשיקט אויף דער ערד,
פארטרונקען אלס מעהר אין עבירות,
דער מלאך מיט יעדען טאג ווערט.

איהם פעהלען די פליגלען די ווייסע,
די שכינה באשטראהלט איהם ניט מעהר,
און ס'פאללט אויף דעם מלאך א'ן אומעט,
ער קעהרט זיך צו גאט מיט א טהרער :

„רבנו של עולם, נעהם צו מיך,
ווי לאנג נאך איך ווייסס און געדיינק,
אז איך בין א מלאך געוועזען—
און פיהל און פארשמעה נאך מיין קריינק...“

„רבנו של עולם, נעהם צו מיך,
נאך איידער דער פונק וועט פארגעהן,
וואס ציהט מיך צוריק צונעם היממעל,
צו ווערען געלייטערט און ריין...“

„דער חשק וועט אויך באלד פארבייגעהן,
דאס היממעלשע ביינקען פארשווינדט,
דער פונק פון דער שכינה דער לעצטער,
זיך לעשט אין אוקינוס פון זינד...“

פאגאניני

(דער מאַטיוו גענומען פון היינע'ס „פלאָרענטינישע נעכטע“, פראָזא.)

ייף דעם גרויסען פאגאניני,
פלעגט ארומגעהן אַ לעגענדע,
אַז באַהאַלטען אין זיין פידעל
איז געלעגען די נשמה,

פון דעם וואונדערשעהנעם מיידעל,
וואָס געליעבט מיט אַללע פלאַמען,
פון זיין דיכטערזעלע האָט ער—
און דערשטאַכען פון גרויס ליעבע...

פלעגט דער יונגער פידעל-שפילער,
דער מכשף פון די סטרונעס,
שלעפען זיפצען פון די הערצער,
ציהען טהערערען פון די אויגען—

פלעגט זיך הערען, ווי דאָס וויינען,
ווי דאָס בעטען פונעם מיידעל,
פלעגט זיך טראָגען אין דער לופטען,
איהר באַטריבטער בלייכער פנים...

ס'רעדט די פידעל, ס'בעט די פידעל,
און דאס שעהנע מיידעל טענה'ט,
זוכט די אייפערזוכט צו שטיללען,
פון דעם אויפגעקאכטען קינסטלער—

שנעללער ווערען באַלד די קלאַנגען,
יאַגען האַסטיג מיט רציחה,
און עס פילדערט און עס שטורעמט,
פאַגאַניג'ס בייזער ענטפער...

שנעללער, העכער, בייזער, ווילדער...
ביו די פידעל פלאצט פאַגאַנדער,
אין אַ בלוטיג-שטראַם אַ רויטען,
און דאָס כאַרכלען פון אַ גוסס.

מיט אַ מעסער אינעם האַרצען,
אויף דער ערד ליגט די געליעבטע,
קוקט מיט שטאַרר-פאַרגלאַזמע אויגען,
אויף איהר מערדער פאַגאַניג...

פלוזלינג האַרכט... די טיעפע טענער,
קרעכצען שווער און שוואַרץ-פאַרצווייפעלט,
אין אַ ים פון מרה-שחורה,
זינקט און טרינקט זיך אַ נשמה...

אויף די קניע שטעהט פאַגאַניג,
דריקט די הענד דעם טויטען מיידעל,

קוקט מיט ווילדע וויסטע בליקקען,
אויף דעם בלוטיגען סטילעמטאָ...
...

ס'איז צו שפעט שוין... זיין חרטה
גיססט זיך איבער אין אַ תפלה,
אין אַ הייסען שטיללען ודוי—
און עס וויינען די מלאכים.

מילדער, ווייכער, מאַטמער, שוואַכער,
ווערט דאָס כליפען פון די סטרוגעס,
אַ פאַרשטיקטער קרעכץ... אַ יאממער...
דאַגן פאַרגעהט עס אין אַ מורמעל...
...

לאַנגזאַם זיפצען אויס די קלאַנגען,
קוים וואָס ס'אַטהעמט נאָך די פידעל...
פלוצלינג... האָט אַ מחנה פויגלעך
זיך אין זוממעררוואַלד צוזונגען? ...
...

פון דער פידעל רייסט ארויס זיך,
ווי אַ מיידעלשער געלעכטער;
פאַנאַני קוססט און צערטעלט
אין די אַרעמס זיין געליעבטע...
...

קוססט די שוואַרצע אויגען איהרע,
שטיפט און שפיעלט מיט איהרע לאַקקען;
רוימט איהר איין אין אויער סודות,
פון זיין גרויסער הייסער לייעבע...
...

פונעם בלאַען זוממער - היממעל,
קוקען צו די קליינע שטערען,
און ארום די גרינע בוימען,
שאַקלען טרייסלען זיך פון תענוג...

* * *

פלעגט דעם קינסטלערס פידעל וויינען,
פלעגט זי לאַכען — שטענדיג האָט זיך
דורכגעוועבט דורך אַללע טרעללען,
יענער גלגול פונעם מיידעל...

מיט אַ כּשוף — זאָגט מען — האָט ער
איינגעשפּאַרט ביי זיך אין פידעל
איהר נשמה, וועגן ערמאַרדעט
האַט ער די געליעכטע זיינע...

***

צוויי בלוממען

יך עפען מיין בוך און געפין
צוויי געלע פארוויאנעטע בלוממען,
און אלטע זכרונות מיר קוממען,
ווי וואַלקענס באַטריבען דעם זינן...

איינ בלומס איז אַ טהייל פון דעם קראַנץ,
וואָס האָט איהרע לאַקקען באַהאַנגען,
וועגן לוסטיג ווי פויגעל-געזאַנגען,
געפלאַכטען זיך האָט זי אין טאַגן...

עס האָט אויף איהר קבר געשפראַצט,
די צווייטע פאַרטריקענטע בלוממע,
וואו ס'האַט איהר מצבה די שטוממע
מיר קאַלט אין די אויגען געגלאַצט...

צוזאַמענגעדריקט אין מיין בוך,
די בלוממען זיך וועללען ניט שיידען,
זיך מישען וועט תמיד פון ביידען,
דער טויטער פאַרוועלקטער גערודן...

כביכול'ס טעות

ר איז מיט א טעות געבארען געווארען,
כביכול האָט אפשר דעם חשבון פארלאָרען,
און האָט איהם באשאפען צו שפעט,
געזאללט האט ער ווערען פון חיל א פיהרער,
א מעכטיגער צעזאר א שטארקער רעגיערער,
און נעבן ארויס — א פאָעט...

א דיכטער וואָס מוז ערסט זיין חיל באשאפען,
און שמידען פון ווערטער זיך לופטיגע וואפען,
כליזיין פון פראָזען און ווינד...
און ער וואָס אַרמיען געזאללט האָט באַפעהלען,
ער פרייט זיך וועגן ער איז דעם עולם געפעלען,
און האָט זיך א שמיכעל פארדינט...

און אַפט מוז ער קללות פארשלינגען — און שלעכטער
ווי קללות — פון יענעם המון דעם געלעכטער,
וואָס ער האָט רעגיערען געזאללט,
די קאלטע ליצנות פון די וואָס דערשרעקען
זיין בליק וואָלט, וועגן ער זאלל זיך פלוצלינג אַנטפלעקען,
מיט קרוין פון דיאמאַנטען און גאָלד...

פון יענער זייט היממעל נאָר הערשט ער מיט עזות,
און פליהט אין גאלאָפּ אויף זיין פלינקען פענאָזום.

מיט גדלות און שטאַלץ ווי אַ העלד ;
אין עולם־התהו נאַר איז ער אַ מאַכער,
זיין העללישע גבורה ווערט אבער אלס שוואַכער,
וואָס נעהנטער ער קומט צו דער וועלט...

* * *

ער איז מיט אַ טעות געבאַרען געוואָרען,
דאָך לעכערט און בויערט דעם דיכטערס זכרון,
דער טעות וואָס גאַטט האָט געמאַכט,
עס ראַנגעלט זיך תמיד אין זיינע געזאַנגען
זיין גייסט, ווי אַן אדלער וואָס פיהלט זיך געפאַנגען,
אַ ריעז אין אַ תפיסה פאַרמאַכט...

און זינגט ער פון ליבע פון בלוממען און שטערען,
צי זינגט ער פון שמערצען פון זיפצען און טהרערען,
אין אימליכער שורה זיך הערט,
דער קרעכץ פון אַ לעבען וואָס איז ניט געראַטען,
אַ גרויסע נשמה וואָס איז מעשה שטן,
באַשאַפען געוואָרען פאַרקעהרט...

ראש השנה לאילנות

(דעם 15טען טאג אין מאָנאַט
שבת עססט מען באַקסער און
אַלערליי פירות לכבוד דעם
ראש השנה פון די בויען
וואָס פאַללט אין יענעם טאג.)

'איז א שמחה אין די וועלדער,
ביי די בויען איז א יום־טוב,
פון באַניגען אָן אַ ווינמעל,
טראַגט פון בוים צו בוים די בשורה...

דורך די צווייגען געהט אַ ציטטער,
געהט אַ שעפטשעריי אַ זיססע,
און זיי קנאַקען און זיך שטרעקען :
„אונזער צייט איז אויך געקוממען..."

האַט דער מענש דער וועלט־באַהערשער,
שטאַלצער מלך פון די חיות,
פון די בויען און די פלאַנצען,
צוגענומען אַלץ אויף דער וועלט—

האַט ער זיי די שטוממע קינדער
פון דער ערד, און זיינע ווייטע
קרובים, אין דעם לעבענס אלטע,
טיעף פארשליעדערטע משפחה,

לאנג פארגעססען, לאנג פארלאזען
קוממט איהם איין מאל אין א יאהר כאַטש,
אויפען רעיון יענע שייכות,
וואָס פאַרכינדט דעם קלוגען מענשען,

מיט די פלאַנצען און די בויען,
מיט די גראַזען און די בלוממען,
וואו עס פליססט דאָס זעלבע לעבען,
ווי אין איהם, נאָר אַהן אַ לשון...

אַהן אַ לשון און אַהן ווערטער,
אין אַן אייביגע באַוועגונג,
וואָס אַ מאל אַ שטאַפעל העכער,
אויף דעם לייטער פון ענטוויקלונג...

און עס דענקט דער מענש מיט ליעבשאַפט,
אַן די בויען-כרידער זיינע,
העלפט זיי פייערען דעם יום טוב :
„זייער צייט איז אויך געקומען.“

* * *

מיט אַ שניי באַדעקט דער וואַלד איז,
ווייסע ראש השנה קליידער,

און דער היממעל האט צום יום טוב,
אויסגעלייטערט זיך פון וואַלקען.

און די זונן פון לויטער שמחה,
פוצט די ווייס-באַשנייטע צווייגען,
טהוט זיי אָן תכשיטין-שטראַהלען,
און באַשפּריצט זיי מיט דיאַמאַנטען.

ווי כליזמרים אויפֿען מאַרגען
פון אַ חתונה, פּערזאַממעלען
זיך די פייגלעך, און זיי פּיפּטשען:
„אייער צייט איז אויך געקוממען.“

ס'איז אַ שמחה ביי די בוימען,
ראש השנה אין די וועלדער,
ערד און הימעל מענש און חיות,
אַללע ווינשען זיי: „גוט יום טוב“.

דער שמערבענדער דיכטער

יין ציממער איז דונקעל און אויף זיין געלעגער,
ליגט גוסס דער אלטער פאָעט,
דער מלאך המות, ער גלאַצט שוין די אויגען,
און שאַרפט שוין זיין שווערדעל ביים בעטט...

פאַרמאַכט האַלט דער דיכטער די אויגען, דאָך זעהט ער,
ווי מורא'דיג שיממערט דער שווערד,
איהם דאַכט זיך אזוי ווי עס טראַגט זיך, אַ צוגרווינד
אַ קאַלטער פון אונטער דער ערד...

עס שוידערט דער דיכטער, ווי פינסטערע וואַלקענס
געדאַנקען איהם ציהען פאַרביי :
וואו זיינען די בלוממען, די שטראַהלען וואָס ער האַט,
אין לעבען געדיענט אזוי טריי? ...

וואו איז די לבנה, די שמערען מיט וועלכע
ער האַט אזוי גאַהענט געלעבט,
וואו זיינען די פרייהלינגס און זומערס וואָס ער האַט,
אין גראַממען און פערזען געוועבט? ...

וואו זיינען די שעהנהייט און צויבער וואָס ער האַט,
אין לעבען געפונען צושפרייט,
און האַט זיי אויף גאַלדנע פאַעמישע פערעם,
ווי פערעל צוזאַמענגערייט? ...

און שמערצען אפילו וועגן ער האט באזונגען,
ווי אונמוטהיג-זיסס פלעגט עס זיין,
דער טויט איז א בילד נאָר פון טרויער געוועזען,
באקראַנצט מיט אַ הייליגען שוין...

פאַרכיטטען איז אַלסדינג... ער פיהלט זיך פאַרשמויסען,
גענאַרט פון דער גאַנצער נאַטור,
שטאַטט שעהנע פאַנטאַזיעס בלויז שוואַרצע סקעלעטען,
פון גלאַנץ און פאַעזיע קיין שפור...

לבנה און שמערען און בוימען און וועללען,
עס קיממערט נישט קיינעם זיין סוף,
זיי לייכטען און גלאַנצען, זיי בליהען און טאַנצען,
ער שלאַפט באלד זיין אייביגען שלאַף...

עס יאָגען זיך האַסטיג די שוואַרצע מחשבות,
ווי וואַלקענס אין אַסיען ביי נאַכט,
און אונרוהיג עפענט דער דיכטער די אויגען—
וואָס האַט איהם צו שמייכלען געמאַכט?...

איצט האַט די לבנה געקוקט דורך די שוויבען,
געשיינט אויפען בלייכען פאַעט,
באַלויכטען דאָס פנים, באַלויכטען די לאַקקען,
אַזוי ווי זי וואַללט זיי גענלעט...

עס שמייכלעט דער גוסס... ער פיהלט שוין דעם פרייהלינג,
ער שווימט שוין אין שטראַמען פון ליכט,
און שמייכלענדיג שליססט ער זיין אויג... די לבנה
באַשימערט זיין טויטעם געזיכט...

די רויוז

וואַמענגעדריקט אין איהר קנאַפּ ליעגט די רויוז,
און שעמט זיך צו ווייזען אפילו,
עס ווייסען נאָך גאָר ניט דעם אייגענעם ווערט,
די פאַרביגע בלעטטלעך די שמיללע...

עס קוממען די שטראַהלען און צוכען זיי אויף,
און מונטערען אויף זיי צום בליהען,
די רויוז שטעקט איהר קעפעל אַרויס און הייבט אָן,
פון שטאַלצער פאַרשעמטקייט צו גליהען...

עס טאַנצען די שטראַהלען און פאדען אַרום,
און הערען ניט אויף זייער לויבען,
די רויוז לאַזט איהר חנ'עוודיג פנים אַראַב,
זי וואַגט ניט די שבחים צו גלויבען...

דאָך פיהלט איהר עניוּות'דיג הערין אַז זי איז,
די מלכה-געקרוינט, פון די בלוממען,
זי שמייכלט פון גרויסקייט און עפּפענט זיך אויף,
און דאַנקט איהרע פריינד מיט פאַרפומען...

שברי לוחות

יך האב ווי משה, מיינע לוחות
מיט מיינע הענד צושמעטערט,
איך האב אלליין צוהאקט די בילדער,
וואס לאנג האב איך פארגעטמערט...

איצט ליעג איך אויף דער ערד דערשלאגען,
און קלייב די שברי לוחות,
און וואס איך האב מיט כעס פארווארפען,
איך שמאכט נאך דעם און זוך עס.

כ'קוסם אימליך שערבעלע באזונדער,
און וואללט זיך גליקליך שעצען,
ווענן איך זאלל קעננען פון די שטיקקער,
צוריק צוזאמענזעצען.

דעם אלטען לעבעדיגען אבגאטט,
וואס פלעגט מיין גייסט פאריאכען,
וואס איז געווען מיין פרייד מיין קוממער,
מיין שמערץ און מיין בטחון...

איך זוך און זאממעל פיצלעך-ברעקלעך,
און אפט מיך נארט מיין רעיון,
אז מיר איז סוף-כל-סוף געלונגען,
מיין גלויבען צו באנייען...

דאך באלד פארגעהט די פאלשע האפנונג,
די לעצטע פונקען שטארבען,
מיין גאטט איז טויט... אומזיססט נאר דריק איך,
צום הערצען, יעדען שארבען...

✻

נאטור און לעבען

יך בייג זיך צו די כלוממען איין,
זיי וויללען מיך ניט קענען,
„די אויגען דיינע — זאגען זיי —
מיט לוסט פון ראכע ברענגען...“

„פון דיינע ליפפען ווייהט דער הויך
פון הייסע גיהנום פלאממען,
און ריהרען זיי אונז אן — דער קוסם
אונז וועט אויף טויט פאר'ס'ען...“

דאס טייכעל פליססט מיט גאלד באשפריצט,
און לויפענדיג, דאס וואססער
מיר רוישט ברוגז'דיג: „אזוועק,
דו גאטט און מענשענהאססער...“

„געדאנקען פינסטערע ווי נאכט,
פארכמארען דיין געהירען,
און קוממסטו נאָהנט, וועלל איך מיין גלאַנץ
דעם גאלדענעם פארלירען...“

די סאסנעס פון די בערג ארום,
זיי רוישען און זיי זאגען :
"וואס האט דו אצט, ס'מ'ט יונג-מענש,
געבראכט אהער צו טראגען—

"דא הערשט די רוה... און דו טראגסט אום,
אין ברוסט מלחמה-שטורעם,
דא איז דאס לעבען גאנג... און דו
צופליקט ביסט פון יסורים...

"אין לעבען וואו דער קאמפף געהט אן,
געפינסטו קריעגס-חברים,
די רוהיגע נאטור דו האט
אריינגעלעגט אין חרם."

הערץ און מח

וויף דעם שלייפשמייין פון ערפאהרונג,
ווערען שארפער די געדאנקען.
פונעם שלייפען שפריצען פונקען
און מחשבות נייע בלאנקען...

אויף דעם שלייפשמייין פון ערפאהרונג,
ווערט דאס ארעם הערץ צושייערט,
פונעם זילייפען ווערט עס שטומפער,
מעהר פארביטטערט און פארזייערט.

אמאל און איצט

מאל זיינען מיינע געדאנקען געוועזען,
ווי פויגלעך וואָס זינגען אום זוממער,
אַפט זינגען זיי פרייליך, אַפט זינגען זיי טרויריג,
דאָך זיסס איז אפילו דער קוממער,

איצט זיינען זיי אבער ווי קרעכצענדע ראבען,
וואָס מאַכען דאָס לעבען מיר מאוס,
זיי קרעכצען און רוישען און קלאפען די פליגלען,
און ברענגען מיר שלעכטע נביאות.

עפ

גוף און נשמה

ער גוף איז שוין טויט דאך עס לעבט די נשמה,
מיט יוגענד און שטרעבען געפיללט,
נו זיצט זי און פינסטערט אַוועק איהרע יאהרען,
איהר קערפער-קלייד פלוצט זי און שילט.

נאָר אַפּטמאַל זיך טרייסט זי מיט פּוסטע דמיונות,
פון דעם וואָס געשעהן האָט געקענט,
פון דעם וואָס פאַרריכטען געקענט האָט דער וויללען
מיט קרעפטיגע אברים און הענד...

דאַנן פאַללט זי צוריק אין איהר בלייענעם יאוש,
און פיהלט זיך גאָר שפל און קליין—
דער גוף קענן זיך אפשר באַגעהן אַהן נשמה,
זי קענן זיך אַהן איהם ניט באַגעהן...

ביים קבר'ס ראנד

יך האָב צו ביינקען אויפגעהערט,
נאָך וואָס געווען אמאל איז,
עס וואַרעמט ניט קיין פרייד די ברוסט,
און ס'גאללען ניט קיין קללות...

עס וואַרעמט ניט די פוסטע ברוסט,
דאס שעטנד-קלייד פון לעבען,
וואו לוסט און ליעבע, פיין און האַסס,
זיך ווילד צוזאַמענוועבען...

דער טומעל פון דער וועלט מיר קלינגט
אַלס ווייטער, אַבגעטרענטער,
דער קבר רופט און כ'צעהל די טריטט,
צום וויסטען ראַנד אַלס געהנטער...

אַ, תהום פון גאַרנישט, שלינג מיך איין,
צו וואָס נאָך מאַכען שהיות? —
די וועלט איז מיר און איך דער וועלט,
שוין לאַנג געוואַרען מאַוס...

קבר-פּעדעם

ס ציהען דורך מיינע געדאַנקען,
ווי פּעדעם פון פינסטערען שמערין,
זיי דרעהען אזוי ווי אַ שלאַנג זיך
אַרום מיין פאַרוועהטאַגטעם הערץ.

עס שטאַרבען אַב אַללע געדאַנקען,
גיט זיי נאָר דער פּאַדעם אַ ריהר,
עס וועלען די שענסטע געפיהלען
און ווערען פאַרפראַרען אין מיר...

דאָס זיינען די גיפטיגע נעצען,
פון מלאך-המות געשמריקט,
ער ציהט מיך אַליץ נעהנטער צום קבר
און ווערגט מיין נשמה און שטיקט...

די פאעזיע פון יאוש

ו רופסט מיך אן א קלאגמוטטער,
דו זאגסט אז ניט הארמאניש
און ניט פאעטיש איז א ליעד
וואס האט קיין העללען טאן ניש'...

דו רופט מיך אן א קלאגמוטטער...
מיין קינד, דאס יוגענד־לעבען,
הייבט אן זיך מיט א שטרעהלענליעד—
די פאעזי פון שטרעבען...

עס האלט דעם קאפ פארריסען הויך,
צו שטערען און פלאנעמען,
און ווי די פיסס פון נאכטוואנדלער
א תהום אריבערטעמען,

פיעל זיכערער ווי דער וואס וואכט—
געהט יוגענד לייכט אריבער,
אין בלינדען צוטרוי צו איהר מאכט
די קברים און די גריבער...

דאך קוממט א צייט ווען צוטרוי שמארבט,
די פיסס זיי נעהמען וואנקען,
און ס'בייגט זיך צו דער ערד דער קאפ
באלאדען מיט געדאנקען...

און ס'זעהען, קוקענדיג אראב
די אבגעבליצקטע אויגען,
א'ן אבגרונד אונטער יעדען טריט
מיט שפינוועכס דינן פארצויגען...

דאך שאפט דער שמערץ זיך אויך זיין ליעד,
ווי לוסט און פארגעניגען,
דען יוגענדגליק האט זיין מוזיק,
פארצווייפלונג האט אי הר נגון...

דו האלטסט ביין ערסטען טהייל... ניט ווארף
מיין ליעד אריין אין ביוש,
וועסט קוממען אויך צום צווייטען טהייל—
די פאעזי פון יאוש...

דער סך הכל

(נאך שיללער.)

עשלאַסמען דאָס בוך, דער סך הכל געמאַכט,
די אונטערשמע שורה צוזאַמענגעבראַכט,
מיין בוך איז מיט חובות באַשריבען—
דער שיקזאַל מיין שולדנער ערקלערט זיך באַנקראַט,
נאָך אלץ וואָס מיין יוגנד פאַרשפּראַכען מיר האַט,
איז הערץ וועהמאַג בלויז מיר געבליבען...

מיין גורל איך האָב איהם געצויגען שוין לאַנג,
און האָב אויף מיין חלק אַ צעטטעל אַ בלאַנק,
געכאַפט אין די ציהונג פון לעבען,
דאָך האָב איך געטרייסט זיך געהאַפט און געוואַרט,
זיך שטאַלץ מיט מיין שוואַרצער מערכה געשפּאַרט,
זיך קיינמאַל ניט אונטערגעגעבען...

איצט גיב איך זיך איבער דעם שיקזאַל אין פליען,
צי טייפּעל צי גאַטט לאַז זיין וויללען געשעהן,
איך בייג זיך פאַר איהם מיט אַ ציטטער,
און שמייסט ער מיך וואַרט איך געדולדיג און האַף,
אז גיבער צי שפעטער וועט קוממען מיין סוף,
ווען כּוועלל ניט מעהר פיהלען די ריטהער...

געשלאססען דער פנקס, סך הכל געמאכט,
דאָס הערץ איז געבראָכען, דער מח פאַרשוואַכט,
דאָס בלוט נעהמט פאַמעליך פאַרפריהרען,
דאָך לעבט נאָך דער דמיון און וועבט אין דער שטילל,
און האָב איך אין לעבען פאַרלאָרען מיין ציעל,
ער עפענט מיר יענע-וועלט טהירען...

דאָרט — זאָגט ער — באַצאהלט מען דיר אימליכע שולד,
און גיט נאָך פּראָצענט דעם וואָס וואָרט מיט געדולד,
עס געהט גיט אַ פּרוּטה פאַרפאַללען,
דער פרייהלינג פון לעבען וואָס לאַנג איז פאַרביי,
דאָרט שפּראַצט ער און בליהט ער ארויס פון דאָס גיי,
נאָך רייכער אין בלוממען און שטראַהלען...

א, כח הדמיון, דיין טרייסט וואָס דו גיסט,
די זיססע נחמות זיי זיינען אומזיסט,
דו קענסט מיר קיין גליקקען גיט מאַלען;
עס האָט מיך דער שיקזאַל צום קרבן געוועהלט
און דעם וועמען ער האָט אויף דער וועלט פאַרטהיילט,
דעם חוב וועט ער מעהר גיט באַצאהלען...

די אייביגע פראגע

עס מענשענ'ס לעבען איז א שפאנן—
ווי לאנג וועט מיינס געדויערן?—
ווער דארף מיר לעבעדיגערהייד,
ווער זאלל מיינס טויט באטרויערן?—

און ניט נאר איך און דו, ווענן ס'זאלל
די גאנצע מענשהייט שטארבען,
דער הימעל וואלט ניט אויף א האַר,
געביטמען זיינע פארבען,

די שטערען וואלמען קאלטבלומיג
געשיינט, דענן זיי פארנעהען
ווי איך און דו, דאך הערט ניט אויף
דער לעבענסראד זיך דרעהען...

פארצווייפעלט פרעג איך אָפּט : וואו איז
דער עיקר וואס אין מיטמען
פון אייביגען פארבייטען-זיך
אלליין בלייבט ניט-פארבייטען?—

וואס פון איהם און צוליב איהם איז
דאס וועלקען און דאס שפראצען,
וואס רוהענדיג אלליין אנטפלעקט
אין אומרוה גאר זיין רצון? —

וואו איז זיין צוועק? ... און וועט ער וועגן,
ערפיללען זיין כונה? —
צי איז דאס גאנצע יאגעניסס
פון איצט ער א'ן הכנה,

פאר דאס וואס וועט ערסט זיין, וועגן ער
זיין ארבייט וועט פארריכטען?
צי האט ער ניט קיין אנדער ציעל,
ווי שאפען צו פערניכטען? —

איך פרעג, און ווייס צומאל ניט וואו
ווער קעגן א טאלק דערגרייכען? —
די גאנצע וועלט ארום איז בלויז
א גרויסער פראגע צייכען...

***

אין עגיפטישע געשיכטע

(איבערזעצט.)

עהן ווי די נאכט אויפן מדבר באהאנגען ;
זיסס ווי דעם נאכטיגאלם שמאכטענדע קלאנגען,
וועגן די געפיהלען און טענער באטריכטע
גיססט ער ארויס פאר די רויו זיין געליכטע ;
ווייך ווי דער ווינד וועלכער אבענדיצייט שמילל,
שפיעלט אין די גראז אויפן ברעג פונעם ניל ;
העלל ווי פון מארגען דאס שמראהלענדע ליכט,
שעהן איז געווען דער פרינצעססיןס געזיכט...

צווישען די שקלאפען וואס האבען געהיט,
טעגליך דער בילד־שעהנער בת־מלכה'ס טריטט,
איינער אַ שקלאף איז געווען, שעהן און יונג ;
טיעף אין זיין ברוסט איז געפאלען דער פונק
פון דער פרינצעססיןס גע'כשופ'טען חן...
וואו זי פלעגט קעהרען זיך וואו זי פלעגט געהן,
פלעגט זי דעם שמיללען געליכטען דערוויסען,
שטום פלעגט זיין שמאכטענדעס אויג זי באגריסען...

איינמאל איהם זאגט זי : „דו ליעבסט מיך, טאָ קלייב
„איינס פון די ביידע זיך, ענטוועדער בלייב
„לעבען, דאָך מוסטו פון דאָנען אַנטלויפען.
„אָדער דו מוסט מיט דיין לעבען מיך קויפען...
„דיר די פרינצעססין איין נאָכט זאָלל געהערען,
„נאָר ווען דער טאָג קומט געטויט מוסטו ווערען...“

בלייך איז געוואָרען דער שקלאָף און באַרייט
זיך צו אַנטלויפען געמאַכט, דאָך געטייט
איהם האָט די שטאַלצע פרינצעססין אויף שנעלל,
אידער ער איז נאָך אַריבער די שוועלל.

„וואָללט ער געליבט“—האַט געזאָגט זי—געבליבען
„וואָללט ער, און ווערט געווען ל ע ב ע ן א י ל י ב ע ן.
„ווייל ער האָט ל י ב ע ניט אמת געפיהלט,
„און לעבען באַגעהרט, — האָט ער ביידע פאַרשפיעלט.“

דער צווייטער מכול

ס האבען זיך לאנגזאם צוזאמענגעצויגען,
די וואלקענס געדיכט אויף איהר שמערען,
אויף איהר שעהנעם געזיכט איז א בליץ דורכגעפלויען,
געפלאצט האט א מכול פון טהרערען...
געצייטערט פון שרעק האט דאס בלוט מיר אין הארצען,
געמיינט אז אט ווער איך דערטרונקען,
צוריק אין א תהו ובהו א שווארצען,
ווערט היממעל און ערד באַלד פאַרוונקען.

דאך האט ניט די גרויסע פארפלייצונג געדויערט,
דער לאַכענדער בליק פון די נאַסס שוואַרצע אויגען,
האַט לוסטיג באַלד וויעדער געשטיפט און גערייצט—
אזוי וועגן פון רעגען די וועלט איז פאַרטרויערט,
באַווייזט זיך אין היממעל דער פאַרביגער בויגען—
א סמן, אז ס'ווערט נאך די וועלט ניט פאַרפלייצט...

וותרוצצו

אייהר ווענן אַ מאַל געלייענמ, אַט
יענע מעשה וואָס דערצעהלט אונז,
ווי אין בויך ביי מוטטער רבקה'ן
זיך געצאָפּעלט האָט דער צווילינג? —

איידער נאָך אַרויס אויף דער וועלט,
האַט דער קליינער רויטער עשוי,
פולל מיט לעבען, פולל מיט תּאווה
שוין געהאַססט דעם שוואַכען יעקב.

שוין געהאַססט דעם שטיללען נכנע
וואָס געלעגען איז פאַרקאַרצעט
אין אַ ווינקעל — אפּשר האָט ער
שוין פאַראויס באַקלאַגט דעם גלות...

פלעגט די מוטטער נאָר פאַרבייגעהן
ערגעץ וואו אַ לוסטיג הייזעל,
רייסען פלעגט זיך דאַנן, דער קליינער
ניט-געבאַרענער בעל תּאווה ;

פלעגט זיך אבער איהר נאָר טרעפּען.
אויפּען וועג אַ מקום קדוש,
שטומם געלעגען דאַנן איז עשׂו
און געשלעפּט האָט דער פּרומאַק זי.

מיט אַ שווער געמיטה פּלעגט נעביך,
שטענדיג זיך די מוטער טראַגען,
פלעגט אַ וועלט מיט צרות אויסשטעהן,
פון די שטענדיגע מלחמה,

צווישען לוסטיגען כל-בוֹ'ניק
וועלכער רייססט זיך צו הענוגים,
און דעם קליינעם ל"דניק,
וועלכער לאַכט זיך מיט תּעניתים.

יענע אַלטע חומש-מעשה
האַט, מיר דאַכט, אַ גרויס כּונה,
עפעס פּלאַנטערט זיך און דרעהט זיך,
די לעגענדע מיר אין מה.

בין איך אפשר אַ מין גלגול,
פון דער אונגליקליכער רבקה? —
מיין נשמה איז צושפּאַלטען
אויף אַ יעקב און אַ' עשׂו —

איינער ווייסט ניט פון „מע טאַר ניט“,
ווילל ניט הערען פון חשבונות,
ווילל געניסען און זיך פּרייען,
און אריינכאַפּען דעם „איצמער“.

אבער הינטער איהם דער צווייטער,
האלט די וואַגשאַלען פון שכל,
וועגט און מעסט און חשבונ'ט תמיד,
און פאַרביטטערט מיר דאָס לעבען.

האַט דער ערסטער זיך צוהוּליעט,
זיך מיט לעבענסלוסט באַטרונקען,
זיצט דער צווייטער אין אַ ווינקעל,
ניכטער, קאַלט, פאַר'מרה'שחורה'ט.

איז דער צווייטער זיך פאַרגאַנגען,
אין די עולמות עליונים,
ווערט דער ערסטער אונגעדולדיג,
קעגן דעם אַויר ניט פאַרטראַגען.

ס'ווייסט ניט פריהער וואו צו פאַללען,
די צושפאַלטענע נשמה,
וואַרפט זיך אום אויף אַללע זייטען,
און געפינט ניט קיין מנוחה...

פאר מיר איז די נאכט

אר איך נאר, איהר קינדער פון גליק, איז דאס ליכט,
פאר מיר איז די זונן ניט געמאכט גאר—
אויף מיך וועגן זי קוקט, אויף מיין עלענד געזיכט,
זי הזק'ט און לאכט גאר...

פאר קינדער פון גליק העללער טאג איז געמאכט,
פאר זיי בלויז די לוסטיגע שטראהלען,
פאר מיר און מיין שמערץ איז דער מאנטעל פון נאכט,
צום גורל געפאללען...

וועגן ס'דעקען זיך שאטטענס אזוי ווי א טוך,
פון טויט און פון טרויער ארום מיר,
דאגן זיך איך אלליין אין א ווינקעל און זוך,
א טרייסט צו מיין קוממער..

און וועגן איך דערהער ווי דער אבענדיזעפיר,
זיך סוד'עט מיט צווייגען און בלעטטער,
דאגן מיין איך פון מיינע יסורים און מיר,
דאס זיפצט ער און רעדט ער...

ווענן ס'ווערען מיט קליינינקע זילבערנע שטערען,
די היממעלען באזייט און באשפרינקעלט,
דערקען איך אין יעדען א'ן אויג פולל מיט טהרערען
פון מיטלייד, וואָס פינקעלט...

דעם טאָג און דאָס ליכט בין איך מוחל פאַר איך,
איך קענן ניט די שטראַהלען פאַרטראַגען,
די נאַכט מיט איהר מילדקייט און שטיללקייט צוגלייך,
געהערט די וואָס קלאַגען...

בלוממען און דערנער

(1)

אלל איך דיר שענע גירלאַנדען,
פלעכטען פון בלומען און בליטהען?
זאלל איך דיין גאלד־קאפ באקרוינען
מיט רויזען־און ליליען־תכשיטין? —
די רויזען פארלירען,
די העללע קאלירען,
עס לעבען די ליליען ניט לאַנג...

כ'וועלל דיר פון ריטהמוס און פערזען
פלעכטען, געליעכטע, ראַמאָנצען,
כ'וועלל דיין געשטאַלט און זכרון
מיט בליהענדע ווערטער באַקראַנצען,
עס ווערט ניט פארלאָרען,
אין שטראַם פון די יאהרען,
די פרישקייט פון דיכטערס געזאַנג...

פיעל וועללען לעזען און פיהלען,
ליעבע'ס יסורים און ליידען,
נאכט־רוי־מען וויעדער דעם חלום
וואס גליקליך געמאַכט האָט אונז ביידען..
די ליעבע פארזיגעלט
אין ליעדער, זיך שפיגעלט
אויף אייביג אין מענשענ'ס געדאַנק...

(2)

ו פרעגסט מיך פאר וואָס איך בין טרויריג,
צי ווייסטו עס דענן ניט פאַראויס,
ס'איז ד'אלטע באַקאַנטע געשיכטע,
עס שפּיעלט זיך אַ קאַץ מיט אַ מויז...

דאָ יאַגסטו מיך גרויזאַם פון דאַנען,
דאָ גלעטסטו און האַלזטו און קוססט,
באַלד סט'סטו מיט אייפּערזוכט־שמערצען,
באַלד פּיללסטו מיט תּענוג מיין ברוסט...

זאַלל גלויבען איך ווענן דו האַליובעסט,
צי דאַנן ווענן דו שטויסט מיך, פון זיך? —
פאַר'משפּט אויף טויט מיך, דער'הרג'ע,
נאַר טהו עס, איך בעט דיך, אויף גיך...

(3)

דיך גלויב דיר די שעהנע הבטחות,
איך גלויב ווענן דו זאגסט מיר א ליגען ;
איך קוסט דיך און דריק דיך צום הערצען,
ווענן כ'ווילל גאר מיט דיר זיך צוקריגען..

דו קוססט מיר ארויס יעדען צווייפעל,
דעם וועהטאג וואס ברענט ווי א פייער,
פארשלעפערסט די מאנסכיל'שע גאוח,
כ'בין וויעדער א קנעכט דיר א טרייער...

נאר ווענן איך אלליין בין אין ציממער,
דאנן פלאץ איך ארויס אין געוויין,
פארערגערט אויף זיך און מיין שוואכקייט —
און פיהל זיך ערניעדעריגט קליין.

(4)

יעללייכט איז עס בעססער, געליעבטע,
פאנאנדערגעשיידט זיין מיר זאלען,
דאן וועט מיין פאעטישער מה,
דיך טויזענד מאל שענער נאך מאלען...

פיעללייכט וועט די צייט און דער מרחק
מיין זודיגען וועהטאג פארקיהלען;
געלייטערט פון לידענשאפט וועללען,
נאר בלייבען די ריינסטע געפיהלען...

דער פיעבער וועט לאנגזאם אריבער
פארצווייפלונג און האפנונג צוזאמען,
עס וועט זיך מיין ליעבע פארוואנדלען,
אין ווארעמעס ליכט נאר אהן פלאמען.

(5)

יך קענן ניט דיין פנים פארמיידען,
אזואו נאך איך קעהר זיך און ווענד,
עס ווינקט מיר אויף טויזענד אופנים,
פון טהירען און פענסטער און ווענד...

דא פלעגסטו געוועהנליך זיך זעצען,
דא ביסטו געשטאנען, מיר דאכט,
דאָרט האָסטו געשטיפט און געפלוידערט
און דאָרט מיך געקוססט און געלאַכט...

און שליססט מיר דער שלוממער די אויגען,
עס יאָגט און פאַרפאַלגט מיך דיין בליק,
אין ווילדע פאַנטאַסטישע טרוימען,
זיך פלאַנטערט אַהין און צוריק...

קומס שנעלל, מכשפה, באַווייז זיך...
ווענן ניט, האָב רחמנות, נעהם צו
דעם כשוף, וואָס לאַזט ניט פון ווייטען
ביי טאָג און ביי-נאַכט מיר קיין רוה...

(6)

וואָלט געווים שוין שבעים לשון,
אויסגעלערנט אין דער צייט,
וואָס עס נעהמט מיר צו שמודירען
וואָס דיין אויגען-שפראַך כאַטייט...

אַפּטמאַל מיין איך כ'האַב געפונען,
יענע סודות וואָס איך זוך,
מיין איך ווייסט שוין איטליך פינטעל
פון דיין „בליקען-ווערטערבוך“.

דאַנן באַווייזט זיך ניט געריכט גאַר,
אויף דיין ברעהם אַ זיססער וואונק,
אין דיין בלאַען אויג צושפיעלט זיך
גאַר אַ שפאַגעל-נייער פונק...

כ'וועלל שוין שטאַרבען און ניט וויסען,
פון דיין בליק דעם טיעפען מיין;
אַפּטמאַל צווייפעל איך אין גאַנצען
אויב דו ווייססט עס גאַר אַלליין...

(7)

לאנג געזוכט פאנסדע-לעאן האט,
דעם פאר'כשופ'טען פאנטאן,
יענע וואונדער-קוואל — וואס כשופ'ט,
פון א גרייז א יונגען מאנן...

און באלעכט דיא מאטמע אויגען.
מיט דעם העללען גלאנץ פון לוסט,
גלעט פאנאנדער אללע קנייטשען,
פילט מיט יוגענד-קראפט די ברוסט...

לאנג געזוכט פאנסדע-לעאן האט
און געשטארבען זוכענדיג,
איך אלליין די קוואל ענטדעקט האב
אין דיין קוויקענדיגען בליק...

ווענן דו שמייכעלסט מוז איך ווערען
ווי א לוסטיג אינגעל באלד,
ווענן דו קנייטשסט מיט כעס דיין שטערען,
ווער איך מתושלח—אלט...

(8)

ו ביסטו געקוממען דו חכם, דו קאלטער,
און האסט מיינע געטמער צושטערט,
מיך פלוצלינג פון טהראן אויפן זיבענטען הימל
ארונטערגעשלעפט אויף דער ערד...

מיט לאכען און וויצען מיר האסטו צופאלמעסט,
דאס שעהנסטע וואס איך האב פארמאגט,
פון הערצען די גליהענדע בליהענדע בילדער,
מיט קאלטע ליצנות פאריאגט...

איצט ליג איך און קרעכץ אין דער פינסטערער וויסטקייט,
און דרעה זיך אין דרייען פון פיין :
וואס טויג מיר דיין אמת, גיב שטראהלען וואס נאררען,
אבי נאר א ווארעמען שיין...

(9)

יר האט זיך גע'חלומ'ט דו האָסט זיך פאַרביטטען,
און האָסט מיך באַקוקט אזוי פרעמד,
דיין אויג איז געווען אזוי שטאַלץ אזוי פּראָסטיג,
דאָס הערץ האָט מיר פשוט פאַרקלעממט...

ערוואַכט האָב איך פּלוצלינג פון שרעקליכען חלום,
געזוכט אין דעם לידיגען רוים :
„באווייז זיך, געליעכטע, פאַרויכער מיר שנעללער,
אַז ס'איז נאָר געוועזען אַ טרוים...“

דאַנן בין איך געזעססען אַלליין אין דער פינסטער
געוואַרט אויף דאָס שפּראַצען פון ליכט :
אַ מיש-מאַש פון שוואַרצע געפיהלען געפרעסט האט
מיין ברוסט מיט אַ שווערען געוויכט...

און טאג איז געקוממען, די זונן האָט שוין ענדליך,
די ווענד פון מיין ציממער באַשמראַהלט
און איך האָב נאָך אַלס ניט געזעהן דיך און ס'שרעקט מיך
די נאַכטיגע חלום-געשטאַלט...

(10)

ון קינדוויי נאך האט זיך דורך מיינע געדאנקען,
געפלאכמען א טרוים א געוויססער,
אפט פלעגט אין דעם קינדערשפאָעטישען מח
זיך מאַלען אַ פנים א זיססער...

אַ פרויענגעשטאַלט פונעם דמיון געשאַפּפּען,
מיט אויגען ווי בלאַע סאַפּירען,
און גאַלדענע לאַקקען וואָס פלעגען דעם פנים,
ווי ליכטיגע וועללען פאַרצירען...

כ'בין עלטער געוואָרען און ס'איז ניט פאַרגאַנגען,
די שעהנע פאַנטאַזיע פון זיגען :
ס'האַט שטענדיג גענאַיעט געשמאַכט די נשמה,
געזוכט יענעם בילד צו געפינען.

דאַן האָב איך דערזעהן זיך... דער חלום פון קינדהייט,
איז פּלוצלינג פאַרקערפּערט געוואָרען,
אַ לעבעדיגן זיסע ממשות געקריגען
האַט יענע געשטאַלט פון זכרון...

עס האָבען באַלעכט זיך די נעכעל-דמיונות,
איך חלום ניט מעהר אין דער לופטען,
איך קוסס דינע אויגען די בלאַע, געליעכטע,
און שפּיר ווי די גאַלד-לאַקקען דופטען...

א טוליע מיך נעהנטער און פעסטער צום הערצען,
 איך גלויב ניט אַלליין מיינע בליקקען,
 פיעללייכט ביסטו בלויז נאָר די אַלטע פאַנטאַזיע,
 דער טרוים וועלכער פלעגט מיך ענטציקקען...

(11)

ס איז נאָר פון אַנהויב אַ שפיעלכעל געוועזען ;
 עס האָט אַהן אַ חשבון מיין לייכטזיגן באַשאַפּען
 אַ שעהנעם אידאַלל, און איך האָב איהם פאַרגעטערט,
 איצט ווילל מיך מיין אייגענער כּשוף פאַרשקלאַפּען.

איצט איז עס אַ טרויריגער ערנסט געוואָרען,
 עס לאַזט זיך דער צויבער שוין מעהר ניט פאַרניכטען,
 דעם פעהלער וואָס שטיפענדיג האָב איך באַגאַנגען,
 ער לאַזט זיך אויף אייביג שוין מעהר ניט פאַריכטען...

ס'איז ד'אַלטע געשיכטע פון יענעם מקובל
 וואָס האָט מיט אַ שם זיך אַ גייסט אויפגעשוואָרען,
 און האָט ניט געקענט מעהר זיין ארבייט צושטערען,
 זיין אייגענעם ווערק — זיין טיראַן איז געוואָרען...

(12)

יך האָב גאַר אַלליין ניט פאַרשטאַנען,
אַז טיעף אין מיין ברוסט איז פאַראַנען,
אַ שטיללעך פאַר'חתמ'עטער ברוננען ;
איהר פנים, איהר לאַכענדע שטיממע
האַט פּלוצלינג צובראַכען די חתימה
און איך האָב אַ'ן אוצר געפונען,
פון נייע געדאַנקען און נייע געפיהלען,
פון מוטהיגען שטרעכען און קרעפטיגען וויללען...

איצט שטראַממט ער און פּליססט ער,
דאָס לעבען פאַרויססט ער,
מיין הערץ ווערט באַשטראַהלט און באַלוכטען,
די געגענוואַרט זינגט מיר,
די צוקונפט זי ווינקט מיר,
גן'עדן'ס מיט גאַלדענע פּרוכטען...

אוועק די געדאַנקען וואָס פּלעגען,
זיך האַלבזוי געשטאַרבּען באַוועגען,
אַהן מעס און אַהן ריח, אַהן פאַרבּען—
געפּיללט מיט אַ כּח אַ נייען,
געוואַרען איז פּלוצלונג דער רעיון,
און ווילל גאַר ניט וויססען פון שטאַרבּען.
די ערד און דער היממעל די זונן און די שמערען,
איך מיין אַז זיי אַללע, צו מיר נאָר געהערען...

א ליכט פון מיין לעבען,
ווער האָט דיר געגעבען,
די מאַכט וואָס מיין הערץ האָט געוואונען,
צום גרינעם גן־עדן,
פון לוסט און פון פריידען,
וואו האָסטו דעם שליססעל געפונען...

(13)

רום אין דער פינסמער גערעדט האָט דער וואָלד
און מיר האָבען ביידע געשוויגען,
דיין קאָפּ פון דער זילבער-לכנה באַשטראַהלט,
אַ הייליגען שיין האָט געקריגען...

און איך האָב אַלליין זיך פאַרביטמען געפיהלט,
מיין הערץ איז פון ליעבע פאַרגאַנגען,
דאָך ז'איז ניט געוועזען צופלאַממט מעהר און ווילד,
אַוועק איז דאָס הייסע פאַרלאַנגען...

האַט קינדערש געטוליעט זיך נאָהנט צו מיין ברוסט,
געקוסט מיר די אויגען און שמערען,
און פלוצלינג מיר האָט זיך צו וויינען פאַרגלוסט,
ביי דיר אויך געגלאַנצט האָבען טהרערען...

און אונטען דאָס טייכעל געפלוידערט האָט שטילל,
מיר האָבען עס דאַנן ניט פאַרשמאַנען,
עס האָט אונז דערצעהלט אויף זיין לשון ווי פיעל
געפיהלען, די שעהנסטע, פאַרוואַנען...

(14)

ומם מיט מיר אַוועק פון מענשען,
קומס אַרויס פון שטויב און שטאדט,
וואו זיך גרינע לאַנקעס שפּרייטען,
דאַרט דערצעהל איך דיר מיין סוד...

ווענן איך זעה די בערג פון ווייטען
הער פון פויגלען דאַס געזאַנג,
דאַנן געפינט די ליעבע ווערטער
וואָס געוועזען שטומם איז לאַנג...

דאַנן פאַרגעסס איך גאַר דיין נאַמען,
רוף דיך זוממער-געטטיג אָן;
לאַכענדיג זיך בייגען וועסטו
און מיך קוסען פון דיין טהראַן...

(15)

קומם, מיין געליעבטע, איך גיב דיר מיין צוואַג,
איך וועלל ניט מעהר טאדלען און ברוממען,
איך וועלל אללע קנייטשען פון שטערען פארצירען,
מיט גרינע גירלאַנדען און בלוממען.

איך וועלל ניט מעהר פרעגען אויב דו ביסט מיר טריי נאָך,
אי צי גלויב איך און שפעטער—וואס אַארט מיך?
איך וועלל זיך מיט ליעבע באַטרינקען, פאַרגעססען
דאַס נאַכוועהניסס וועלכעס ערוואַרט מיך...

דאָך דו מוסט זיין לוסטיג און ווילד ווי דאַס בלוט, וואס
מיר פליססט דורך די זודיגע שלייפען,
פרעסס יאהרען פון זיססקייט אַריין אין אַ רגע,
ס'וועט שנעלל דאָך דער כּשוף אַנטלויפען...

און לאַך מיר און פּלוידער, מיט צערטליכען שפינוועכס,
פאַרפּלאַנטער מיין האַרץ און מיין זינען,
קוסס גלויבענדע ליעבע אַריין מיר, און לאַז מיך
צו צווייפלען קיין צייט ניט געפינען...

(16)

ס קלינגען די פערזען עם גראממט אזוי גוט
דיר זיינען גאר זעהר די ווערטער געפעללען,
פארגעס ניט, אז דאס וואס דו נעהמסט פאר קארעללען,
גאר זיינען פארגליווערטע טראפענס פון בלוט...

די פערזען פון וועלכע דיין גייסט ווערט ענטציקט,
דאס זיינען די טהרערען פון דיכטער פארשלונגען,
און ס'ארעמע הערץ זאלל ניט ווערען צושפרונגען,
פארצווייפעלט זיי האט ער אין ליעד אויסגעדריקט...

דאך רעדט זיך ניט אלץ און עם זאגט זיך ניט אלץ,
א טהייל פון די טהרערען גאר האט ער באשריבען,
די אנדערע זיינען אין הערצען פארבליבען,
און ברענען די ברוסט איהם און שטיקען דעם האלז...

און לעזטו דאס ליעד, ניט פארגעסס זיך, מיין קינד,
דעם דיכטער'ס נשמה צו לעזען אין מיטטען
פון ווערטער און שורות, דאס הערץ וואס געליטמען
האט מעהר, א סך מעהר ווי אין ליעד זיך געפינט...

(17)

ס טראגט זיך צום היממעל א פויגעל,
זיך קוויקט אין דער בלויקייט און זינגט
און פלוצלינג דעם לוסטיגען זינגער
א זעלטענער כשוף באצווינגט.

איהם ציהען א פאר גרויסע אויגען,
די אויגען געהערען א שלאנג,
זי צויבערט כדי צו פערצעהרען,
דאך פאלגט איהר דאס קינד פון געזאנג.

ער לאזט זיך פון היממעל ארונטער—
ער וועט שוין ניט פיפטשען א טרעלל,
די שלאנג מיט די אויגען די גרויסע
געמאכט האט פון זינגער א תל.

(18)

דערזעה איך דיך וויללט זיך מיר וויינען,
מיר דאכט זיך איך זעה און דערקען
ביי דיר אויפ'ן פנים, אז דו ביסט
ניט אונשולדיג מעהר ווי געווען...

דו ביסט נאך פיעל שענער געווארען,
דאך חציפיש און ווילד איז דער חן,
עס לאכען די אויגען נאך זיססער,
דאך מעהר ניט בתמימות'דיג—ריין...

דו קוססט מיך נאך הייסער ווי פריהער,
און ציהסט מיך צו זיך מיט געוואלט,
דאך יעדע אומארמונג און קוסס איז
פון גיפטיגען ספק פארגאללט...

דערזעה איך דיך וויללט זיך מיר וויינען,
באקלאגען דיין אונשולד, מיין קינד,
באוויינען מיין אייגענע לעבע,
וואס קרענקט מיך און פלעקט ווי א זינד.

(19)

י איינע איז גוט ווי א מלאך,
די צווייטע—א טרוים פון גן עדן,
נו געה דא און מאך דיר א פשרה,
בין טאקי פארליבט אין זיי ביידען.

די איינע מיר ברינגט די פראפעטען,
די שטאלצע, ארויף אויפ'ן זינען,
די צווייטע דערזעהענדיג דענק איך
אן גריכענלאנד'ס זיססע געטטיגען...

פאר איינער דערזעהל איך די צרות,
פאר איהר גיסס איך אויס מיינע טהרערען,
די צווייטע באדעק איך מיט קוססען
און האלט אין איין ליעבע ערקלערען...

די איינע איז מעהר ניט א גלגול,
מיר דאכט, פון מיין אייגען געוויסען,
די צווייטע איז בלויז מיין פאנטאזיע
פארקליידט אין א קערפער א זיססען...

(20)

ס ציהט אַ כשוף דעם מאַנגעט,
צום קאַלטען קאַהלען צפון,
וואו אויף קיין זונג, קיין וואַרעמקייט,
קיין שיין איז ניט צו האַפּפען...

עס ציהט מיך אויך אַהין צו דיר
און דו ביסט קאַלט פאַרפּראַרען—
איך לויף צו דיר און ווייס פאַראויס,
מיין האַפּנונג איז פאַרלאַרען...

(21)

ס לאַכען נאַאיוו נאָך די אויגען,
און אונשולדיג ווי ביי אַ קינד,
דאָך ווערען די ליפען פאַרצויגען
צו אַפּט מיט אַ שמייכעל פון זינד...

איך וואַרף זיך אין הויילע קדחת :
אַפּט גלויב איך דעם קינדערשען בליק,
דאַנן קוממט מיר דער לאַך ווי צוילחכעיס
פאַרגיפּטען מיין גלויבען און גליק...

(22)

יין ליעבע צו דיר האָט אַ ווילע געשלוממערט—
אַ שפינוועכס פון שמרעבונגען נייע באַשפונען,
דעם ווילדען וואולקאן וואָס מיט פייער פלעגט שפּייען
פון הייסע פאַרלאַנגען דעם קאַכיגען ברונגען.

און כ'האָב שוין געטאַנצט אַזש פון שמחה, געמיינט שוין
איך האָב פון דיין כּשוף די קייטען צוריססען,
און ס'האָט מיין פאַרמאַטערטע קראַנקע נשמה
זיך מכין געוועזען לאַנג רוה צו געניססען.

דאָך ס'איז נאָר אַין אברוה אַ קורצע געוועזען,
די שטילקייט וואָס קומט פאַר געוויסטער און שטורעם,
ביסט וויעדער געקוממען, צושמאַלצען די לאַוואַ,
געפענט די זוּדיגע קוואַלל פון יסורים...

וואו זיינען די שבועות וואָס איך האָב געשוואַרען,
דיין פנים אַזוי ווי אַ זינד צו פאַרמיידען?—
דער שכל ער האָט זיך פון חרפה באַהאַלטען,
איך וויל ניט מעהר דענקען, כ'וועל ליעבען און ליידען...

(23)

די איז נאך צומאל ניט פארשוואונדען
נאך ווארעם דער קוסם פון געזעגנען,
און כ'וארט שוין און צעהל שוין די שמונדען,
וועגן איך וועל זי וויעדער באגעגנען...

און זעה איך זי וויעדער אויף מארגען,
דער שווערד אויף דער מהיר פון גן עדן,
איז אייביג דאס ציטמערן און זארגען
אז באלד קומט די צייט פון זיך שיידען...

(24)

פֿט טרוים איך ווי גוט וואָללט געוועזען,
ווענן איך וואָללט געוועזען אַ קיזער,
אַ מעכטיגער העלד און אַ הערשער
וואָס סטראַשעט די וועלט מיט אַ בייזער,

און קענען איהר זאָגען : „אַט נעהם זיי
מיין העלדען־שווערד צעפֿטער און קרוינען,
זיי זיינען צוזאַמען נאָך וועניג
דיין ליעבע געהעריג צו לוינען...“

און אפשר ווענן איך זאָלל איהר געבען
דעם ערד־קונגעל, וואָללט זי געבעמען
איך זאָלל די לבנה איהר ברינגען,
פיעללייכט נאָך אַ טוצען פלאַנעמען.

שוין בעססער אז איך בין אַ קבצן,
און בלייב נאָר ביין ווינשען און וועללען,
זי וואַרט אויף קיין לוינ ניט און ליעבט מיך,
ווייל פשוט איך ביי איהר געפעללען...

(25)

יין דעם ווייטען לאַנד מצרים —
זאָגט מען — שמעקט אַ פּיראַמיד,
הייבט די זונן נאָר אָן צו שיינען,
הייבט ער זינגען אָן אַ ליעד...

אבער געהט די זונן אַרונטער,
קעהרט איהר פנים אָב פון איהם,
הערט דער טהורעם אויף צו זינגען,
און פאַרליערט זיין צויבערשטימם...

קוק מיך אָן, איך בין דער טהורעם,
און דו ביזט מיין גאַלד'נע זונן,
הייבט דיין פנים אָן צו לייכטען
הייב איך זינגען אָן דערפון...

אבער וועגן דיין בליק ווערט פינסטער,
און באַקוקט מיך ביזו און קרומם,
ווערט מיין אייגען הערץ פאַר'חשכ'ט,
און איך ווער באַטריבט און שטומם...

(26)

אלטע פארצייטיגע גריעכען,
זיי האבען געגלויבט אז ס'געפינען,
אין ים זיך אזעלכע געטטיגען,
וואס ציהען מיט זינגען און לאכען,
און נאררען דעם וואַנדרער דעם שוואַכען,
אריין אין אַ פינסטערען שטראַם.

שטאַמסט דו ניט פון זייער משפּחה? —
צי ביסטו אַ נימף אַ מאַסקירטע,
וואָס זוכט אויף יבשה פאַרפיהרטע,
און בליקען געברויכט שטאַטט געזאַנגען,
די שוואַכע נשמות געפאַנגען,
אַרונטערצושלעפען אין תהום? —

(27)

יך האָב ניט צו דיר קיין פרעטענזיעס,
איך האָב עם פאַראוים דאָך געוואוסט שוין,
דער גיפט אויפען דעק האָט געלויערט
אין בעכער פון ליעבע און לוסט שוין...

און האָב איך דיר ליעבע געשוואַרען,
איך האָב ניט קיין מקח באַדונגען,
געוואוסט אז דו וועסט מיך פאַרמוטשען,
נאָך דעם ווי דו האָסט מיך באַצוואונגען.

איצט וועלל איך מיט אייביגע צרות
באַצאַהלען די גליקליכע שטונדען,
דער חלום געווען איז אַ קורצער
און לאַנג וועללען בלוטען די וואונדען...

דאָך האָב איך צורמאַל ניט חרטה,
איך ווילל ניט מיין טעות באַקלאַגען,
מאַמענטען פון ליעבע פאַרדיענען,
פאַר זיי גאַנצע גיהנום'ס צו טראַגען...

(28)

ו האסט מיר צו וויינען פארבאטען,
דו קענסט ניט קיין טהרערען פארטראגען,
נו לאך איך א פאלשען געלעכטער
בין לוסטיג וועגן ס'וויילט זיך מיר קלאגען...

מוז קונציג פארשמייכלען די וואלקען,
וואס ויילען באדעקען מיין שמערען,
מיין שטימם ווי א בדהן פארשמעללען,
דו זאלסט ניט חלילה דערהערען

דעם קרעכץ אינעם טאן און דערקענען,
אז נאכגעמאכט זיינען די קלאנגען,
און דאנן וועגן מיין מויל שיט מיט בלוממען,
מיין הערץ ווערט צוכיסען פון שלאנגען...

(29)

דין בין אַזאַן עושר געוועזען,
דו האָסט אזוי רייך מיך געמאַכט,
דיין ליעבע — מיין גאַנצעם פאַרמעגען,
דיין טרייהייט מיין איינציגע מאַכט...

דאָך האָסטו מיט פאַלשע מטבעות,
מיך מיאוס גענאַרט און פאַרפיהרט,
האַסט פּלוצלינג מיין לעבען פאַר'אכיונ'ט,
דיין ליעבע זי האָט באַנקראַטירט.

איצט בלייב איך אַ קבצן אויף אייביג,
דאס הערץ איז געבראַכען און פּוסט,
זו שפּעט פון דאָסניי אַנצוהייבען,
זו שפּעט, און זו גרויס דער פּערלוסט...

(30)

האָב פאַרקויפט איהר מיין נשמה,
האָב אָן וואָהרען גאַטט פאַרגעססען.
בין געוואָרען זינט איד קען זי,
אַ פאַרפלאַמטער געצענדיענער.

יעדען מאַרגען, יעדען אבענד,
בוק איד זיך מיט גרויס הכנעה,
צו די שמערען, צו די זונגען,
וואָס די וועלט רופט „איהרע אויגען“.

יעדען טאָג אַ קרבן ברינג איד,
צום מזבח פון די געצען,
קוועלל פון נחת וועגן דאָס בעסטע
וואָס איד, האָב פאַרגעהט אין פלאַמען...

ס'נאָנט דער אידיש מוח אבער,
חזק'ט פון מיין נייעם גלויבען,
האַלט אין שרייען, פראַטעסטירען :
דיין אמונה איז אַ פאַלשע“.

(31)

י לאַכט ניט און שמייכעלט גאַר זעלטען,
גאַר שמייכעלט זי — מיין איך אז וועלטען
גאַר נייע אַנטפלעקט מיר איהר בליק,
זי שווייגט אזוי אַפּט, אבער רעדט זי —
מיט אימליכען וואָרט איהרען גלעט זי
מיין זעעל, ווי מיט זאַנפטע מוזיק...

באַקוק איך איהר פנים דעם שטיללען,
אַקעגען מיין אייגענעם וויללען,
הייב איך אָן צו האַפען און גלויב,
אזוי ווי מיט איהר וואַללט געקוממען,
אַ ווינד פון גן־עדן פאַרפיומען,
פאַרטרייבענדיג זינד ווי אַ שטויב...

איך קענן דיר מיין שמערץ ניט דערצעהלען,
צו אונשולדיג ביסטו... דאָך היילען,
ניט וויססענדיג, קענסטו די וואונד,
און האַסטו דעם וועהטאַג דעם טיעפען
וואָס גרוזעט מיין ברוסט ניט באַגריפען,
דאָך קענסטו מיך מאַכען געזונד...

(32)

ו גיסט מיר א הערץ נאך א גאנצע,
דו שענקסט מיר א'ן אוצר א פוללען,
איך גיב פון א הערץ דיר שיריים,
א מוח מיט פראַסטיגע גוללען...

איך זוך די חלומות צו וועקען,
וואס פלעגען א מאל מיך ענטציקען,
ווילל יוגענד־בעגייסטערונג שעפען,
פון דייע נאַאיורדיגע בליקקען...

דאך פריהלינג אין ווינטער צו ברינגען,
דאס קענן ניט דער מעכטיגסטער וויללען,
עס קענען קיין תחית המתים,
ניט אויפשטעהן די טויטע געפיהלען...

גיט בינדזשע דיין לעבען מיט מיינעם,
מיר קענען זיך ביידע ניט גראַממען,
דו קענסט מיר דיין אונשולד ניט געבען,
און איך קען נאך דייע פאר'סס'ען...

(33)

ויסגעפלאַקערט איז דאָס פייער,
אכגעשטאַרבען איז דער רעש
און דער טומעל פון דער יוגענד—
נאַר געבליבען קאַלטע אַש...

אויס מלחמה... דער באַזיעגער,
קאַלטער שכל רוהיג טהראַנט,
ערגעץ־וואו נאַר דער זכרון
זיצט נאָך שבעה און דערמאַהנט...

ס'אויג איז קלאַר און ניט צורודערט,
און דאָס הערץ בית־חיים־שטילל,
ניט עם ליידיט מעהר, ניט עם פרייט זיך,
ניט עם האַפט מעהר, ניט עם ווילל...

קאַלטע רוה און שטיללער טויט נאַר,
טיעף באַגראַבען לוסט און שמערץ,
ס'לעבט דער קאַפּ נאַר וועלכער פאַלמעסט
„פסיכאָלאָגיש“ מיר דאס הערץ...

(34)

איך האָב עס געשוואָרען דו זאָלסט מיר באַצאָהלען,
מיין חלום וואָס דו האָסט צושטערט,
די רייצענדע שעהנע פּאַנטאַזיעס וואָס דו האָסט,
אין מיאוס'ע בילדער פאַרקעהרט...

איך האָב עס געשוואָרען און האָב איך געוואַרט לאַנג,
דו וועסט מיר באַצאָהלען פּראָצענט,
געפילט איז מיט פּראָסטיגער שנאה דער בוזעם
אַנומעלט פון ליעבע צוברענט.

האַסט צוגעוואָהנט זיך צו אַ שקלאַף אַ פּערליעכטען,
צו טראַמפלען אַ הילפלאָזען קנעכט,
איצט וועסטו דעם טעם פון נקמה פאַרוזכען,
פון דעם וואָס די קייטען צוברעכט.

איצט וועסטו באַצאָהלען און אפשר נאָך מעהרער,
און שווערער ווי דו האָסט פאַרדיענט,
די שוואַרצע נקמה זי האָט ניט קיין וואַגשאל,
און שטראַפט צעהן מאָל מעהר ווי די זינד...

(35)

וויין האָב איך צובראַכען די קייטען
מיט וועלכע זי פלעגט מיך פאַריאַכען,
נאַר האָב איך אין איינעם מיט קייטען
מיין אייגענע הערץ אויך צובראַכען.

איצט געה איך אַרום אַ בן-חורין
און זי האָט פאַרשפּיעלט איהר מלוכה,
דאָך פעהלט מיר אַמאָליגע קנעכטשאַפט,
עס געהט מיר ניט איין די מנוחה...

אַ ניט מיר צוריק מיינע קייטען,
דאָס ווילדע פערצעהרענדע פייער,
כ'וועלל בעססער זיך צאַפלען אין פלאַמען
ווי ווערען פאַרפראָרען אַ פרייער.

(36)

יך האב דיר א קבר געגראכען,
אין הערצען ביי מיר אינעם טיעפען,
וואו פון מיינע וואונדען טאגטעגליך,
דאס בלוט אויפען קבר וועט טריפען...

ארויסשפראצען וועללען דארט קוויטען,
פון אלערליי פארבען און זארטען,
פון הארצוועה און קוממער און ביינקען,
א טרויעריגדופטיגער גארטען...

דער וועלט וועלל איך שענקען די בלוממען,
און לאזען פאר זיך דעם בית-עלמן,
די וועלט וועט זיך קוויקען, און איך וועלל
זיך מוטשען — א'ן עלענדער אלמן...

(37)

אלד וועט אויסברענען דאס פייער,
וועלכעס צעהרט מיין ברוסט פארבארגען,
באלד וועט אויסגעהן מיין נשמה
פון איהר שטיללען שמערץ דערוואַרגען...

באלד וועט אלסדינג זיין פארגאנגען,
ליעבעס פרייד און ליעבעס ליידען
און די שוואַרצע קבר שאטענס
וועללען מיך און דיך צושיידען...

אפשר וועסטו אַפּטמאַל קוממען,
אויף מיין קבר בלוממען ברינגען,
אפשר וועט דיר דער זכרון,
פון די אויגען טהרערען צווינגען...

דאָך אין קאַלטען גרוב וועט פוילען
דאָנן מיין הערץ און וועט ניט וויסען,
ווענן דו וועסט מיר בלוממען ברינגען,
ווענן דו טהרערען וועסט פארגיסען...

(38)

ברענענדע פלאַמען פון ליעבע,
צופלאַקערט מיין ברוסט האבען ווילד,
דיין גרויסע און רוהיגע פריינדשאַפֿט
מיך טרייסט און באַרוהיגט און קיהלמט...

מיין ליעבע צו תמוזזונן גלייך איז
מיט שטראַהלען ווי גליהענדעס פייער,
דיין פריינדשאַפֿט — דער שיין פון לבנה
אַ שטיללעך, א זיסער, אַ טרייער...

און האַט מיך די ליעבע באַטרונקען,
פאַרשכור'ט מיט לוסט און מיט גליק,
עס ניכטערט מיך אויס אין א רגע,
דיין קלוגער און רוהיגער בליק...

(39)

עכטיגער פון גאטט יופיטער,
וואס געווארפען האט א ציטטער,
מיט די געטערבליקען זיינע,
זיך געפיהלט האב איך וועגן דיינע
היממעל-בלויע אויגען פלעגען
שטראהלען מיר ענטציקט אנטקעגען,
וועגן דו פלעגסט מיך שמילל באקוקען,
ווי דו וואלסט פאר מיך זיך בוקען...

איינמאל האב איך דיך געטראפען,
פראסטיג ווי דער ווינד פון צפון,
און מיט איינגעצאהמטען צארען
האסטו מיר געזאגט: „פארלארען
האסטו יענע מאכט וואס צווינגען
פלעגט מיך דיר קרבנות ברינגען,
און זיך ווי א ווארעם שפירען
וואס איהם גרויסט א גאטט'ס באריהרען.“

כ'וואלט די אכטונג פון מיליאנען
מוחל זיין וועגן איך זאל קאנען,
ד'אלטע געטער-ראלע שפיעלען,
וועדער הערשען אויף דיין וויללען,
דאך די אויגען דיינע זאגען:
„האסט דעם צויבערבאנד צושלאגען;
„ס'האט געפלאצט די שענסטע סטרונע
„פון מיין לעבע — די אמונה...“

(40)

ריבער איז דאָס קריינקעניסס
וואָס מיך האָט לאַנג געגאַלמט,
אַהן שמאַכטעניסס אַהן ביינקעניסס,
דערמאהן איך איהר געשטאַלמט.

ניט וויללענדיג ניט וויססענדיג
איהר בילד שוועכט אומעדום
מיך גריססענדיג, און גיסענדיג
דורך הערץ און זינן, פאַרפּום.

עס איז ניט די אַמאָליגע
וואָס פלעגט אין קאַלטער בראַנד
פון וועהטאַגען אַנצאַהליגע,
מיר וואַרפּען נאַכאַנאַנד...

אַ ריינע אַ גענעזענע,
פון אַלע פּסולת פּריי,
מיין ליעבע די געוועזענע,
צובליהט זיך פון דאס־ניי.

איך ווילל צרמאַל איהר פנים מעהר
ניט אנזעהן אויפּען וואהר,
עס וועט פיעללייכט דערמאַהנען מיר
די צרות פון בעפאַר...

דענן וואָס זי איז דערווייטערטער
אַלס שענער שפּיגעלט אב,
אַלס מילדער און געלייטערטער
איהר בילד זיך אין מיין קאַפּ...

(41)

אַסױט צו שנעלל אוועקגעשאַנקען
מיר די אוצרות פונעם גליק,
אַהן יסורים אַנגעקוממען
מיר איז, איבער דיר דער זיעג.

ניט פאַרשטאַנען האָט דיין אונשולד.
פאַרמאַסקירען זיך אויף לאַנג
און מיט פאַלשע צניעות-בליקען
אויפצורייצען מיין פערלאַנג...

יענער קונץ געווען איז פרעמד דיר,
האַסט מיט פלאַממען זיך אַנטפלעקט,
און דערצעהלט מיר פון דיין ליעבע
איידער כ'האַב צו-מאַל געפרעגט...

דאָך דו האָסט געזאַללט איהם קענען,
יענעם דיכטערשען קאַפּריז,
וועלכער ווילל זיך תמיד צאַפלען
און איהם זיינען שמערצען זיסס...

וועמעס יעדע לוסט אפילו
מוז מיט לייד געפעפערט זיין,
וועמעס ליעבע מוז געווירצט זיין,
מיט דעם צווייפעל'ס שאַרפע פּיין...

האַסט דעם דיכטער ניט פאַרשטאַנען,
און דו האָסט דיין שטראַף פאַרדיענט,
מעג דיך גאַטט אַלליין באַשירמען
פון זיין ווילדען גייסט, מיין קינד.

(42)

ויב דו וואללסט געשטארבען דאמאלס
ווענן דו ביסט מיין „אלין“ געוועזען,
און אין דיינע אויגען פלעג איך
טאג פאר טאג מיין גורל לעזען—

וואללטען צערטליכע זכרונות
אלס ירושה מיר געבליבען,
און די זיססע פיין פון יענע
וואס אהן האפענונגען לייעבען—

דאך פארוועללט האט זיך דעם שיקזאל
מיט אונז ביידען שפאסס צו האבען,
דיך געלאזען האט ער לעבען
און מיין לייעבע לאנג באגראבען.

זעה איך איצט דיך—פונעם קבר
וואו מיין לייעבע ליעגט א טויטע,
הער איך טייפעלשעם געלעכטער :
„ווער עס לייעבט דער איז א שומה.“

(43)

יך בין דיר דיין גוטסקייט איצט מוחל,
דיין זיססע רחמנות מיך קריינקט,
איך ווילל קיין נדבה ניט נעהמען
פון שפעטיגע ליעבע געשיינקט...

פלעגסט לאכען ווענן מיר פלעגט צוברעכען
דאס הערץ זיך פון שמערץ אהן א שיעור
ביי דיר איז א שפילכעל געוועזען
מיין ענדלאזע ליעבע צו דיר...

נאָר איצט ווענן פערמוטשעט, דער'הרג'ט
איז יעדער פערלאנג אין מיין ברוסט,
און מיר איז פון צרות פארגאנגען,
פון לעבען און ליעבען די לוסט...

איצט קוממסטו דיין מיטלייד צו צייגען,
און ביסט אזוי ווייך אזוי מילד,
איצט קוממסטו ערפיללען דעם וואונש מיר
וואָס דו האָסט אַ מאָל ניט ערפיללט.

נאָר כ'בין דיר דיין גוטסקייט איצט מוחל
דיין זיססע רחמנות מיך קריינקט,
וואָס איך האָב אַמאָל ניט גע'פועל'ט,
ווילל איצט איך ניט נעהמען געשיינקט...

(44)

יך האב דיך לאנג גענוג באדארפט
אום דיך צו קענען מאלען,
ווי ס'דארף דער קינסטלער וואלד און פעלד.
און שעהנע בערג און טהאלען...

ווי דער וואס קנעט די לייסגעשטאלט,
וואס וועט א וועלט ענטציקען,
בעדארף דעם שעהנעם גוף וואס דיענט
אלס מוסטער זיינע בליקקען.

דאך ווענן דאס בילד געענדיגט איז
און גליהט אין פארבען-פלאממען,
ווער פרעגט זיך אויף די שמריכען נאך
פון וועלכען ארט זיי שטאמען?—

און ווענן דער גאטט, די נימף, דער העלד,
שמעהט פרעכטיג אויסגעמיסטערט,
ווער זוכט דעם מקור וועלכער האט
דעם סקולפמאר'ס ווערק באגייסטערט?—

איך האב דיך לאנג גענוג באדארפט
אום דיך אלס בילד צו האבען;
עס לעבט מיין ליעד... און דו קענסט געהן...
דו ליעגסט אין איהם באגראבען...

(45)

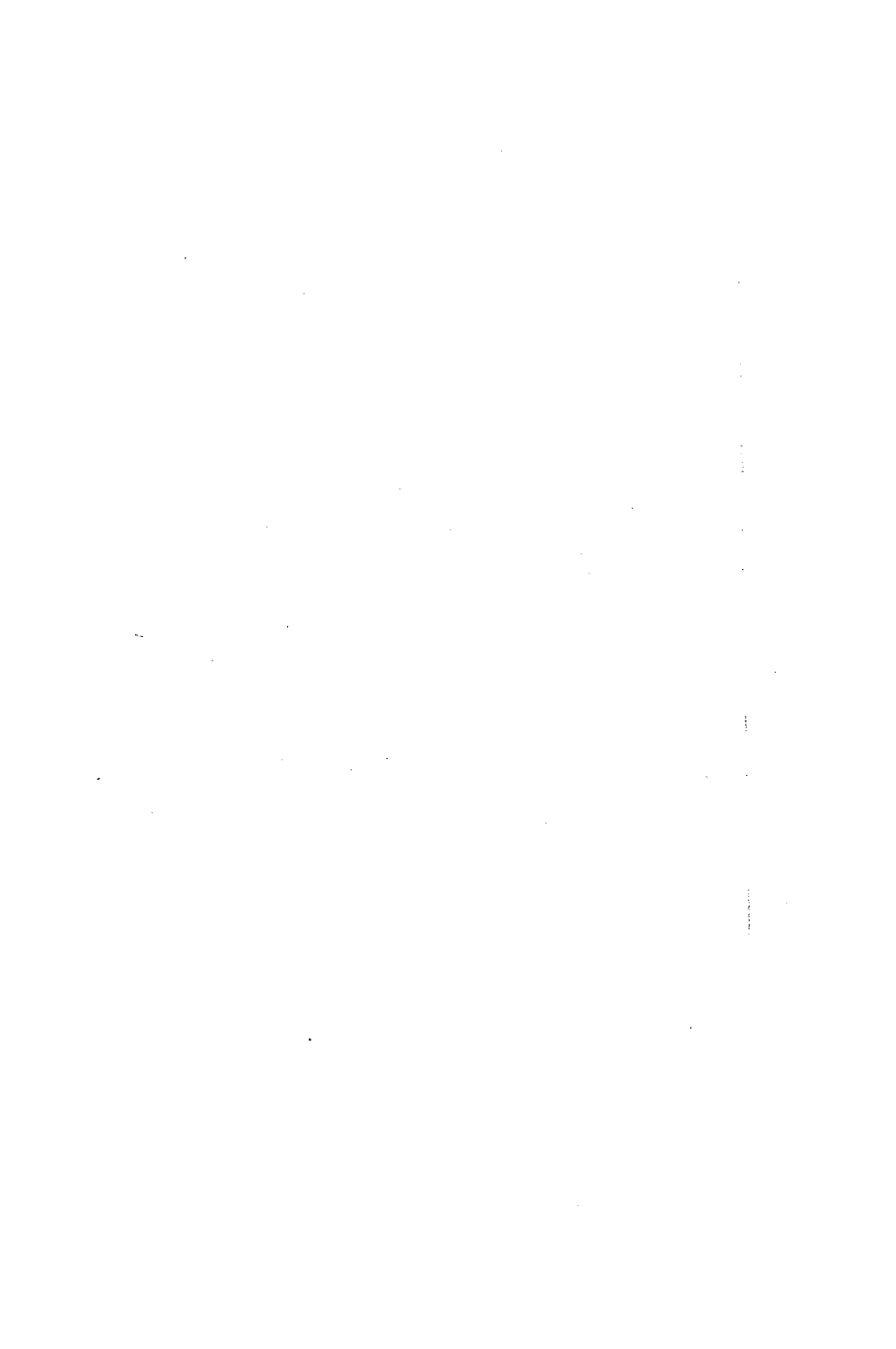
ס איז געווען א ליכט-מאמענט,
א שטראהל פון געטטער-גליק,
וואס דריקט אריין א'ן אייביגקייט
אין קורצען אויגענבליק...
וואס פלאטערט דורך און פלאקקערט דורך,
און קומט ניט מעהר צוריק...

אין איך און דו מיר האבען לאנג
אין זוכעניסס פארבראכט,
און אבגע'חלומ'ט גאנצע טעג,
און גאנצע נעכט געוואכט
אין אליין נאך י ע נ ע ס רגע'לע
פון זיסער פרייד געשמאכט...

און ס'איז געקומען און פארביי...
איצט בלאנדזשען מיר, א-פארט,
צושיידט, אין לעבענ'ס פינסטערניס...
דאך ליעגט אין ברוסט פארשפארט
דאס קורצע גליק וואס אזוי לאנג
האב איך און דו דערווארט..

שיממער און שאטטען

פריהלינג

(1)

ונעם צפון יאגט אַ שמורעם,
טרייבט אַ גראַע וואַלקען־סטאָדע,
ס'פעלצען זיך די בערג מיט כמאַרעם—
דאַרטען שנייט עס שוין אודאי...

ס'איז דער לעצטער כעס פון ווינטער,
לאַזט זיין צאַרען אויס אין ווינטען,
אַנגעגרייט זיין פלאַץ צו נעהמען
שמעהט דער פריהלינג שוין פון הינטען...

דורך די פענסטער שמעה און קוק איך,
אויף דעם אַלטען ווינטער'ס גסיסה,
לוסטיג שוין פאַר מיינע אויגען
שוועבען פריהלינג'ס בילדער זיססע...

(2)

וין איהר הינער-פלעט דעם לאנגען,
הייבט די ערד זיך אן צו וועקען.
גרינע צייכענס פון ערוואכען,
נעהמען וואלד און פעלד באדעקען...

דורך די וואַרצלען, דורך די צווייגען,
הייבט די זאפט זיך אן צו שפרייטען
וועלכע שפעטער זיך באווייזען
וועט אין בלוממען און אין קווייטען.

און א מחנה פויגלעך כליזמר'ט
שוועבט ארויף און שוועבט ארונטער,
אומעדום ערשיינט דער לעבענס-
גאסט, דער קרעפטיגער געזונטער...

כ'פיהל זיין געטטער-אטהעם... מיר אויך
ווארפט א לאכענדיגען בליקק ער,
און מיט לעבען און מיט פריהלינג
ווערט מיין הערץ און מח שכור...

(3)

ם וויאנען נאך אונטען די טויט געלע בלעטטער,
וואס האבען געגרינט פאר א יאהרען,
די שמענגלעך וואס האבען געבליהט לעצטען זומער
נאך זיינען פארפוילט ניט געווארען,
און אויבען שוין ריהרט זיך
דאס לעבען און צירט זיך,
מיט בלעטטער שוין נייע באדעקט זיך דער וואלד,
עס שפרייט זיך מיט קרעפטיגער יונגער געוואלט,
דער פריהלינג נאר-אקארשט געבארען...

עס וויאנען נאך אונטען די טויט געלע בלעטטער,
און אויבען שוין שמייקעלט דאס לעבען,
א'ן אייביגער פלאנמער פון וועלקען און וואקסען,
א מיס-מאש פון שטארבען און שטרעבען...
מיט האסטטיגע טריטט
דאס לעבען וואס בליהט
צוטראמפעלט דאס לעבען וואס האלט שוין ביים סוף,
עס בייטען די פארבען זיך, ס'בייט זיך דער שטאף,
נאר תמיד דאס זעלביגע וועבען...

(4)

יצט בין איך אלליין אין די דופטיגע פעלדער,
פון זיך אלליין שעפטשען ארום מינע ליפפען :
„דו הייליגע אייביגע גרויסע נאטור-וועלט,
נעהם צו אין דיין שוים מיך און לאמך פארגעססען.
מיין שפּל'ען מענשליכען איך אויף א וויילע,
פארטרינקען מיך לאז אין דיין קוועלענדען ברוננען
פון לעבען, וואס האט ניט קיין סוף און קיין אנהייב—
די קליינצינקע דאגות וואס תמיד זיך בייטען,
און וואונשען, פערלאנגען און שמרעבונגען פוסטע,
וואס האבען פון דיר מיט געוואלט מיך געריססען...“

איך ליעג אויף דער לאנקע און קוק אויפ'ן היממעל,
מיין הערץ לויפט אריבער פון שמאכטען און ביינקען,
פארגעהט אין א הייסען באגעהר צו פארנעהמען,
נאטור'ס שטארקען פולס און מיט איהם זיך פארבינדען,
און במל זיך פיהלען אין יענעם אוקינום,
פון וועלכען דאס א ל'ץ וואס איך קענן נאר באמערקען,
מיט אויג און מיט אויער, איז בלויז נאר א טראפען.

און באלד שוין דערפיהל איך אזוי ווי די גראזען,
מיט צערטליכע זידענע פינגער מיך גלעטען,
און ווייהען מיך איין אין דאס גרויסע געהיימניסם...
עס טשירקעט דארט ערגעץ פון ווייטען א פויגעל,

א ווייסנקער וואַלקען שטיפט אום אויפען היממעל,
און איך פיהל דעם תענוג פון זייער הברותא...
מיר דאַכט זיך אזוי ווי דער וועלט'ס גרויססער בוזעם,
מיך הייבט מיט זיין אַטהעם אַרויף און אַרונטער,
דער ריטמוס פון לעבען מיך וויעגט און מיך האַידעט,
איך גלייכע בעוועגונגען... אַלס וואָס מיר בלייבט איז—
נאָר קוקען און הערען און טרוימען און טראַכטען...

(5)

גאַנצע נאַכט האָבען מיך שוואַרצע מחשבות
מיין מוח האָט פינסטערע תּליות געבויט מיר,
ווי בייזע פאַרערגערטע רוחות געשטיקט,
פון שרעקען פאַנטאַסטישע פעטליעס געשטריקט.

נאַר, אָט איז דער ליכטיגער מאַרגען געקוממען,
דער לאַכענדער פּריהלינג דער מלאַך פון פּרייה,
איז לוסטיג אריין דורך די אָפּענע פענסטער,
און איבער מיין צימער זיין שיממער פאַרשפּרייט...

און האָט די ביינאַכטיגע מורא'ס פאַרטריבען,
די שוואַרצע געדאַנקען פון יאוש באַשטראַהלט,
דאָס הערץ מיר געפיללט מיט אַ גאַרטען פון בלוממען,
דעם מוח, מיט לוסטיגע ליעדער פון וואַלד...

און איטליכעם ליעד האָט געשמאַכמעט נאָך ווערטער,
וואָס זאָללען דעם פּריהלינג באַזינגען געטריי,
נאָך דופּטיגע בליהענדע בילדער וואָס זאָללען,
באַשאַפען אַ צווייטען געשריבענעם מאַי...

אומזיסט אבער האָב איך מליצות געפלאַכמען
און גראַממען געשליפּפען און פּערזען געפאַאַרט,
דעם צערטליכען ציטטער, דעם אטהעם פון פּריהלינג,
ווי קענן מען זיי מאַהלען מיט אויסדרוק און וואָרט?...

א, פריהלינג, דײך קענן נאָר געהעריג באַזינגען,
דאָס וואַרימע ווינטעל וואָס צערטעלט די גראַז
דער פּויגעל וואָס פּלאַטטערט צום העלל בלויען הימעל,
און צווייטשערט און טריללערט און ווייס ניט פאַר וואָס,

דײך קענען באַוואוסטלאָזע בלוממען נאָר ריהמען,
מיט זייערע פאַרבען און ריחות א סך,
דאָס טייכעל וואָס טאַנצט אונטער גאַלדענע שטראַהלען,
און שבחים דיר רוישט אויף זיין אייגענער שפּראַך...

די קליינע מוראַשקע וואָס קריכט דיר לכבוד,
ארויס פון דער נאַסער פאַר'חשכ'טער ערד,
דאָס קליינציגע פּליגעל אפילו וואָס לעכט נאָר,
איינ איינציגען טאַג פון דיין אטעם גענעהרט.

די וואַלקען, די שטראַהלען... זיי גיבען דיר אַללע
אויף שטומס־לשון אפּשר, אַ בעסערען לויב,
ווי איך דער געקײנסעלטער בחיר היצורים,
נאַטור'ס ווילדער מי־שמאַש פון שטראַהלען און שטויב...

אַ פּריהלינג, ווי וואַלט איך זיך וועללען פאַרבייטען,
אין ליכטיג־געפאַרבענעם בלאַטט פון אַ בלום,
איך זאָל ניט מיט ווערטער דיין שעהנקייט פאַרקריפלען,
נאָר זינגען אין דופּטיגען שווייגען דיין רוהם...

(6)

ער פריהלינג קוממט און רעדט און גלעט,
די פינסטערע צייט איז פארגאנגען,
איצט הייבט זיך אן א שטראהלענפעסט
א יום טוב פון לויטער געזאנגען...

עס וועהט א ווייכער בשמים-זוינד,
עס סוויסטשען די שוואלבען און מענה'ן :
„קומס זינג מיט אונז, פארראג די זארג
פון פנים דעם זויערען דיינעם.“

איך רוף זיך כלומרשט אַב און זינג,
פון פריהלינג דעם נגון דעם אלטען,
וואָס אין זכרון'ס אוצר ליעגט,
פון יאהרען צוריק נאָך באַהאַלטען...

דאָך שפיגעלט זיך די שעהנע וועלט
אין קאָפּ נאַר, פון דמיון געפאַרבען,
דאָס הערץ איז אבער קאלט און שטומם,
די יוגענד-תּפּעלות געשמאַרבען...

(7)

לעבען דופטענדיג ארום איהם,
פיללענדיג די לופט מיט קלאנגען,
אויף אַ וויסמען בית הקברות
איז דער פריהלינג אומגענאנגען...

האַסטיג האַבען שעהנע קווייטען,
איהם ארויסגעשפראַצט אַנטקעגען,
אבער אונטען אין די קברים,
איז דער שוואַרצער טויט געלעגען...

האַט געלאַכט פון פריהלינג'ס שמחה,
פון די בלוממען זיסגעפאַרבען,
און געזעהן אין יעדער בליהונג
בלויז פאַר זיך אַ נייעם קרבן...

ע

פריהלינגס-נאכט

ייך און דופטיג ווי דער אטהעם
פון א שעהנע פרויענציממער,
ליענט די שטיללע נאכט פון פריהלינג
אָנגערונקען מיט פארפומען,

מיט א פליאַר פון ווייסע וואַלקען
איז באַצויגען די לבנה—
האַט הפנים זיך באַהאַלטען
אום צו קעננען בעסער טרוימען.

ערד און היממעל ביידע שווייגען
האַלטען איין דעם סוד פון פריהלינג...
און פאַרבאַרגען וואַקסט און שפּרייט זיך
שפּאַרט און שפּראַצט דאָס נייע לעבען...

ערד און היממעל און לבנה,
עפעס דאָכט מיר זיינען אַללע
טייער פאַרזונקען אין מחשבות
און מיט זיך אַלליין פאַרנומען...

עפעס דאָכט מיר, האָט מוין לעבען
גאַר קיין שייכות ניט מיט זייערן
און איך שמעה און זיפּן און פרעג זיך :
ווער דאַרף דיך דאָ, קראַנקעס מענשעל?...

זומער-מארגען

(1)

ון דעם נעבעלדיגען פלאַנמער
אין דעם מאַרגענליכט דעם קאַלטען
וויקלען לאַנגזאַם זיך פאַנאַנדער,
שאַרפע בולמע געשטאַלטען...

רויט און רויטער ווערט דער מזרח,
צינדט פאַנאַנדער זיך ווי צונמער,
און ארום די לאַנדשאַפט טרייסקעלט,
ביסלעכווייז די נאַכט אַרונמער...

ס'הייבט די וועלט זיך אָן צו ריהרען,
העללער מאַג זיך געהמט באַוועגען;
ס'הערט דאס הירוזשען פון א פערד זיך,
ערגעץ שפאַנט מען שוין די וועגען.

אַט שוין קוממט די זונן און קלעטמערט
אויף איהר אויב'דיגען לייטער,
מיילענווייט אין ליכט און שיממער
ליעגט דער טהאל א'ן אויסגעשפרייטער...

נאַר די בערג אַריסמאַקראַמען
אונמער בלויע נעבעלדעקקען
שלאַפען נאָך... די שטראַהלען האַבען
ניט די חוצפה זיי צו וועקען...

(2)

רוימענדיג די היממעלען היינגען,
אויף דער דונקעל גרינער ערד,
בלויע בערג אין מערב קוקען
האלב פארשלאָפען, האלב פארקלערט...

און אין שטיללעך מאַרגען־אזיר,
ליעגען פעלד און וואַלד פארשטוממט,
זעלטען־וועגן אַ פויגעל טריללערט,
זעלטען־וואו אַ פליגעל זוממט..

פרייער אטהעמט די נשמה,
טרייסעלט אַב פון זיך דעם שטויב
פון דער וויסער מרה־שחורה—
גרעסער ווערט זי גאַר, איך גלויב...

און מיר דאַכט זיך ערד און היממעל,
בערג און פעלדער שפיגלען אַב,
דאַס וואָס פיהלט זיך אין מין ברוסט איצט
דאַס וואָס טראַכט זיך אין מין קאַפּ...

אָ

זונען אונטערגאנג

(1)

י זונן פארגעהט... און ווארפט א שטילען לעצטען בליק,
ארונטער אויף די לאנדשאפט וואס זי לאזט צוריק,
עס שמייכלט זיך געזענגענדיג איהר רונד געזיכט,
באקוקענדיג די וועלט וואס לעבט נאָר פון איהר ליכט,
א צוואַג, אז נאָר קורץ וועט זיין די זוממער־נאַכט,
אין מאָרגען קוממט זי וויעדער אין איהר שטאַלצער פראַכט,
(אזוי באַטראַכט די מוסטער ס'קינד וואָס זי פאַרוויענט
אין שטעהענדיג אין טהיר אַ קוסס פון ווייטען שיקט.)

פון אללע עקקען היממעל זאממעלען שטיללערהייד
א מחנה וואַלקען זיך, אין גאַלד און רויט געקליידט,
און שטופען זיך אלס געהנטער צו דעם מערב'ס ברעג,
אום אַנצוזעהן די שעהנע זונן וואָס געהט אַוועג...
דאָך ביסלעכווייז אלס בלייכער ווערט דאָס גאַלד און רויט,
די פאַרבען שטאַרבען שוין און ווערען גרינגליך־טויט
אַראַבגעקלעטטערט האָט די זונן דעם היממעל'ס טרעפ,
עס סטאַרטשען נאָר די בלויע בערג אַרויס די קעפ
ביין ראַנד פון היממעל, ווי מיט שטאַלץ אויף זייער מאַכט,
און קוקען אן מיט געטטערבליק, די זוממער־נאַכט...

(2)

גאַנצען טאָג האָט אויף די זונן
דער ריעזענבאַרג געהאַרט,
אַ גאַנצען טאָג איהר לעצטען קוסס
מיט אונגעדולד דערוואַרט...

איצט קוממט די גליקליכע מינוט,
די זונן קוממט שנעלל אַראָב,
און בולטער און שטאַלצער שטעקט
דער באַרג ארויס זיין קאַפּ...

אַט פאַללט זי פלאַממענדיג אַרויף,
אויף איהר געליעכטענס קאַרג,
און קוסט מיט הייסער ליבעסגלוט,
איהר חתן־דיעז, דעם באַרג...

(3)

ס האַט די זונן אַ גאַנצען טאָג
געלויכטען און געשמראָהלט,
דאָך האָב איך בלויז אומזיסט פֿרוכירט
באַקוקען איהר געשמאַלט.
איצט געהט זי אונטער, ביסלעכווייז
צום מערבֿקבר קריכט,
און כ'זעה זי קלאַר — דאָך זעה איך בלויז
אַ שטער בענדעס געזיכט..

(4)

ס פֿאַללט אַרונטער אויף דער ערד,
אַ שטיללקייט ווי פֿון שרעק,
די רונדע פייערדיגע זונן
שטאַרבט ביסלעכווייז אוועק...
דער הימעל האָט איהר טויטענבעט
מיט ליכט אַרומגעשטעללט,
און ס'האַט מיט פֿלאַמען זיך צוברענט,
דאָס גאַנצע מערבֿפעלד...
עס שעפטשעט אין די הויכע גראַז,
דער ווינד באַקלעמט און שוואַך
זאָגט קדיש נאָך דער גרויסער זונן,
אויף אַבענדֿווינטען־שפּראַך..

(5)

ס ענדיגט זיך דער שעהנער טאג,
די געגענד ווערט אנטשוויגען,
דאס אבענד־ווינטעל זיפצענדיג
די בויען נעהמט פארוועגען...

עס איילט די זונן מיט שנעללע טריטט,
אין מעריב־תהום צו זינקען,
באלד וועט זי אין דעם ים פון בערג
זיך פייערדיג דערטרינקען...

און דונקלער, דונקלער ווערט די לופט
עס שטארבט דער טאג פון זוממער,
עס גוסס'ט עפעס דאכט מיר אויס
די גאנצע וועלט ארום מיר...

עס איז ניט טאג און ס'איז ניט נאכט—
ווי לאנג וועט עס געוועהרען?
איך זיין אין היילע קלעמעניסס,
און ווארט אויף נאכט און שמערען...

צב

אבענד

(1)

ער טאג איז געענדיגט, די זונן איז פארהיילט,
דער מעריב ווערט גרינער און בלייכער,
א הייפל פארקופערטע וואלקענס זיך שפיעלט—
א זיס-מעלאנכאלישער זכר,
פון זוממער-טאג וועלכער פארגעהט,
און איבער'ן פעלד זיך צוועהט
א דופטיגער זיפן און א ווייכער...

די נאכט שוין מיט מחנות פון שאטטענס זיך ווייזט,
די וועלט זיך פארוויקעלט אין קוממער,
באלד קוממט די לבנה אזוי ווי א גייסט
פון בלאססער פארצווייפלונג, א שטוממער,
באשימערט די געגענד נאר קוים,
אום מיר אין דעם נאכטיגען רוים,
צו ווייזען דעם אומעט ארום מיר...

אזוי ווי דאס שווארצע געוועב פון א שפין,
געדאנקען זיך פינסטערע דרעהען,
פארשפרייטען און פלעכטען זיך איבער מיין זינג,
און פיללען מיין ברוסט אן מיט וועהען...
אין אימליכען שאטטען פון נאכט
און וואו נאר איך קעהר זיך מיר דאכט
נאטור'ס מרה שחורה איך לייען...

(2)

ון מערב'ס זייט פארשוואונדען ווערט,
דער לעצטער פלעק פון רוים,
די נאכט קוממט אן, די נאכט ברינגט מיט
געדאנקען פונעם טויט...

דער ים ווערט שווארץ, זיין גרויסעס הערץ
באטריעכט א שווער געפיהל—
דאס וואססער קנייצט זיך, ס'קנייצט דער ים
זיין שטערען אין דער שטילל...

נאך דארטען געהט פאמעלעך אויף,
די לבנה קלאר און קאלט,
זי קוממט ווי דארט פון יענער וועלט,
א הייליגע געשטאלט..

איהר פנים איז ווי גלויבען זיסס,
ווי גלויבען מילד און בלייך,
דער טויט אלליין מיר דאכט ווערט שעהן,
און שטרעהלט דארט אין דער הויך...

זוממער-נעכט

(1)

אנגזאם האט די קלויסטערגלאַק שוין,
צוועלף אַ זייגער אבגעקלונגען,
רוהיג ליעגט דאָס קליינע שטעדטל,
פון אַ זיסען שלאָף באַצוואונגען...

אויסגעשטרעקט די פרייהלינג-נאַכט ליעגט
אויף איהר בעטט פון גראַז און בלוממען,
דער לבנה'ס מילדער שיממער,
האַלט זי, זיסס ארומגענוממען...

ערגעץ-וואו פון ווייטען הערט זיך,
מעלאַנכאָליש פיעדעל שפיעלען,
איינעם לאַזען דאָרט ניט שלאָפען,
פרייהלינגס-טרויטען און געפיהלען...

(2)

יִלְבַּעַר שְׂמֵעֵרֶען פֿינקלען צערטליך,
ווינקען מיט נאַאיווע אויגען,
וועקען אויף דאָס אַלמֶע ביינקען,
אַלמֶע טרוימען לאַנג צופֿלויגען...

פֿון דער ווייכער זוממערנאַכט־לופֿט,
אין דעם בלויען שטערען שיממער,
האַלב פֿאַרצוויגען מיט אַ נעבעל,
שוויממט אַרויס אַ פֿרויענציממער...

פֿונעם בלייכען פֿנים גלאַנצען
שוואַרצע אויגען נאַס פֿון טהערען,
שווערע וואַלקענס פֿון באַטריעבטקייט,
פֿינסטערען דעם שעהנעם שטערען.

און זי שמייכעלט אַזוי ביטטער,
קוקט מיך אָן אַזוי פֿאַרטרויערט,
טרייסעלט איהרע לאַקקען, ווי זי
וואַלט אי זיך אי מיך באַדויערט...

כ'האַב דערקענט זי, ס'איז די יוגענד,
די פֿאַרוועלקטע, די פֿאַרבליהטע,
וואָס די נאַכט האָט אויפֿגע'כשוּפֿט,
און מיר דאַכט זי זיפֿצט אַ ביטטע :

„אַלמֶע טרוימען לאַנג אַנטשלאַפען,
וועק זיי אויף מיט דיכטערקלאַנגען,
וואָס אין ווירקליכקייט איז טויט שוין
זאַלל עס לעבען אין געזאַנגען.“

(3)

הן בויען אהן גראָוען אַרום ליענט דאָס לאַנד,
דער נאַכטיגער ווינד האָט זיין אַטהעם פּערהאַלמען,
עס האָט די לבנה אַ שיממער אַ קאַלמען
פאַרשפּרייט אויף די פּעלדער ווי טויטענגעוואַנד.

די ערד איז געשטאַרבען, דער היממעל נאָר לעבט,
דאָרט גלימצערען שטערען און ס'ציהען פון יעדעם
אַרונטער זיך דינינקע גאַלדענע פעדעס,
אַזוי ווי זיי וואַלמען מיך אויבען געשלעפט :

„צו אונז קומט... דאָרט אונטען איז עלענד און פּוסט,
און טונקסטו זיך נאָר אין די היממעלשע וועללען,
עס הייבען אַן גרויסע געפיהלען צו קוועללען
אַרויס פון דיין קליינצינקער מענשליכער ברוסט...“

„דאָרט אונטען איז ענג און די וועלט אַזוי קליין,
דאָך צווישען די שטערען געראַם אַ מחיה,
דאָרט ווערט דיין נשמה אַ ברייטע אַ פרייע,
און שטערענדיג גרויסס ווי דער היממעל אַלליין...“

(4)

דונקעלע לאנדשאפט ליענט רוהיג און טויט,
א טרוקענער מדבר אין שאטמענס פארדעקט,
די קראנקע לבנה איהר וועקסענגעזיכט
ארויס אויפן הימעל־זוים שמעקט,
אזוי ווי א בליק אויף די איינזאמע וועלט,
מיט פחד און שרעק וואַללט איהר פנים פאַרנעלט,
און קריכענדיג לאַנגזאַם פון אונטער דער ערד,
אין ספק זיך וואַללט זי באַקלערט...

און פלוצלינג זיך האַט זי באַשלאַססען און שפּרינגט
אין גאַנצען ארויס אויף דער היממעלשער שוועלל,
די וועקסענע געלקייט פאַרשוואַנדען איז באַלד,
איהר פנים ווערט ליכטיג און העלל...
זי קלעמטערט און קלעמטערט, איהר צערמליכער שיין
די געגענד מיט מאַנטעל פון זילבער דעקט איין,
און איבער די פעלדער פאַרשפּרייט זיך, מיר דאַכט,
א כּשוף פון טויזענד איין נאַכט...

איך וואַללט ניט געוואַללט עס זאַלל בלאַזען אַ ווינד,
דאַס רוישען פון צווייג אַדער בלאַטט וואַללט געשטערט,
די גרויסע לבנה וואַס רעדט זיך צונויף
אויף שטראַהלענדער שפּראַך מיט דער ערד...
איך וואַג ניט צו טראַכטען, מיין מענשענגעדאַנק
וואַללט זיין בלויז אַ פאַלשער און מאַוס'ער קלאַנג,
אין זייער האַרמאָנישען געטטער־געדיכט,
פון שפּראַכלאַזע שאַטמענס און ליכט...

(5).

ער לבנה'ס זילבער-שיממער
דורך די גרינע צווייגען קריכט,
אויף דעם סאמעט גראז דעם דונקלען,
שטיקט זי קווייטען מיט איהר ליכט.

און געווירציג איז דער ריח,
פונעם פרישען היי און גראז,
אויססער ריחות אבער שפירט זיך
עפעס נאך, איך ווייס ניט וואָס...

קריכט אריין אין די מחשבות,
און מיט ווייכער קינסטלעך-האנד
מאָלט אין מה פאָנאָראַמעס
פינזעלט אויס אַ צויבערלאַנד.

פאלט ארונטער ווי אַ שלאַפּטרונק...
ליולעט איין מיט זיססער מאַכט,
וואָס איך טרוים איז גאָר ניט מיינס מעהר-
ס'חלומ'ט כלוין דער גייסט פון נאַכט...

(6)

דרעמלען ארום אונז פאר'חלומ'ט די בויםען,
זיידענע שאטמענס דעם וואלד דעקען איין,
איבער דעם וואסער, אין גלאנציגע פאסען
גיססט די לבנה איהר צערמליכען שוין...

ס'שיפפט זיך די לאַדקע אויף וועללען פון זילבער,
ס'קלאַפּען די רודערס פּאַנטאַסטיש צום טאַקט,
פון די טומאַנע מחשבות וואָס ליעגען,
ערגעץ אין ווינקעל פון מח פאַרפאַקט...

שפילענדיג גרייזעלט דער נאַכטווינד די גראַזען,
ס'וויגען די ווערבעס פּערשלאַפּען דעם קאַפּ,
טויזענדער גילדערנע אויגען אין היממעל,
פינקלען און שפיגלען אין וואַסער זיך אַכ...

רייד ניט אַ וואָרט איצטער... האַלט אויף אַ רגע
איין פון התפעלות דאָס זיסע געפיהל,
טהו ווי דער היממעל, דער טייך און די ווערבעס,
איטליכער חלומ'ט זיין טרוים אין דער שטילל...

(7)

ון דעם שעהנעם זוממער-היממעל,
ווינקען חן'עוודיג די שטערען,
ס'טראכט דער וואלד : זיי מיינען איהם בלויז,
און ער רוישט זיי ליבע גערען.

ס'טראכט דער טייך : די קליינע אייגלעך,
מיינען איהם און ניט דעם וואלד,
און א שטאלצער ליבע-שמייכעל,
קניטשט און קרייזעלט זיין געשטאלט...

נאָר די הויכע בערג אין מערב,
שמעהען פינסטערע און שטומם,
ס'ווינקען בלויז צו זיי די שטערען,
דאָך זיי קוקען זיך ניט אום...

קענען ניט די זונן פּערגעססען,
גרויס און פייערדיג און שעהן,
און די בלאַסע שטערען זעהען
אזוי אַרעם אויס און קליין...

(8)

שמערען האַבען זיך פאַררוקט,
דער היממעל איז שמאַק־בלינד,
און אין דער פינסטער וואַיעוועט
דער בייזער שמורעם־ווינד...

עס רוישט און קרעכצט דער אַלטער סאַד,
און טוליעט זיך פון שרעק,
צוטומעלט שפּרינגט אַרויס דער טיך,
און שליידערט זיך צום ברעג...

און ס'קלייבט זיך אין דער חשך־ניסם
אַ וואַלקען־היל שנעלל,
וואַרט אַב מיט שוואַרצער אונגעדולד
דעם ערשמען שלאַכט־באַפּעהל...

און פּלוצלינג שימערט אויף אַ בליץ,
דער דוננער גיט אַ קנאַלל,
די כמאַרעס די פאַרערגערטע
געהאַרבען דעם סיגנאַל...

עס פּליוכעט גאַנצע עמערסווייז...
די מבול און די נאַכט,
פאַרשלונגען האַבען וואַלד און פעלד
אין זייער טייפּעל־מאַכט...

(9)

ריבער איז דער שמורעס־ווינד,
דער רעגען איז פארביי,
די ווארעס־פייכטע זוממער נאכט
היינט שווער אזוי ווי בליי...

פון דונער די שיריים נאך
זיך קייקלען ערגעץ ווייט,
א מאטמער שיממער וואויניט־וואו
בליצט דורך די פינסטערקייט...

עס טריעפען מרה־שחורה'דיג,
די בוימען פארען הויז,
די זשאכעס קוואקען זייער ליעד
פון נאָהנטען מיך אַרויס...

און ס'בראדזשעט דורך א וואַלקענזומפּ,
די לבנה אין דער הויך,
שמעקט ווענן־ניט־ווענן אַרויס דעם קאַפּ
און קוקט מסוכן־בלייך...

(10)

ויסגעפוצט זיך נאָכען רעגען,
האַט דער היממעל שטיללערהייד,
אַנגעטהון זיין זילבער צירונג
און זיין בלאַע יום-טובֿ-קלייד...

די לבנה אויף דער ברוסט איהם,
שיממערט ווי א העללער קנאַפּ,
ווייסע וואַלקען-קרייזלעך טראַגט ער
ווי תכשיטין אויף זיין קאַפּ...

ריין גע'טובל'ט, פריש פאַרצוואַגען,
שלאַפט דער דונקעל-גרינער וואַלד,
דאָ און דארט אַ רעגען-טראַפען
ווי אַ דימענט בליצט און שטראַהלט...

ס'שווייגט דער ווינד, די פויגלעך דרעמלען,
פונעם רעגענוועטטער מיעד,
בלויז די גריללען אין דער פינסטער,
קלאַפען זייער זוממערליעד...

(11)

יש רויכיג-שווארצע וואלקענס איז
די מערב-וואנד פארהאנגען,
בגנבה הינטער זיי די זונן
איז אין די בערג פארגאנגען.

די געגענד ליגט אין גרויען ליכט
צווארפען אהן א סדר,
עס טהוט זיך אן די גאנצע וועלט
אין אלטע שטורעם-קליידער.

די בוימען שארשקען רוגה'דיג :
וואו קענן מען זיך אהינטהון,
עס קומט א נאכט, א שווארצע נאכט
פון רעגען און פון ווינטען...

אט פלאקערט שוין ארויס א בליץ...
באלד קומט ער דער מחבל,
דער ווילדער שטורעם פון די בערג,
און ברינגט מיט זיך א מבול.

(12)

בגעטוממעלט האט דער שמורעם
האט זיין כעס שוין אויסגעלאזען,
זיססע זוממער-נאכט-מנוחה
שמעקט פון בויען און פון גראזען...

ניט א זכר פון א וואלקען...
פון די בלאע היממעל-בייטען
הייבען אן ארויסצושפראצען,
טויזענד גאלד-און זילבער-קווייטען...

נאר די בערג אין מערב שטעהען
פינסטער שווארץ ווי תפיסה-הורעם,
אינעווייניג פעסט פארשלאססען
ליעגען אנגעקייט די שמורעם...

(13)

ער נאכט לויטן אין זיין בויד
פארשלונגען האט די טהאלען,
ווי ווילקאלאקעס גרויס און שווארץ
פון ווייט די בערג זיך מאלען.

א מנין קליינע שטערען צאנקט
און ראנגעלט מיט דער נאכט זיך,
דער בארג-שמראם פליוסקעט מיט א קול
פון תקון-חצות, מיר דאכט זיך.

די גריללען קלאפען נאכאנאנד
דעם אומעט צו פאריאגען,
און פרעגען אללע וויילע זיך :
ווענן הייבט שוין אן צו טאגען.

די ערסטע פליעג

י זונן האָט מיט פינגער פון שטראַהלען
געוועקט און געוואַרעמט די וועלט,
געקוסט און געמונטערט די בויםען
פאַר'חלש'ט פון ווינטער און קעלט.

די ערד האָט געשמייכעלט, ווי ס'שמייכעלט
אַ קינד, וואָס ערוואַכט און דערזעהט
דעם צערטליכען בליק פון זיין מוטטער,
און פיהלט אויף זיין פנים איהר גלעט.

און אויפן לאַזור־היממעל האַבען
זיך, ווייססינקע וואַלקענס געשפּיעלט;
עס האָט אין דער לופט זיך די בשורה,
פון פּרעהליכען פּריהלינג געפּיהלט...

אַ קליינציגע פליגעלע, אַקאַרשט
געכאַרען, ווי ס'וואַלט זיך געפּרייט
מיט לעבען און פּרייהייט, האט לוסטיג
די זיידענע פליגעלען צושפּרייט
אַנטקעגען דאָס ליכט פון דער זונן, און
זיך טראַגענדיג היין און צוריק,
געזוממט אויפּען לשון פון פליגען
פון פּריהלינג און יוגענד און גליק...

נאָר באַלד איז זי טרויריג געוואָרען,
באַטריבט אויף אַ גראָז זיך געשטעלט,
עס איז איהר דער חשק פאַרגאַנגען
צו זוממען, איהר האַבען געפעהלט
צו זיך אַ פאַר אַנדערע פליגען,
וואָס זאַללען איהר זוממען פאַרשטעהן,
און אומעדיג איז איהר געוואָרען,
צו ריהמען דעם פריהלינג אַלליין.

איהר פליגענעס מח'ל אפשר,
באַטריעבט דער געדאַנק האַט, אַז מאַי
וועט ברינגען נאָך טויזענדער פליענען;
ביי זיי וועט דאָס לעבען זיין ניי,
ווען זי וועט פאַרטריקענט שוין ליעגען,
און טויט אויף אַ בערגעל פון מיסט...
* * *

ווער דענקט פון די פליעג וואָס האַט פריהער
פון אַללע, דעם פריהלינג באַגריססט? ...

253

די ביהן

ון איהר קליינעם קעמערעל,
זוממענדיג א זמר'ל
קוממט ארויס די גאלדענע
ריהרעוודיגע ביהן...

זעהט זי וואו א בייטעלע,
שפירט זי וואו א קווייטעלע,
שפרייטענדיג די פליגעלאך,
לאזט זי זיך אהין.

שמעקענדיג און זוכענדיג,
לעקענדיג און ניוכענדיג,
אונטער יעדען גרעזעלע
אונטער יעדען בלאטט—

נעהמט זי נאר וואס וויכטיג איז,
ריכטיג-זיסס און ציכטיג איז,
קלייבט זי נאר וואס ניצליך איז
מידט זי אויס וואס שאדט...

ביו, זיך פלייססיג מיהענדיג,
זויגענדיג און ציהענדיג,
אין איהר קליינעם מיילכעלע,
זאפט פון גראז און בלומס—

שאפט זי אין איהר מעגענ'דעל
זיך א קליין פארמעגענ'דעל,
שמאפען אַנגעקליבענע
פון דער וועלט ארום...

דאָנן ווענן אַבגע'פטר'ט זי
האַט דאס קלייבען — פלאַטערט זי
מיט איהר גרויסען אוצר'ל
אין איהר קליינעם הויז—

ווענן זי האַט געפונען שוין
וואָס זי דארף, אין זונגענשיין,
אַרבייט זי אין פינסטערניסס,
זיססען האַניג אויס...

אסיען

(1)

ס בייט זיך דאָס וועטמער,
עס פאללען די בלעטמער,
דער שטורעם איז מספיד דעם זוממער,
עס ציהען די וואַלקענס אין שטוממער
פאַרצווייפלונג אַריבער,
און ווערען אַלס טריבער—
מיר דאַכט זיך עס טרויערן די געטער...

דאָס לוסטיגע לעבען,
דאָס פליהען און שוועבען
פון טויזענדער פויגלאַך און פליגען,
געוואָרען איז אַלסדינג אַנטשוויגען—
די וועלט איז זיך מכין,
דעם ווינטער דעם בלייבען
און קאַלטען זיך איבערצוגעבען...

עס קאַפּט אַ רעגען,
די בויען באַוועגען
די נאַקעטע צווייגען ווי מיעדע,
און מורמלען ווי זאַגענדיג ודוי :

„וואָס טויג אונז אַ לעבען,
אַהן וואַקסען אַהן שטרעבען?—“
מיר דאַכט זיך, איך הער, ווי זיי פרעגען.

„דאָס לאַנגזאַמע קרענקען,
דאָס גריבלען און דענקען,
און בלויז מיט זכרונות זיך לאבען,
פון בלוממען וואָס זיינען באַגראַבען,
פון דופטען און קלאַנגען,
וואָס זיינען פאַרגאַנגען,
וואָס טויג אַזאַ לעבען פון בייַנקען?...”

(2)

אָקעטע טרייסלען ביים וועג זיך די בויען,
ס'יאמערט א קינה דער ווינד דורך די צווייגען,
אונטער די פיסס מיינע קנאָקען און קרעכצען,
בלעטטער פארטריקענטע געלע און ברוינע,
וועלכע דער אַסיען האָט איבער דעם קבר,
פונעם געשטאַרבענעם זוממער פאַרשפּרייט...

שמילל קלאגט דער אַסיענווינד... קוים וואָס מע הערט איהם,
שמילל ווי דאָס קלאָגען פון בלייכע אבליים,
ווען ס'האָט דער וועהמאַג זיין קול שוין פאַרלאָרען,
מיעפער זיך אבער באַגראָבען אין ברוסט.

שמילל קלאגט דער אַסיענווינד... אויבען דער היממעל
היינגט אַזוי בלוי און אַהן וואַלקען ווי זוממער,
ליכטיג ארום איז די געגענד, פון ווייטען
זעהען די בערג זיך, די שומרים פון היממעל,
אבער פון היממעל און בערג די מנוחה,
איז פונעם טויט נאָר די פּראַסטיגע רוח,
איז נאָר אַ בילד וועלכעס מאַלט פאַר די אויגען,
יענע פּערצווייפלונג און וויסטקייט און קוממער,
וועלכע דער אַסיענווינד וויינט אין מיין אויער.

שמילל קלאגט דער אַסיענווינד... חזר'ט און חזר'ט
תמיד דעם זעלביגען טרויריגען צושפיעל,
ביז אין מיין הערצען געפינט ער אַן אַבקלאַנג,
ביז מיין פאַראומערטער כח הדמיון
זעצט יעדען מינדעסטען שאַרף פון די בלעטטער
אויבער אין ביטטערע ווערטער פון יאוש.

אסיען-נאכט

אדעקט איז מיט שמאמעס דער היממעל,
די וועלט איז פאר'צרה'ט און אלט,
די לבנה פאררוקט אין די וואלקען
איהר מאוס'ע געלע געשטאלט.

צולאפען די שמערען פון אימה,
דער ווינד פייפט א טויטענמוזיק,
און שאקעלט און טרייסעלט די צווייגען,
אכזריות'דיג הין און צוריק...

איך וויל ניט קיין ליכט אין מיין ציממער,
איך קוועלל פון דער העסליכער נאכט,
די מאוס-פאר'חשכ'טע וועלט איז
דער שפיגעל פון דעם וואס איך טראכט.

אויפ'ן ים

ער ים איז שטילל,
עס געהט די שיף,
מיט שטאלצער רוה איהר וועג,
און לאזט נאך זיך
אין גרינעם ים
א ווייסען לאנגען פלעק...

פון ווייטען זעהט
א אינזעל זיך,
באדעקט מיט גרינעם וואלד,
די לופט איז פריש,
דער היממעל בלוי,
די זונן זי קוויקט און שטרעהלט...

עס וויעגט מיין זינג
זיך מיט'ען ים,
אין זיסען „הינדאן-הער“,
און אויפען דעק,
שמעה איך און קוק,
און ווער פארטרוימט אלץ מעהר...

איך ווייס ניט וואָס,
איך ווייס ניט ווי,
עס טראַכט און פיהלט זיך סתם,
עס שטרעקט און שפרייט
דער גייסט זיך ברייט
און רוהיג ווי דער ים...

איך שפיר אין זיך,
דעם שעהנעם וואַלד,
דעם בלויען היממעלצלעט,
די שטראַהלען פון
דער גרויסער זונן,
דאָס ברייטע וואַסער-פעלד...

261

שניי

שניי אין דער פריה איז געפאללען,
אזוי רהיג און ליכטיג,
און קלאר-ווייס און ציכטיג,
ווי קינדערשע אונשולד אלליין...

דאן זיינען געקוממען די שטרעהלען,
געשטיפט, און אומארעמט
דעם שניי און צווארעמט—
דער שניי האט גענומען צוגעהן...

כאוויזען זיך איינציגווייז האבען,
די בלאטיגע קויטיגע פלעקען,
דער שמוץ וואס געווען איז פארגראבען
דעם שניי האט גענומען פארמעקען...

געבליבען נאר גאנץ,
איז דער פראסטיגער גלאנץ
פון שניי, וואו עס האט איהם,
דער ווארעם-געפעהרליכער אטהעם
פון זונן, ניט דערגרייכט צו כאריהרען
און קוסענדיג איהם רואינירען...
* * *

פארבליבען דער שניי דארט איז אונשולדיג-ווייס
און ציכטיג—דאך קאלט און פארפרארען אויף אייז...

(2)

ייססע בלוממען פונעם היממעל,
פאללען איבער וואלד און פעלד,
העלפט צוגעהען און פארשווינדען,
העלפט פארפרייען אין דער קעלט...

אויסגעשטארבען איז די לאנדשאפט,
ווארניט-וואו א'ן איינזאם הויז,
ווייס פארשנייט ווי א מצבה,
סטארטשעט פון דער ערד ארויס...

אויסגעפוצט מיט גרינס און בלוממען,
איז דאס פריהלינגס-לעבען שעהן,
דאך פון טויט די שטיללע שעהנקייט
מאלט דער ווינטער נאך אלליין...

שליטמען גלעקלעך

ייסם באצויגען איז די וועלט
מיילענווייט ארום,
איינגעפרארען אין דער קעלט
ליעגט די געגענד שטומם...

דער לבנה'ס ערנסט בילד,
בלייך און רוהיג שטראהלט,
און די שטערען פינקלען מילד
פראסטיגזיסס און קאלט...

און פארדעקט מיט בלויען ליכט
גלאנצט דער הארמער שניי,
און עס גלימצערען געדיכט
פונקען אללערליי...

שליטמענס קוממען פון דער ווייט
ווי פון טרוימלאנד אן,
דורך די קלארע רוהיגקייט,
הילכט דער גלאקען טאן...

און אלץ נעהנטער נעהנטער קוממט
אין דעם קאלמען רוים,
דאָנן ווערט שוואַכער און פאַרשטוממט,
און ס'פאַרגעהט דער טרוים,

אבער ווי פאַר'כשוּפ'ט לאַנג
בלייבען הערץ און זינגן,
נאך דעם שלימענגלאַקענקלאַנג,
ציהט עס מיך אַהין...

✻

נאציאָנאַלע און צייט ליעדער

דער פאלקסגייסט

עיה דעם גרויסען שטארקען טייד,
ווי ער ציהט זיך קרומס און גלייך,
ווי ער געהט זיין שטאלצען וועג,
צום באשטיממען ווייטען צוועק—
ווייסטו ווי צוערסט געבארען,
איז דער ברייטער טייד געווארען?—

ערגעץ וואו אין בערג באהאלטען,
פון די טיעפע פעלזען-שפאלטען,
רינט א וואסערעל און פאלט,
פונעם זונגענליכט באשטראהלט,
בליאסקעט פינקעלט און זיך דרעהט,
ווי א גאלדגעשמידע קייט,
באלד אהין און באלד אהער,
וואקסענדיג אלץ מעהר און מעהר...
פלוצלינג ווערט ער גאר פארפאללען,
פון די העללע זונגענשטראהלען,
ווערט פארבארגען אין דעם תהום,
דאך עס וואקסט דער וואסער-שטראם,
ניט מע זעהט איהם, ניט מע הערט,
דאך זיין גבורה זיך פערמעהרט,
אין די הייהלען פון דער ערד...

אזוי געהט ער מיילען, מיילען,
און די וועללען זיך פארוויילען
אין דער פינסטער, דאך זיי איילען
דארטען אונטען אין דער שטילל
אונגעשמערט צו זייער ציעל...
שמענדיג מעכטיגער און שנעללער
ביז עס איז די צייט געקוממען,
ווען מיט קולות און מיט ברוממען,
און מיט רעש'ען און מיט רוישען,
שפרינגט אַ ברייטער שטראם אַ העללער,
פון דער טיעפער ערד אַרויס־שוין.

* * *

אין דער פינסטערניס פאַרבאַרגען,
נעהרט זיך לאַנג פון פאַלק דער גייסט,
ווערט פון וואונדער־מן געשפייזט ;
אויבען כלומר שטויט־דערוואַרגען,
קלייבט ער אונטען נייע קרעפטען,
וואָס זיך זאַמלען און באַהעפטען,
און זיך מאַכען שטיללערהייד,
פאַר דעם צוקונפֿט־קאַמפֿף באַרייט...

איינגעקריפעלט, אבגעזונדערט,
פון יאהרהונדערט צו יאהרהונדערט,
טראַגט דעם גורל ער דעם האַרטען,
לערנענדיג געדולדיג וואַרטען,
און די כחות זיינע שפאַרט,
ביז דער רעכטער צייט און אַרט...

דאמאלס שפרינגט ער ווי א גבור,
און מיט מוטה א וועג זיך ברעכט,
צייט פון ווארטען איז אריבער
און דער ריעז פארלאנגט זיין רעכט...

מאכט איהם ווארע... לאזט איהם שטרעבען!
זיין צונויפגעדעהמעם לעבען,
פון זיין ענגען שטייג דעם שמאלען,
ווייל זיך פריי פאנאנדערראללען...
און די גאנצע וועלט צוזאמען,
קענן דעם פ א ל ק ס ג י י ס ט ניט פארצאמען...

✻

דער לעצטער שלום

וויי בעטמען שמעהען אין שפיטאל,
אויף איינע האלבגעשמאָרבען,
די אויגען שטאַרר, דאָס פנים געל,
די ליפפען בלאַגעפאַרבען,
אַ איד זיך מאַטמערט... פון פאַגראַם
אַ פריש געבראַכטער קרבן...

און אויף דער צווייטער קרעכצט אַ קריסט—
געבראַכט איהם האָט דער וואַגען,
צוגלייך מיט יענע וועלכע ס'האָט,
זיין מערדער־האַנד געשלאָגען,
צוגלייך מיט יענע וועלכע ר'האַט,
אומזיסט אַ האַסס געטראָגען...

שוין פלאַטמערט איבער יעדענ'ס קאַפּ,
דעם מלאך המות' פאהגע,
דער איד זאָגט ודווי... און דער קריסט
זיך צלמ'ט מיט כוונה...
און ס'וועט נאָך יעדען וויינען באַלד,
אַן עלענדע אלמנה...

די גוסס'ע באקוקען זיך...
פון אויג און הערץ פארשוואונדען
איז יענע שנאה וועלכע ס'האט,
דאס לעבען אנגעצונדען—
עס זעהען זיך מיט מיטלייד אָן,
צוויי בית-הקברות קונדען...

און ביי דעם סאמע קבר-שוועלל,
וואו אללע אונטערשיידען,
פון איד און קריסט זיך גלייכען אויס,—
די שותפות'דיגע ליידען,
צום ערסטען מאל, צום לעצטען מאל,
פארבונדען האבען ביידען...

דער שטן גיפטיג האט געלאכט,
עס האבען די טייוואלים,
פון זייער שווארצע טיעפעניסס
געענטפערט אויפען קול איהם :
„די לעבעדיגע קוילען זיך,
די גסיסה— זי מאכט שלום...

273

דער בלוממענשטאק

ס'חשכ'ען אין פייכטער ערד
די וואַרצלען שטוממעררהייד,
זיי ווייסען ניט ווען מאַרגען קומט
ניט וועגן דער טאג פאַרגעהט...

זיי אַרביימען סיי טאָג סיי נאַכט,
און פלייססיג ווערט געשאפט,
דער בלוממענשטאק, ער קען זיך ניט
באַגעהן אַהן וואַרצל-זאַפט...

און אויבען וויעגט דער יחסן זיך
און לופט און ליכט געניססט :
אַ גאַנצע מחנה שקלאַפט פאַר איהם
אין פינסטערניסס און מיסט...

שעהן דעקלאמירט. אבער ...

אַרמראַכט זיינען אַללע אין ציממער געזעססען,
מיר האָבען צו ציהען דעם אמהעם פאַרגעססען,
ווענן זי האָט איהר ליעד דעקלאַמירט,
אַ בילד פון דעם אַרבייטער-לעבען דעם שווערען,
געשילדערט אין ווערטער געטונקטע אין טהערערען,
מיט בלוטיגע פאַרבען קאַלירט...

איהר תמיד צולאָזענעם בליק האָט באַצויגען,
אַ געבעל פון מיטלייד, ווי שווער וואַללט געוואויגען,
דער שיקזאַל פון פאַלק אויף איהר ברוסט,
אַזוי ווי זי וואַללט אין דעם הערצען די משא
געטראָגען פון יענער פאַר'חשכ'טער מאַססע
און זי וואַלט זיי העלפען געמוזט...

אַ קינד וואָס געוועהנליך פלעגט לאַכען און שטיפען,
אַ לוסטיגע מיידעל מיט לייכטע באַגריפפען,
ווער האָט זי געמאַכט צו פאַרשמעהן,
אַז אויססער גירלאַנדען פון בלוממען און קווייטען,
געפינען אויף דער וועלט זיך בייטשען און קייטען,
און אויססער געלעכטער — געוויין? —

און זי האָט געלעזען אַלץ זיססער און שענער,
געוואָרען אַלץ ריהרענדער זיינען די מענער,
עס האָט אונז צו וויינען געמאַכט...
דאָך... באלד האָט דאָס מיידעל געענדיגט איהר לעזען,
איז וויעדער שוין לוסטיג ווי תמיד געוועזען,
ווי תמיד געשטיפט און געלאַכט.

איצט האָט זי געמאַנצט און אַ „גאַסליעד“ געזונגען,
עס האָט זיך צוריק אויף דעם פנים דעם יונגען,
דער שמייכעל פון לייכטזינן פאַרשפּרייט ;
„דער פאַלקשמערץ ער לעזט זיך אזוי שעהן אין גראַממען,
צו וואָס אַבער טויג זיך דאָס לעבען פאַר'ס'ען,
מיט פּרעמדע יסורים און ליד...“

אלימפוס און חורב

יך בין פונעם לעבען אנטרוונען...
א בלוטיגער מכול די וועלט האט פארטרונקען,
און הויפענווייז זיינען די לעבענס פארזונקען,
דערגרייכט האט דעם שווארצען פערזאָלקענטען הימעל
פון גוסס'ע מאַססען דער ווילדער געטיממעל...
דאך מיר האט פון זיססע דמיונות מיינ מח
א תבה געבויט ווי פארצייטען האט נח,
און האט מיך אריבערגעטראָגען די וועללען,
צום דופטיגען באַרג צו אלימפוס דעם העללען,
וואו איך האב נאך פריידען געפונען...

די לעבענס וואס געהען דאָרט אונטען פארלאָרען,
דאָס גוסס'ען... מיר זיינען ארויס פון זכרון
די לאַכענדע געטטער אין מענשענגעשטאַלמ,
מיר האָבען תענוגים געוואונקען,
און לוסטיגע נימפען מיט זיססער געוואַלם,
מיך האָבען מיט תענוג באַטרונקען...

אלימפוס איז שעהן,
די לופט איז דאָרט ריין,
עס לעבט זיך גאָר לוסטיג אויף איהם,
דאך פלוצלינג מיך וועקט
אַהן מיטלייד און שרעקט,
אַן אַלטע פאַרגעסענע שטימם... :

„א בארג איז א צווייטער פארזאנען,
 עס לאכען קיין נימפען דארט ניט,
 די בלוממען וואס וואקסען דארט וויאזען,
 נאך איידער זיי האבען געבליהט...
 דארט שמעקען די גראזען מיט מתיס-גערודן,
 די ווינטען דארט בלאזען א'ן אייביגען פלוך,
 דעם בארג רופט מען חורב און אפמאל זיך הערט,
 א קול דארט אזוי ווי פון אונטער דער ערד :
 „אזש וועה, צו די קינדער וואס זיינען פארטריבען,
 אזש וועה, צו די לעבענס וואס ווערען צורריבען,
 און ווערען אין תהום פונעם שיקזאל פארטראגען,
 און האבען צורמאל ניט ווער ס'זאלל זיי באקלאגען...

„דו האסט דיינע לאקקען מיט לארבער באקראנצט,
 פארגעססען די ליידענדע ברידער,
 פאר דיר האט די וועלט און דאס לעבען געטאנצט,
 געפלאכטען נאך האסטו די ליעדער,
 אזוי ווי א זארגלאזעם קינד,
 קלייבט בלוממען אין פעלד און פארבינדט,
 און האט ניט קיין אנדערען ציעל
 אין זינגען, ווי לוסטיגען שפיעל...
 דאך האבען דארט ווייט דיינע ברידער געשמאכט,
 און טהערערען פארגאססען וועגן דו האסט געלאכט...
 און אימליכעם טרייסט-ווארט וואס דו וואללסט געזונגען,
 זיי וואללמען מיט דאנק און מיט דורסט עס פארשלונגען,
 עס האבען די טויטע געווארט,
 דו זאללסט זיי א הספד כאטש זינגען.

עם האַבען די קראַנקע געהאַרט,
דו זאָלסט זיי ערלייכערונג ברינגען,
עם האַבען די קעמפּער גענאַרט
זאָלסט זאָגען : דער שטרייט וועט גטלינגטי.

„און אַלעמען האָסטו גענאַרט...“

„און מיינסטו דיר וועללען באַקוממען,
די געטטער און נימפען און בלוממען? —
ס'וועט לאַנגזאַם אַזוי ווי דאָס גיפּט פון אַ שלאַנג,
דער שמערץ פון דיין פאַלק זיך פאַרשפּרייטען
דורך אימליכעס ליעד דינס, דיין יעדעס געזאַנג,
אַ טרויער־מוזיק וועט באַגלייטען...
און דער וואָס וועט לעזען וועט זאָגען
און טייטלען אויף דיך מיט די פינגער :
דער אַרעמער אידישער זינגער,
עס ווילט זיך איהם לאַכען, דאָך קלאַגען
ניט וויללענדיג מוז ער, דער צאַרניגער גייסט
פון ליידענדען פאַלק, האָט נקמה
גענומען פון דיכטערס נשמה
און תמיד פאַר איהם זיך אין חלום באַווייזט...“

עב

זכר לחורבן

פאלק פון אבילות נאָר ביטטו מיין פאלק,
וואָס טרויערט אפילו אין פריידען,
דיין אויסזעהן, דיין הלוך, דיין ריידען, דיין קוק,
זיי קענען זיך קיינמאל ניט שיידען,

פון יענעם פארשאלטענעם איכה-מאָטיוו
וואָס איז דיר פארקראַכען אין בלוט שוין,
פון שלאַנגען זכרונות וואָס הערען ניט אויף
דיין מח צו טאַטשען און מוטשען...

אַט קוממט אָן אַ פסח, פון סדר די נאַכט,
עס שיממערען אַללע פיער ווינקלען,
דער טיש ווי ביים קייזער געדעקט מיט כל טוב—
ווי פרעהליך די קעלישקעס פינקלען!...

און „אונזערער“ זיצט ווי אַ מלאך און טהראָנאָט,
אַרום איהם זיין קליינע מלוכה,
די ווייב אין תכשיטין, די קינדער פארפּוצט—
ווער דאַרף נאָך מעהר גליק און מנוחה?...

דאָך קוקט אויף זיין מלבוש... אַ טויטענגעוואַנד,
אַ קיטטעל אַ קלייד פונעם ארון,
דער מלאך הדומה, דער קבר, דער טויט
נאַטט ווייסס וואָס איהם שפּוקט אין זכרון...

און קוממט שוין צו נעהמען א ביססען אין מויל,
אין איי איז די ערסטע הקדמה...
א זכר פון חורבן, פון טרויער, פון שלעג,
צו גאר פון יציאת נשמה...

און זכר לגלות און זכר לטיט
און אללערליי וויסטע ענוים,
אבי צו פארגאללען די רגע פון פרייד,
פארשטערען דאס ביסעלע רוה איהם.

* * *

א פאלק פון אבילות נאר ביסטו מיין פאלק,
אפילו אין שמחות פארטרויערט,
דאס פינסטערע פאארעל פון חורבן און טויט
ליעגט ערגעץ אין ברוסט דיר פארלוייערט...

די בלוטיגע איינווייהונו

יך האָב אַ ווילדען טרוים געהאַט...

איך בין געשטאַנען אין אַ וויסטען טהאַל,
אַ ברייטע גרוב פון פעלזען איינגעשלאָסען...
אַ חשכ'ניסס געדיכט און שטיקעדיג
און שווער ווי בליי פאַרגליווערט האָט די לופט...
און ווי דער קוואַק פון זשאַבעס אין אַ זומפּ,
באַלד דומפּ געהילכט, באַלד שטומם געוואַרען.
איז פון אַ טויזענד גוסס'ע דער קרעכץ...

איך בין דער איינציגער געווען
וואָס האָט געלעבט צי בלויז געזשאַפעט נאָר,
מיין אַטהעמצוג דער איינציג הויך
פון וואַרעמקייט, און טויט און קעלט אַרום,
און מיך אַלליין מיין אַטהעס האָט געשטיקט
מיט שוועבעל און מיט גיפט גערוך...

און דורך דער פינסטערניסס געגלאַצט
די שמערען האַבען דונקעלרוים,
ווי גרויסע פונקעלדיגע אויגען,
מיט אַדערען פון בלוט פאַרלאַפען...

און אויסגעוואַקסען פלוצלינג איז,
פון אונטער מיר אַ ריעזיגע געשמאַלט,
איהר פנים איז פאַרהילט געווען און איך
האַב בלויז געזעהן איהר מורא'דיגע גרויסס...

דאַן שטרעקענדיג אַ האַנד צום רויטען היממעל,
אַרויסגעפליקט האָט די געשמאַלט אַן אויג,
אַ רויטען פונקעלדיגען שטערען,
וואָס האָט זיך שנעלל צופלאַקערט אין אַ פלאַמס...
און טראַגענדיג דעם שטערען שטאַמט אַ ליכט,
גענאַנגען איז זי רונד אַרום דעם טהאַל...

און כ'האַב דערזעהן פאַר זיך אַ פעלד,
מיט טויזענדער הרוגים אַנגעוואַרפען,
געפאַקט אזוי געדיכט אַז ס'האַט מיין אויג
קיין איינציגען באַזונדער ניט געזעהן—
איינ גרויסע בלוט-געטונקטע מאַסע בלויז
געצוקט האָט אין די לעצטע טויט-יסורים,
איינ גרויסער מענשען-באַרג זיך האָט
געקיקעלט אין אַ לעצטער פּיין...

דאַן האָט די ריעזיגע פיגור,
פון ערגעץ-וואו אַרויסגעשלעפט אַ כּוּם,
און בייגענדיג זיך צו די קערפערס,
אַרויסגעדריקט פון איטליכען אַ טראַפּפען,
ביז פולל געוואַרען איז דער בעכער,
מיט פּורפּור-רויטען בלוט צום ראַנד,
דאַן האָט זי אויפגעהויבען הויך,

דעם אָנגעפיללטען בעכער און איך האָב
דערהערט אַ קול, ניט וויסענדיג פון וואָנען :

„מיט מענשענזאַפט איז פולל מיין כּוּם,
„מיט רוימען בלוט מיין קידוש-גלאַז,
„די גרויסע צוקונפט מיט דעם וויין
„פון טויזענד לעבענס ווייה איך איין...“

דאַן איז פאַרשוואַנדען די געשטאַלט,
דער שטערען האָט זיך אויסגעלאָשען,
און ווי דער קוואַק פון זשאַבעס אין אַ זומפּ,
באַלד דומפּף געהילכט באַלד שמוּם געוואָרען,
איז פון די שטערבענדע דער קרעכץ...

די העלדען פון זשיטאמיר

טויטע העלדען ווען איך לייען,
אין בוכשטאבען פארבלוטיגט רוים,
די ניים פון אייער גבור-טויט,
איך מוז אי וויינען, אי זיך פרייען...

און שטעהענדיג אין שמערץ געבויגען,
אויף אייער קבר מיר ערשיינט,
דער מאַרגענדיגער לויז פון היינט,
מיר גלאַנצט דער צוקונפֿט'ס רעגענבויגען...

און אין די שוואַרצע איכה-קלאַנגען,
פון אונגליקליכען פּאַלק וואָס מאַכט
„אל מלא רחמים“ אייך, מיר דאַכט
צוגלייך זיך הערען ווי געזאַנגען.

וואָס וועקען ווי מוזיק די אויערן : —
„דאַס שקלאַפענפּאַלק עם האָט ערוואַכט
און ברעכט מיט זעלבסטבאַוואוסטער מאַכט,
פון זיין געפענגעניסס די טויערן...

מיט אויפגעהויבען שטאַלצען שמערען,
מיט יונגער קראַפט אין יעדען גליעד,
מיט מעכטיג־פעסטע שמשון־טריט
זיך געהט עם קעגען שונא וועהרען...

און פאדערט „עין תחת עין“
און דארטען וואו דער יושר פעהלמ,
זיין ארעם האט עם אויפגעשמעלט,
צו זיין דער ריכטער און דער דין...
* * *

א, שטאלצער מאג אי זיסס אי ביטטער,
וועגן זעלבסט-באפרייטע גלות-קנעכט,
מיט שמחה געהען אין געפעכט,
און פאללען קעמפפענדיג ווי ריטטער...
* * *

אין הערצען מוטה, אין האנד כלי-זיין
און אין די אויגען יענער ברען,
וואס איז פון תמיד אן געווען,
דער סמן פון א פאלק א פרייען...
* * *

א, טויטע העלדען וועגן איך לייען,
די ניים פון אייער גבור-סוף,
איך פלוק און בענש, איך האסס און האף,
איך מוז אי וויינען, אי זיך פרייען...
* * *

✻

נאך דער לוייה

אגראַבען די הרוגים שוין,
פאַרשאַמען די קרבנות,
פאַרגאַססען אמת־אידישילעך
פון טהרערען א'ן אוקינום...

דעם לעצמען קדיש אַבגעזאָגט,
מע שליסט שוין דעם בית־עולם...
אַ זיפן, אַ קרעכץ... און איינציגווייז
אַהיים צוגעהט דער עולם...

אַ ווילע די צואוואַרפענע,
איינ וועהמאַג האַט פאַרכונדען,
אַ ווילע די פאַרפראַרענע,
איינ פלאַמם האַט אַנגעצונדען...

איינ יאוש און איין האַפענונג,
איינ חשק צו מלחמה,
איינ שטאַלץ, איין כעס, איין שמורעם פון
דער גרויסער פאַלקס־נשמה...

איצט שליסט מען דעם בית־עולם שוין...
אַ גאַטט, ווי לאַנג געדויערן
וועט יענער אַ חדו־ת־פונק וואָס שטאַממט,
פון שותפות־דיגען טרויערן?...

וויסמע צייטען

ולא מצאה היונה מנוח
ותשב אל התבה.
(נח קאפ. ח.).

ין תבה קוממט צוריק די טויב
מיט בלוט באנעצטע פליגלען,
זי וואַרקעט און זי כליפעט שמילל...
אין איהרע אויגען שפיגלען
זיך גאַנצע טייכען פולל מיט גאַלל
און גיהנום'ס מיט יסורים...

„זאג, טייבעל-קרוין, צי האָט זיך נאָך
ניט איינגעשמיללט דער שטורעם,
צי וועט די תבה אונזערע,
נאָך לאַנג אין מכול שוויממען?...
צי זעהט זיך ניט קיין גרינע בלאַטט
קיין פרישער לעבענס-סמן...“

זי וואַרקעט און צוכליפעט זיך :
„פאַרהיינג די תבה-שויבען,
ניט נאָרר זיך מעהר פון יעדען שטראַהל
און שיק ניט מעהר קיין טויבען...“

„דער ווילדער שטורעם לאָזט זיך ערשמ
פאָנאָנדער אין זיין צאָרען,
דער מכול איז שטאַטט וואַסער איצט
אַ מכול בלוט געוואָרען...“

„עס איז די צייט פון אשמדאי,
דעם מלך פון צושטערען,
זיין שפייז איז מאַרד, זיין ווייז איז בלוט,
זיין זיסע לאַבונג — טהרערען...“

„פאַררוק זיך אין דיין תּבֿה־שמיּג...
אין שטיקעניס און שימעל,
אין האַנד פון טייפּעל וועללען לאַנג
זיין לופט און ערד און היממעל...“

289

דאס נייע ליעד

י צייט זי קלאפט אויף יעדער טהיר :
„שמעהט אויף, אבלים שוואכע,
פארזיצט ניט אויף דער שבעה-באנק
די לוסט פון קאמפף און ראכע...“

ניט לאזט א'ן איינציג ווייבער-טהרער,
דעם מענער-זוועהמאג מינדערן,
ניט לאזט דאס הויכען פון א זיפן,
די פיין די הייסע מינדערן...“

נאר קרעפטיג גורט די לענדען זיך,
מיט וואפפען און געוועהר אן,
און לאזען אללע קינד און קייט,
און יונג און אלט זיך שווערען :

ניט זינגען מעהר קיין אבל-ליעד,
ניט צעהלען די קרבנות,
ניט טראגען שווארצע פלאגען מעהר
נאר בלוטיג-רויטע פאהנעם,

און מארש! — אין ערסטע רייה פון שלאכט,
דארט וואו דער פרייהייט'ס ריעזען
אונז האבען צו דעם גבור-טויט
דעם שטאלצען וועג געוועזען...“

דאַרט איז דער פלאץ פאר איטליכען—
דאַרט וואו די קוילען סוויסטשען,
דאַרט וואו די הערצער זיינען גרויס,
און אויגען מוטהיג בליסטשען...

דאַרט וואו דאָס שוואַכע גוסס־וואַרט,
פון דעם וואָס פאַללט אַנידער,
מיט לעצטער מאַכט, טרייבט אָן אין שלאַכט,
די לעבעדיגע ברידער,

דאַרט איז דער פלאץ פאר איטליכען —
ניטאָ קיין צייט צו קלערען,
עס איז קיין צייט פון בויען ניט,
די צייט איז פון צושטערען.

די אלטע די פאַרפעסט־גוטע
בנינים אבצושאַפּפּען,
מיט וואָס מע קען און ווי מע קען,
ניט קלייבענדיג קיין וואַפּפּען...

מיט וואָס מע קענן און ווי מע קענן,
ניטאָ קיין צייט צו וועהלען—
קומט, ברידער, גורט די לענדען אָן,
הערט אויף די טויטע צעהלען...

✽

פידעל און שלאכט־טראמפייט

יט קאמפאָגעפילדער קנאללט די לופט,
דער שלאכט־טראמפייט ער שאַללט און רופט,
עס הילכען זיינע קולות ;
און אויף דער וואַנד אַ פידעל היינגט,
און איז מקנא איהם און דענקט :
„דעם שלאכט־טראמפייט ווי וואויהל איז...“

דאַנן האָט די פידעל זיך באַקלערט :
פיללייכט איז מיר ווי איהם באַשעערט,
אַ טהייל פון שלאכט צו טראגען,
צום העלדענמויט רופט דער טראמפייט,
איך וועלל די העלדען טויטערהייד
מיט זיססען קלאַנג באַקלאַגען.

זיין הערץ

זיין הערץ געווען איז א וואלקאן
וועגן ער האט אנגעפאנגען ;
זיין הערץ איז ווי א פייערווערק
אין פונקטן בלויז פארגאנגען...

זיין הערץ געווען איז א וואלקאן,
זיך אנגעגרייט צו ווערען
די פייערדיגע מאכט, וואס וועט
די וועלטען איבערקעהרען.

נאר האט ער אין ראקעטען בלויז
זיין פייערגייסט פארשווענדעט,
ער האט די וועלט ניט רעפארמירט —
ער האט זי בלויז פארבלענדעט —

ווייט פון פאלק

וון יעם גרויסמען ים דערווייטערט
וואו די כוואליעם שלאגען ווילד,
ערגעץ ליעגט א מייערקעפיל
דאך עס פיהלט,

וועגן די שטאלצע וועללען יאגען,
אין א מעכטיגען גאלאפ—
און דאס קליינע מייערקעפיל
ענטפערט אב...

לעגט עס נאך צום אויער הערט איהר,
ווי עס הוזשעט— עס געדענקט
זיינע אלטע קאמערדען
און עס ביינקט...

* * *

ווייט פון פאלק, פון דארט וואו ס'ווארצעלט,
פולל מיט זאפט זיין אלטער שטאמם,
פיהל איך ווי דאס מייערקעפיל
צו דעם ים...

שמייגט צי פאללט פון פאלק דער דופק,
וואַקסט זיין שטאַלץ צי פאללט זיין מומה,
מיין נשמה חזר'ט איבער
וואָס עס טהומט...

פון זיין דענקען, פון זיין שמרעכען,
ציטמערט דורך מיין ברוסט דער שמראַהל
און איך לעב דאָס גלות־לעבען
פון דעם כלל...

נאציאנאל-געפיהל

יך ווייסט א בלום וואס שפראצט און בליהט
און וואקסט אהן טהוי און רעגען,
זי דארף קיין פרישע ווינטען נישט,
קיין זונן וואס שיינט אנטקעגען...

זי וואקסט אין שמורעס און אין שניי,
וועגן אלע בלוממען שמארבען,
דער שמורעס גיט איהר זאפט און קראפט
גערוך און זיסע פארבען...

און וועגן עס האגעלט, דוננערט, בליצט,
און שמארקע בוימען פאללען,
דאנן הייבט זי ערשט צו לעבען אן,
דאנן הייבט זי אן צו שמראהלען...

די בלומס הייססט ליעבע צו דעם פאלק,
זי שפראצט ארויס אין שמורעס,
זי ציהט חיונה פונעם שמערץ
און נעהרט זיך פון יסורים...

מאי אין גלות

וין פארגאנגען טויט און ווינטער,
און די וועלט איז וויעדער ניי,
שוין געענדיגט די אבילות,
ס'קומט דער יונגער קיניג-מאי...

כשמים ווארפט ער וואו ער קעהרט זיך,
וועקט די טהאלען מיט געזאנג,
גראז און בלומען שפראצען לוסטיג
אנגע'שכור'ט פון זיין טראנק...

דער הימעל פון אויבען,
וועקט צוטרוי און גלויבען,
וועקט האפען און שמרעבען,
די גרינע ערד אונטען
זי רופט צום געזונטען
און מונטערען לעבען...

פרייהליך קומט דער מלך-פרייהלינג,
נעהמט ארום מיך מיט געזאנג—
דאך מיין קראנק-צואוועהטאגט ברוסט איהם
ענטפערט ניט קיין ווידער-קלאנג...

דארטען תמיד ליגט פארמויערט,
יענער גיוסט וואס אייביג טרויערט,
יענער שמערץ פאר וועלכען פריהלינג
ברינגט קיין באלואס ניט, קיין שטילונג...
און פון בלוממען דער גערוד,
דארט באגעגענט בלויז א פלוך...

פלוך אויף דעם פון וועמענס פינגער,
ס'בלוט פון מיינע ברידער טריפט,
פלוך אויף יענע וועלכע האבען
זיי די פריהלינג־פרייד פארגיפט...

זיי דעם תענוג פונעם לעבען
אויף דער שעהנער ערד פארגאלט,
און אין היממעל גליקען זוכען
זיי געצוואונגען מיט געוואלט...

פלוך אויף יענע וועלכע האבען
אויף מיין ארעם פאלק געבראכט,
יענע גלות־מרה־שחורה,
וועלכע ווייסט ניט ווי מע לאכט.

* * *

בעט ניט כ'זאלל דעם מאי באשרייבען—
ס'נעהמען זיך ארום מיר קלייבען,
די קרבנות פונעם גלות,
און מיך סטראשעט ווי א כאָרום,
פון א גאנצען בית הקברות :
„זינג ניט, שילט מיט טויטע קללות...“

* * *

ליכטיג איז די וועלט ארום,
דופט און שיממער און געזאנג...
איך נאר, אידיש־קינד, טראג אום,
האסס און קלות אין געדאנק.

זיסס דאס פריהלינגס ווינטעל בלאזט,
גריין פארפוצט איז יעדער צווייג,
אין מיין ברוסט נאר פוילט און ראסט
יענער פלוך וואס איך פארשווייג...

א תפלה

גאט פון ליעבע און גענאָד,
פאַרנעהם מיין ארעם תפלה—
איך ווילל קיין רייכטהום ניט קיין גאַלד
איך בעט דיך ניט אפילו,

דו זאָלסט פאַרגרינגערען די לאַסט
וואָס ברעכט מיר אַלע גליעדער,
דו האָסט באַשעערט— ווי קען מיין וואונש
זיך שטעללען דיר דערווידער?—

דאָך, גאט פון ליעבע און גענאָד,
ניט לאַז מיין זעעל פאַרוינקען,
אין יענעם טייך פון גאַלל און גיפט
פון וועלכען איך מוז טרינקען;

ניט לאַז מיר, אין אַ שמאַלען האַם
מיין גייסט צוזאַמענקוילען,
ניט לאַז די געטטליכקייט אין מיר,
אין מענשען-שנאה פוילען...

וויש אַב דעם פלוך מיר פונעם מויל
וויש אַב פון די מחשבות,
די קללה וועלכע שווייגט און איז
דעם לעבענ'ס סדהמות...

טריף בלויז א טראָפענדעל אַרײַן
פון יענעם אור הגנוז,
פון יענע ליעבע וואָס אויף איהר
געשמעלט דיין הייליג טהראָן איז.

אין מיין פאַרפעסטיגמען געדאַנק—
און לייטער מיך, און לערען,
דורך שוואַרצע וואַלקענדעקען זעהן,
די תמיד העללע שטערען...

א, גאַט פון ליעבע און גענאָד,
גיב יעדע גיהנום־פּיין מיר
נאַר פון דיין ליעבע לעג אין ברוסט
א נצוץ בלויז אַרײַן מיר...

חלום, פריינד!

חלום, פריינד, בוי לופטשלעססער
ווי לאנג דיין יוגענד דויערט,
די קאלטע וועלט די פראקטישע
וואס לאכענדיג באדויערט
דיין טרוים ווי קינדערשפיעל — זי איז
מקנא די ר, דעם דיכטער,
די רייכע שכרות פון דיין גייסט,
דען זי איז ארעם נייכטער...

חלום, פריינד, מאל פארביג שוין
דיין לופט-בנין דעם שטיללען,
די גרויסע טהאטען וואס דו זעהסט
געשאפט פון שמארקען וויללען,
זיי זיינען אויך א מאל אלס טרוים
געוואקסען אין דעם שאטמען,
פון ערגעץ איינעם'ס מח — און
די וועלט ארום פלעגט שפאטמען...

חלום, פריינד, און איידער ס'וועט
די ווירקליכקייט דרך וועקען,
באמיה זיך מיט דיין גרויסען טרוים
דעם עולם אנצושטעקען,
פיעללייכט א גלאנץ, א פארב, א פונק
זיי וועט אין מוח בלייבען,
בעפאר זיי וועללען שפאטמענדיג,
דיין חלום-בילד פארטרייבען...

בלוממען-אפפער

יעל קוויטען האט צוטראמפעלט
דער ווילדער פערד פון שלאכט,
פיעל העללע בלומענקעפלעך
א גיבען סוף געמאכט...

דאך שטארבענדיג די בלוממען
געווינשט איהם האבען גליק :
צוטראמפעל, שלאכטפערד,
נאָר געה געווינ דעם זיעג...

צווילינג-נאטורען

י האנד פונעם גורל, זי קנעט און זי גיססט,
נשמות אין אללערליי פורעם,
טהייל האט ער פאר זיסע מנוחה געמאכט
טהייל שאפט ער בכיון פאר שטורעם.

און דער וועלכער איז פאר מנוחה געמאכט,
איז פעסט פונעם שטורעם פארדיגעלט,
און דער וועלכער איז פארען וויכער געמאכט,
איז תמיד פון אומרוה באפליגעלט...

און טרעפען זיך ביידע באדויערט מען זיך—
„א לעבען פון שטילקייט איז שיממעל“
זאגט איינער, דער צווייטער איהם ענטפערט : „דאס גליק
עס וויכט פון גערויש און געטיממעל.“

און צווילינג-נאטורען געפינען זיך אויך,
מיט רוה און מיט שטורעם אין זינען,
זיי ביינקען נאך ביידען און קענען דאס גליק,
אין קיינעם פון זיי ניט געפינען...

אין טאג פון לויזן

ס קוממען אן די שעהנע טעג,
איך גלויב באמונה שלמה,
עס קלערט און לייטערט זיך די לופט
פון פינסטערניסס און אימה...

עס קוממט די צייט די ליכטיגע
פון פרייד און פארגעניגען
און שטיללען גליק... נאר, ברידער, איך...
איך וועלל אין קבר ליעגען...

און ס'ליעד מיינס שווארץ פון פולוועררויך
און פול מיט שלאכט-געשרייען,
וועט אויך שוין לאנג געשטארבען זיין
ווענן ס'וועט דאס פאלק זיך פרייען...

דאך כ'בין צופרידען מיט מיינ טהייל
ער איז מיר זיסס און הייליג,
און ווענן די צוקונפט טהיילט איהר לויזן,
נעהמט, ברידער, אויך מיינ חלק...

פפ

די בערען און די שעפסעלע

י פרייהייט (וואָס איז שוין ביי אונז נישט קיין נייעס)
ניט לאַנג ערשט צוריק האָט פאַרשפּרייט זיך אין וואַלד,
און האָט מיט געדאַנקען „מאַדערנע“ באַשטראַהלע
די ביזהער פאַרווילדערטע קעפּ פון די חיות,
און אַלע (דער אינגערער דור איבערהויפּט)
וואָס האָבען ביז עתה געצוקט און גערויבט,
זיך האָבען גענומען
צו בריללען און ברוממען,
פון פרייהייט און גלייכהייט וכולהו וכולהו —
און האָבען באַשלאַססען צו בריינגען די גאולה,
און ברעכען די אייזערנע מאַכט פון דעספּאָט,
דעם לייב, וועלכער האָט מיט איין מאַך פון זיין עק
געוואָרפען אויף יעדען אַ פינסטערע שרעק,
אַזוי ווי אַ גאַטט —

„גענאַססען פון וואַלד“—האַט דער פּוקס זיי געראַטען—
„דער שונא איז מעכטיג און איהם צו באַזיעגען
איז נעטהיג פיעל מיטהעלפער נייע צו קריעגען,
לכן איז מיין ראַטה, שיקט אַרויס דעלעגאַטען,
צוויי אַלטע בכבוד'ע בערען,
וואָס זאָללען ערקלעהרען
די שעפּסען און ציעגען, די קיה און די פּערד,

(וואס ליעגען נאך טיעפער פון אונז אין דער ערד).
אז אום אונטערדריקער, אום שקלאף און טראן,
ס'איז מעהר ניט קיין שוואכער און שטארקער פארען,
צי חיה, צי בהמה,
ס'וועט יעדע אהן אימה
געניסען איהר גליק אונגעשמערט.
דער כלל : עם וועט יעדער זיין פריי,
נאר שמעלט זיי איין איינציגען תנאי :
זיי מוזען אין איינעם מיט אונז זיך באהעפטען,
דעם לייב צו פארניכטען מיט אלערליי קרעפטען..."

כך הוה, און וואו נאר עם זיינען געגאנגען
די בערען, מיט כבוד זיי האט מען עמפאנגען.
א קלייניגקייט עפעס אזוינע געזאנדטע...
מיוחסים, און פריינטלעך זיך, מעשה באקאנטע
און ריידען פון גלייכהייט... מען שפיעלט זיך א ביסעל,
א נכנע, א שעפס, מיט'ן בער חבר-לאווער,
מיט איהם צוגעניסען דעם זעלביגען אויר,
און אפשר נאך עסען פון זעלביגען שיססעל!...

און באלד זיך צופלאקערט דער קאמפף האט דער ווילדער,
און מוטטיג און שטארק האט די מחנה פון ציעגען
און שעפסען געשמריטען אום פרויהייט צו קריעגען,
עם האבען פאר זייערע אויגען,
אין שעהנע קאלירען געצויגען,
פון בערישען צוואג, די רייצענדע בילדער...
ביז ענדליך דער לייב האט געהאט א מפלה,
פארשוואנדען אויף אייביג זיין וויסע ממשלה,

אין לאנד איז געוואָרען אַ שמחה וששון,
דאָס בערען־לאַנד ענדליך האָט פרייהייט גענאָסען.

דאָן האָט זיך אַ שעפּטעל — אין דרייען געבויגען
פון מיעדקייט צי אפשר פון בושה — דערוואויגען

צו זאגען : רבותי,

די פרייד איז אַ גרויסע,

ס'איז טאַקי אַ נחת,

מיט אייך זיין יד־אחת,

נאָר האָט קיין פאַראיבעל... ווי דענקט איהר זיך פיהרען

פון איצטער מיט אונז, מיט די שוואַכערע טהירען...

„מיט אייך — האָט געקייכט פון געלעכטער אַ בער —

וועט בלייבען דער מנהג אזוי ווי פאַרהער.

איז אפשר פאַר אייך ניט גענוג וואָס מען האָט

ערלויכט אייך צו קעמפּפען אַקעגען דעספּאַט?...“

דער קאמפף-מענש

(1)

יין אויער גליהט דיין פלאמענשפראך : —
„וועגן ס'וואַללט אַ מלאך מיר געבראָכט
דעם קעמפּפּער'ס גורל אין איין האַנד,
דעם קעמפּפּער'ס גויט און טויט אין שלאַכט,

„און אין זיין צווייטער וואַלט געווען,
אַ וואונדערבארער שלוממער-טראַנק,
און ס'וואַללט דער מלאך מיר געזאגט
קלייב אויס, וואָס ווילסטו צום געשאַנק? —

„צי ווילסטו פאַללען פעכטענדיג
פאַר דורות גיט-געבאַרען נאָך,
דיין איצטער אַבגעכען, כדי
די „צוקונפּט“ פריי זאָל זיין פון יאָך? —

„צי ווילסטו אייננעהמען דעם טראַנק,
און דורכשלאַפען די גרויסע קריעג,
און אויפשטעהן וועגן די נייע וועלט
געניססען וועט די פּרוכט פון זיעג? —

„איך וואַלט זיך גיט צורמאַל באַקלערט,
איך וואַלט דעם שלאַף-טרונק גיט פאַרוכט,
איך וואַלט געזאָגט : גיב מיר די שלאַכט,
גיב אַנדערע פון קאַמפּף די פּרוכט...“

(2)

יך קימערט ניט אין וואָס דו גלויבסט—
דו גלויבסט— און איך, דער צווייפלער, זויג
די גלויבענס-שטראַהלען פון דיין בליק
דעם פלאַקקער פון דיין יונגען אויג.

און ווענן פון דיין ענטציקטער צונג
זיך גיססט אַ לאַוואַ-שטראַם פון רייד,
איך הער קוים איין, בלויז דיך און זיך
פאַרגלייך איך דאמאלס שטיללערהייד...

דו פיהלסט זיך אזוי וואויל אין שטראַם,
וואָס יאָגט אַהן רוה צום ווייטען גבול,
אין שטראַם וואו שטאַרק נאַר איז דער כלל,
און יעדער פֿר ט פאַר זיך— אַ גולל...

און איך בין בלויז אַ טראַפּענדעל,
ארויסגעשפּריצט פון גרויסען ים,
אַ פּונק וואָס לעשט זיך ביסלעכווייז—
דערווייטערט פון זיין סקור-פלאַמס...

(3)

נעהם מיך מיט דו אדלער מענש,
פארבינד מיך צו דיין פליגעל פעסט,
רייס אב דאס שווערע „איך“ געוויכט
וואָס ערד צו מיין נשמה פרעססט.

א, נעהם מיך מיט דו שטראהלעך-מענש,
אין ליכטיגקייט און העללעך שייך,
וואו ס'איז ניטאָ קיין „איך“ און „דו“
וואו ס'איז ניטאָ קיין „דיין“ און „מיין“.

און הייב מיך אויף אין יענעם רוים,
וואו מעכטיג איז דער בליק און ווייט,
וואו בטל ווערט דאָס קורצע „איצט“,
אין צוקונפט און פּערגאַנגענהייט.

פאַרטראַג מיך, שטאַלצער ריעזענגייסט,
אין נעסט וואו דיין געדאַנקען בריהט
די טהאַטען וועלכע איך באַמיה
זיך, נאכצומאלען אין מיין ליעד...

א נעהם מיך מיט מיט זיך, צוברעך
מיין צווייפלענדיגע דיכטער־פען,
און שיינק דיין גלויבען מיר, דיין מוטה,
דיין בליק — מיט איהם די וועלט צו זעהן.

פערשיעדענע ליעדער

עמיגראציאנאס פלענער

(א משל)

ב יענקעל דער קבצן געלעגען איז חרוב,
און האָט אין דער שטילל שוין אַ ודוי געשטאַממעלט,
שוין האָבען זיך חברה מתעסקים פּערזאַממעלט,
געוואָרט אויף דער פּטירה... נאָר איינער אַ קרוב
האַט איינגעלעגט וועלטען, און ליאַרעמס געמאַכט :
„גזלנים, איהר וועט דאָך אַין עגלה ערופּה
פאַר גאַטט מוזען ברינגען ; איהר זוכט ניט קיין תּרופּה
דעם קראַנקען צו היילען, איהר האָט ניט געבראַכט,
אַ דאַקטאָר צו-מאַל, אום אַין עצה צו פּרעגערן,
און אַלסדינג וואָס אייך איז געלעגען
אין זינגען, איז איהם צו באַגראַבען,
און אויפֿן בית-עולם איהם געבען פאַראַד,
נדי איהר זאָללט האָבען
אויף וועמען הספּדים צו קלאַנגען,
און קענען זיך ריהמען און זאָגען :
מיר האָבען אַמאַל אַ רב יענקעל געהאַט...”

דער עולם האָט טאַקי נדבות גענומען
גלייך קלייבען, און ס'זיינען דאַקטוירים געקוממען.

וואס האָבען (דעם עולם צו בלענדען די אויגען)
 די פנים'ער וואָזשנע פאַרצויגען,
 און האָבען געקנאַקט אויף לאַטיין,
 מיט פראַזען וואָס האָבען געצויגען
 זיך לענגער פון גלות אַלליין,
 (וואו אימליכעס וואָרט האָט אַ צענטער געוואויגען,
 און מעהר ווי אַ לויטה ניט — דער מין).
 דערוויילע, אזוי ווי דער שטייגער,
 האָט איינער געהאַלטען אַ זייגער,
 און יענקלען ביין דופק געטאַפּט;
 אַ צווייטער באַקוקט איהם די צונג,
 אַ דריטער האָט פלייססיג געקלאַפּט
 דעם חולה'ס צובראַכענע לונג.
 און ענדליך געוועזען איז אללעמענ'ס ראטה,
 אַז יענקעל מוז ביימען אויף שנעלל דעם קלימאַט,
 אין שווייץ, אין איטאַליען, אין פראַנקרייך פיעללייכט,
 וואו מילד איז דאָס וועטמער און ניט אזוי פייכט...

דער היציגער קרוב וואָס האָט זיי געבראַכט,
 האָט פלוצלינג זיך בימער צולאַכט :
 „וואָס טויגען אונז אייערע גליקקען? —
 „אין ווייטע מדינות איהם שיקקען? —
 „מיר האָבען צומאַל ניט געהאַט צו באַצאַהלען
 „פאַר אייער ווייזט,
 „פון וואָנען זשע געהמען זיך זאַללען
 „די קלינגער, דערמיט
 „דעם קראַנקען אין וואַרעמע לענדער צו פיהרען?

„איהר בעסער א מיטטעל גיט ווי
„דעם חולה צו העלפען דאָ היע,
„און קענט איהר קיין עצה גיט געבען,
„ווי דאָ איהם צו האַלטען ביין לעבען,
„די איינציגע זאך וואָס אייך בלייבט
„איז שווייגען... צי אפשר פאַרשרייבט
„רפואות וואָס זאָלען אָהן ליידען,
„איהם אַבשיקען גלייך אין גן־עדן...“

***

דער הייליגער באק

(א פאבעל)

בותי, געדענקט איהר דעם הייליגען באק
דעם בכור פון די ציגען וואס פלעגט
שפאצירען מיט רחבה אין מיטטען פון טאג
און אויסעסען לעכער
פון שטרויענע דעכער,
באטראכט אומעדום מיט רעספעקט? —

און לאה די קרוממע וואס זיצט אויפען מארק
מיט באבעס און עפעל און בארען,
און מיהט זיך צוזאמענצושארען
פאר זיך און די קינדער חיונה,
קוקט צו מיט נאאיווער אמונה,
ווי ס'טראמפעלט דער באק אויף די עפעל,
און ברעכט אפט איהר ווארעמעס-טעפעל,
דענן אלס וואס ער טהוט,
איז כשר און גוט,
זי וואגט איהם צו-מאל ניט צו שלאגען,
קוים האט זי די חוצפה צו זאגען :
"א הייליגער באק, ווי דיין גבורה איז שטארק..."

זיין ציגענע גרויסקייט האט וועניג פארשטאנד,
 דאך שמעקען איהם עפעל און בארען און באַב,
 און ס'איז איהם פארדארט ניט געוואָרען דער קאַפּ
 דעם ממזר'שען סוד צו דערגעהן,
 אז יאה וועט צעהן מאל געשווינדער,
 פאר'הרג'ן די אייגענע קינדער,
 פאר עססען א'ן עפעל צו פיעל,
 צי גנב'ן א באַב אין דער שטילל
 ווי קעגען דעם באַק אויפצוהייבען איהר האַנד,
 ווער רעדט שוין פון וואַרפען אַ שטיין...

נו געהט ער מיט גדלות ארום,
 און שאַקעלט זיין נאַררישען באַרד,
 דער עולם אין שטעדטיל איז פרומם
 און מאַכט איהם מיט אבשיי א'ן אַרט,
 און ביסלעכווייז האַט זיך דער בכור
 מיט ציעגענשט אַלץ איינגערעדט גאַר,
 אז ער איז די אויבערסטע חריין...
 און ס'האַט זיך איהם זעהר פאַרוועלט
 אַוועקלאַזען זיך אויף דער וועלט
 און ברייטליך אין שאַדענס פאַרגעהן...

* * *

דעם סוף פון דעם באַק וויללט איהר וויסען? —
 אזא פינסטערעם יאהר אויף די שונאים —
 געהאַט האַבען מורא נאַראַנים...
 עס האַבען זיך קלוגע געפונען,
 וואָס זיינען אזוי ניט געזוננען.

ווי לאה די קרוממע געווען ;
זיי האָבען די שאדענס געזעהן,
וואָס אָנגעמאַכט האָט זיי דער בכור,
און גאַר ניט געפרעגט אויב מע טאָר
אָדער ניט, און געשווינד
ארויסגעשיקט הינד,
וואָס האָבען דעם יחסן צערריסען...

כ"ב

דער פייגעלישער שמשון

(א פאבעל)

ארשטאנען האָט שלמה המלך די שפראך,
פון אלערליי פויגלען און חיות,
פארטייטשען געקענט די העויות
פון אלסדינג וואָס לעבט אויף דער ערד,
און האָט ער דאָס זינגען געהערט
פון פויגלען, געוואוסט האָט ער שנעל
די מיינונג פון איטליכען טרעלל...
איין מאל אויף דעם גילדערנעם דאָך
פון מאַרמאָרנעם פּאַלאַץ וואָס ער האָט געבויט,
באַמערקט ער אַ פּאַרעל וואָס שמועסט פאַרטרויט,
אַ פייגעלשער ער און אַ פייגעלשע „זי“;
„דו מיינסט—פאַר זיין כלה באַריהמט זיך הערר „פליה“—
„אַז שלמה המלך ביי מיר איז אַ העלד?—
„אפילו דער פּאַלאַץ וואָס ער האָט געשמעלט,
„אַט לאַמיר אַ שטויס איהם נור געבען און באַלד,
„מיט העקעל און פעקעל דער בנין צופאַללט.“

די נאַררישע כלה זי פרעגט ניט קיין שאלות,
און כאַפט פון איהר פויגעלשען שמשון התפעלות,
דאַנן האָט מען צוקוססט זיך אזוי ווי עס פיהרט זיך
ביי אַללע געליעבטע, דער כוואַט האָט געשפירט זיך

א גבור וואס טראמפעלט די וועלט מיט די פיסס,
ווייל „זי“ האט געגלויבט איהם אז ער איז א ריעז.

נאָר באלד איז געוואָרען די שמחה צושטערט.
פון אונטען דער קול פונעם מלך זיך הערט :
„אהער קומס דו חצוף און זאלסט מיר ערקלערען,
„אויף וואָס פאַר אַן אַרט דו מיין שלאָסס קענסט צושטערען,
„דו קליינער דו שוואַכער צוקראַכענער עוף,
„אַלס מורד במלכות זאַלל טויט זיין דיין שטראַף.“

„אדוני המלך — גענומען האָט שטאַממען
„דער פויגעל פון אימה און שרעק — וועגן פערזאַממען
„זיך זאַללען די פייגלעך פון איטליכען לאַנד
„זיי וואַלמען צורמאַל ניט צוקראַצען אַ וואַנד,
„ווער רעדט הרוב מאַכען דיין שלאָסס
„נאָר (דאָ האָט די כלה פאַרדרעהט מיט דער נאָז)
„וואָס אַארט דיך אז איך האָב באַריהמט זיך אַלס גבור,
„כדי מיין געליעכטע מיך קריגען זאַל ליעבער...“

דער פויגעל — אזוי ווי איהר קענט שוין פאַרשמעהן;
געבליכען איז לעבען... דאָך קעגן ניט דערגעהן
מיין שכל... פון וועמען ס'איז דאָ מעהר צו לאַכען,
פון שלמה דעם העלד צי פון פייגעל דעם שוואַכען.

גלייכהייט אבער ניט די ריכטיגע

(א פאכעל)

איז א'ן אלטע געשיכטע פארזאנען,
זו אין סדום איז געשטאנען
א'ן אייזערנע בעטמעל
פאר אורחים וואס קוממען אין שטעדטעל,
האט דארט זיך א פרעמדער געטראפען,
פלעגט קוממען א גאנצע קאמפאניע,
איהם ווייזען די שעהנע אכסניא,
וואו ס'בעטט איז געשטאנען צום שלאפען.

געווען איז דאס בעטט ניט צו ברייט ניט צו שמאל,
ניט צו לאנג ניט צו קורץ—פונקט פינף פוסס מיט אכט צאהל.
איז אבער געוועזען דער גאסט
א לאנגער, און האט ניט געפאסט
אין בעטט, האט מען גלייך איהם געפאקט,
און פשוט די פיסס אבגעהאקט;
איז דער אורח געוועזען א קליינער,
מיט קורצינקע שמאלינקע ביינער,
האט מען איהם אזוי לאנג אויסגעצויגען,
ביז דער טויט פלעגט איהם שליססען די אויגען.

אין סדום מוזט איהר וויססען, געווען איז א כלל,
אז גלייכהייט מוז זיין דאס געזעץ איבעראלל—
יעדער איינער מוז האבען א גלייכע געשמאלט,
אויב מיט גוטען, געוויס רעכט, אויב ניט מיט געוואלט,
כדי איינער זאל זיין אקוראט ווי דער צווייטער,
ניט קירצער ניט לענגער, ניט שמעלער ניט ברייטער.

עב

שמח בחור בילדותך

יז דאָס לעבען בלויז אַ שכרות,
פרעג ניט פיעל, באַרויז זיך גערען,
היינט זאָלל הילכען דער געלעכטער,
מאַרגען וועללען פלייצען טהערערען...

וויילסטו יוגענד לאַזען וועלקען,
שמענדיג אַבלעגען אויף שפעטער? —
וויילסטו דיינע פריידען זאַממען
אין דער שפאַרבאַנק פון די געטטער? —

דאָך די געטטער באַנקראַטירען
וועללען. וועגן די צייט וועט קוממען,
דיר מיט דאָרע דערנער צאהלען,
פאַר די אַבגעקאַרגטע בלוממען...

בלוממען בליהען נאָר אַ וויילע
און פאַרלאַזט דו זיי צו קלייבען
קריגסטו פּרוכט פּיעללייכט... דאָך פרעמד דיר
וועט דער בלוממענדופט פאַרבלייבען...

טרינק זיך אָן מיט זייער ריה,
ריים זיי האַסטיג אַהן השכונות,
וועגן עס קומט די צייט פון וועלקען,
וועסטו האַכען כאַטש זכרונות...

ווילסמו נוצען ברינגען

וילסמו דעם פאלק ברינגען נוצען
ניט האלט אין איין שרייען „עס טויג ניט“
געוואוין דיין פאעטישע אויג ניט,
צו זעהן נאָר די פלעקען און שמוצען.
שמאט מאַדלען געוואוין זיי צו לויבען,
שמאט צווייפלען, זיי לערען צו גלויבען,
זוך אויס און באווייז זיי די שטראַהלען,
און האַסמו אמונות צובראַכען,
פארשאַף זיי אַ נייעם בטחון,
גיב אַנדערע זיי אידעאַלען.

דענן ס'באדט זיך די וועלט שוין אין טהרערען
פארגאָלט זיינען אַללע געדאַנקען,
און ווער אין דער וועלט וועט דיר דאַנקען,
ווענן דו וועסט די גאַלל נאָך פאַרמעהרען?—
און גלויבסטו, ווענן ס'פאַלמעסט דיין מעססער
דאָס לעבען אויף שטיקקער, אַז בעססער
דערפון וועט עס ווערען, און ריינער?—
דו זוכסט בלויז די קרעץ און די פלעקען
אין אונזער געזעלשאַפט אַנטפלעקען,
פאַרגעסט די געזעלשאַפט אַלליין נאָר.

די מענשהייט איז נאך ניט געשמארבען,
ניט שנייד און ניט פאלמעס די גליעדער,
וואס שלאפט קעגן נאך אויפואכען וויעדער,
וואס פעהלט קעגן נאך ווערען ערווארבען.
דאך וואקסען קיין פלאנצען אין קעלט ניט
פון פראסטיגען צווייפעל די וועלט ניט
א'ן איינציגען טריטט קעגן געווינען.
זינג צוטרוי... זינג אמת... און אמת
אין מיסטקאסמען זוך ניט וועגן טהעמאס
נאך קענסטו אין בלוממען געפינען...

326

לויטער הכנות

ער מענשליכער גייסט צו א פיעדעל איז גלייך,
דאס לעבען איז גלייך צו א נגון,
ניט אללעמען אבער געלינגט אין דער צייט
די ריכטיגע מענער צו קריגען...

דעם גליקליכען וועלכער געפונען האט חן,
פארגעהט בלויז די יוגענד אין פראכען,
דאנן קומט די הארמאניע פון וועלכער אי ער
אי גאטט און די מענשען זיך לאבען...

די אנדערע אבער— און ס'זיינען דער רוב—
זיי זיינען נאר אייביג זיך מכין,
זיי שטעללען די סטרוגעס יאהר איין און יאהר אויס,
און קענען קיין טאן ניט דערגרייכען...

צייט און געדולד

ס רייסט און קאכט דער ווילדער שטראם,
די פעלזען בלייבען שטוממע ;
עס קומערט די גבורים ניט
די נארישע מהומה...

זיי הערען שוין צעהן טויזענד יאהר
איהם פילדערען פראטעסטען,
זיי רייצען מיטען וואסער זיך
פון זייער פלאטץ דעם פעסטען...

און ס'שרעקט ניט אב דער פעלזענשטאלץ
דעם שטראם דעם איינגעשפארטען ;
ער האט צעהן טויזענד יאהר געווארט
וועט הונדערט טויזענד ווארטען...

וועט הונדערט טויזענד יאהרען זיי
ניט געבען קיין מנוחה,
און זאמד פאר זאמד אוועגשווינקען
די שטיינערנע מלוכה...

חבוט הקבר

יין הערץ איז א גרויסער בית עולם,
פון האפענונג, יוגענד און פרייד,
דארט ליעגען פיעל שעהנע חלומות,
פון לעבענס־ערפאהרונג געטייט...

נאך אפמאָל, איך ווייס ניט פון וואַנען,
לעבט אויף דער בית עולם — איך שפיר,
ווי ס'וויגען און וועקען פאנאָנדער
זיך אלטע חלומות אין מיר.

דאָן שטויסט זיך אַ לוסטיגע מחנה
אַרויס פון די קברים אין ליכט,
איך רוף דאָס אַ „תחית המתים“,
די וועלט רופט עס אַן אַ „געדיכט“...

נאָר שנעלל ווערט פאַרשוואַנדען דער צויבער,
דער לוסטיגער טומעל צוגעהט,
און ס'שמאַררען די אלטע מצבות,
פון פראַסטיגען יאָוש באַשנייט...

עס בענקט אבער לאַנג די נשמה,
פאַרגעסט ניט דעם טרוים אַזוי גיך,
און אימליכער „תחית המתים“
ברינגט חבוט הקבר מיט זיך...

א פאמיליען-לעבען

(פון ניו יארקער גהעטמאָ)

ר אַרבייט ביי-טאָג ווי א'ן אייזעל,
זי זוכט נייע פריינד אויף דער גאַסס...
און קוממט ער אַ היים אַ פאַרשוויצמער,
איחס געהט זי אַנטקעגען מיט כעס.

דאָ פעהלט איהר אַ קלייד, דאָ אַ מאַנטעל,
דאָ פעהלט איהר אַ רינג, אַ בראַסלעט,
זי האָט ניט אויף דחקות געריכט זיך,
וועגן מ'האַט איהר דעם שדוך גערעדט...

און אַפּטמאַל זיך ביימען די ראַללען,
דער מאַגן לאָזט דאָס ווייב און פאַרשווינדט,
ער האָט שוין זיין פרעהליכע חברה,
ער האָט שוין זיין גאַרע פון זינד...

און קוממט ער האַלב-נאַכט אין זיין וואוינונג,
פאַרהוליעט און שכור ווי לומ,
זי שילט ער : „דו לעכסט פון מיין פראַצע
און איך מוז זיך מיהען צום טויט“...

זיי זיינען זיך הוישר איינאַנדער,
און לעבען איינאַנדער פאַרשמעלט,
און קיינער ניט ווייסט די חמאים
פון צווייטענס פאַרבאַרגענער וועלט...

דעם שניידער'ס מיידעל

(פון ניו יארקער גהעטטא)

ער טאטע — א שניידער בר אורין,
ער ארבייט ביי טאג — און ביי נאכט
טהוט אָן ער די גרויסע שפּאַקולען.
און זיצט אויף אַ ספר פאַרטראַכט...

ביין זעלביגען טיש ווי דער אַלטער
זיין טאָכטער ביי טאג זיצט און נייחט,
ביי נאכט פונעם הויז ווערט זי נעלם,
און מאַכט זיך ארויס שטיללערהייד...

פאַרטיעפט איז דער אַלטער אין ספר,
די טאָכטער מאַכט יום־טוב אַלליין,
בתמימות זיך וואונדערט ער אַפט מאַל
אָוואַ אזוי שפעט קעגן זי געהן...

און לעגט ער זיך שלאָפען פאַרמאַטטערט,
אין קריאת־שמע דערמאָנט ער זיין קינד,
דאָך ערגעץ־וואו הוֹליעט די טאָכטער
פאַרקויפט די נשמה צו זינד...

איין מאַל אין אַ שעהנעם פריהמאַרגען,
דאָס בעטטעל פון מיידעל איז לעער...
געבראַכען דער טאטע געהט נייהען
און זעהט שוין זיין טאָכטער ניט מעהר...

בירושה

י באבע — דערצעהלט מען — געווען איז
א ווילדע קאקעט אין איהר צייט,
פלעגט הצופיש זיך פארבען די באקען,
און קאממען די לאקען פארשייט...

דאך ס'איז נור ביין פוצען געבליבען,
מע האט נאר א ביסעל בארעדט...
דאך טריי צו דעם מאגן און די קינדער,
געווען איז אין תוך די קאקעט...

עס ווארצעלט זיך אין דער משפחה,
די מאכטערקע, זי פראגרעססירט,
אנטלויפט מיט א שטיללען געליעבמען
און קינדער און מאגן רואינירט...

דאס אייניקעל האט שוין געוויגען
דעם גיפט מיטען מילך פון דער ברוסט,
און פיהרט שוין א'ן אפענעם לעבען
פון שאנדע און זינדיגע לוסט...

מאשינאווע פערזען

(איבערגעמאכט פון ענגליש.)

מאל, נאך מיט טויזענדער יאהרען צוריק,
צרויס אויף א סטרייק זיינען אללע פאעמען,
צי האבען זיי מעהר פאר א שורה פארלאנגט,
צי קירצערע שורות געבעמען.

צי האבען זיי סתם זיך געפוילט „מאכען פיסס“ —
דאס איז ניט נוגע צום ענין, דער עיקר
איז אבער, זיי האבען זינט דאמאלס ניט מעהר
געשריעבען א ליעד, כאטש זיי פערטעל אויף שטיקער.

און טויזענדער יאהרען פארנוצט האט מען אלץ,
אזואו נאר א ליעד איז פארוואלגערט געוועזען,
און דאן איז א הונגער באפאלען די וועלט,
א דורסט — לא עלינו — א ליעדעל צו לעזען...

און יעדער רעדאקטאר געקריגען האט בריעף
פון „שמענדיגע לעזער“: „איך זאג איך דעם אמת,
„אדוני רעדאקטאר“ מיר וויללען ניט מעהר
„די צייטונג, אויב איהר וועט ניט געבען פאעמאס.“

די וועלט אבער שלאפט ניט און איינעם'ס א קאפ
ענטדעקט האט א גאונ'ישע קלוגע מחשבה,
צו מאכען געדיכטען אהן קאפ און אהן הערץ,
אהן הענד און אהן פיסס נאָר גלאַטט—מ א ש י נ א ווע.

זינט דאמאלס שוין שימטען זיך פערזען ווי באַב,
פון גראס־הונגער וועט שוין דער עולם ניט שטארבען,
גיט בעסער א'ן עצה זיי זאללען זיך ניט
פון צופיעל געדיכטען דעם מאַגען פארדארבען.

228

אמת-זוכען

ו ווילסט די שאלעכץ דורכברעכען, מיין פריינד,
פון וועלט-טהעצטער הייבען די גארדינען,
דעם אמת ווילסטו זעהן נישט ווי ער שיינט,
און שלאגט זיך אָב אין קרוממען מענשען-זינגען.
נאָר אין זיין קדשיקדישן וואו ער טהראַנט,
דאָרט וויללסטו זוכענדיג פאַרקריכען —
אַ, קראַנקער נאָרד, אומזיסט דיין שכל שפּיאַנט.
דו ביסט צו יענעם האָהן געגליכען,
וואָס, שמעהענדיג אַקעגען גלאַטמען שפּיעגעל
דערזעהט זיין אייגען בילד מיט קאַמס און פליגעל,
און בייגט זיך הינטער'ן שפּיעגעל-גלאַז דעם קאַלטען,
צו זעהן דעם האָהן דעם אמת'ען באַהאַלטען.

שפעטערע ליעדער

אויפ'ן עמיגראנטען שיף

א רוישען די וועללען פארערגערט,
ארום הענגט א נעכעל געדיכט,
דאס שיף שפאלט דאס פינסטערע וואססער,
ס'באוועגט אויפען דעק זיך א ליכט...

א הויפען בעטריכטע געשטאלטען,
אין אייניגע אויגען א טרעהר,
אין מיטען אן ארון פון ברעטטער,
אין ארון — איין בורא ווייסס, ווער? ...

א איד, דאכט זיך, איז ער געוועזען,
מען ווייסט ניט פון וואנען ער קומט...
ס'איז איינער א קדיש מנדב,
און ווי נאָר זיין קול ווערט פערשטומט,

זינקט לאנגזאם דער ארון ארונטער...
שוין האָט איהם פערשלונגען דאָס מעער,
דאָס שטוממע געזעממעל צוגעהט זיך
און דענקט פונ'ם טויטען ניט מעהר...

אלליין נאָר דער איד וואָס האָט קדיש
געזאָגט נאָכ'ן בר־מנן שווערט,
אז טיעף פון די רוישענדע וועללען
ער האָט ווי אן „אַמן“ געהערט...

ספרד'ישע טרייהייט

(ווען קעניג אלפאָנזאָ פון שפּאַניען
האַט ניט לאַנג צוריק בעזוכט לאַנד־
דאָן, האָבען די שפּאַנישע אידען
דאָרטען געשיקט צו־איהם אַ פּאַ־
פיער, אין וועלכען זיי האָבען אויס־
געדריקט, אז די טרייעסטע בירגער
פון שפּאַניען זיינען אידען, א.ז.וו.)
(פון אַ צייטונג.)

לפּאַנזאָ, קליינער קעניג'על,
ניט זיי ביי זיך געפּאלען,
דיין קרוין (אויב ניט פאַר'משכונ'ט נאָך)
פון לויטער פרייד מעג שמראַהלען...

דען גאַט האַט פּלוצלינג דיך באַשעערט
מיט נייע אונטערמאָנען
(דער זכות פון טאַרקוועמאַדאָ איז
געוויס דיר בייגעשמאַנען).

אין לאַנדאָן איז אַ קהלה דאָ,
אַ ספרד'ישע פון יאַהרען,
וואָס האָבען זייער טרייהייט נאָך
צו שפּאַניען ניט פּאַרלאָרען.

זיי שמעלען יאהרצייט יעדעס יאהר
נאך פערדינאנד דייך זיידען,
און איזאבעללא'ן (ליכטיג זיין
זאל זיי דארט אין גן עדן).

וואָס האָבען אַזוי זודיג־היים
מיט אידען זיך באַגאַנגען
(ניט איינער איז אין זייער פלאַם
פון לייעבע אויסגעגאַנגען).

און ס'זאל חלילה אין דעם לאַנד
ניט טרעפען אונז א סיבה,
אַרויסגעיאָגט אונז האָבען זיי
מיט גרויס גענאָד און לייעבע...

און וויסענדיג ווי שווער די לאַסט
פון „יוצאי בחפזון“,
אונז האָבען זיי קיין צופיעל געלד
ניט מיטנעהמען געלאָזען.

אַלפאַנזא, קליינער קעניג'על —
א בר בנ ל'ם משפחה
פאר דיר זיך וואַלגערט אין דעם שטויב,
און גיט דיר די הכטחה,

אַז טהייער איז געבליעבען זיי
דאָס לאַנד פון לויטער קריסטען,
די ערד וואָס אידיש מאַרד און בלוט
פלעגט דורות לאַנג פאַרמיסטען...

און פייפט דער דלות אין דין שראַנק,
ניט זיין קיין בישן, כ'לעבען,
מיר זיינען קרובים דאָך... איין וואָרט—
און ס'אידיש פאַלק וועט געבען...

די ספרד'ישע קהלה קומט
צו דיינע פים זיך בוקען,
אלפאַנזאָ, ווייז דין גרויס גענאָד
און טרעט אויף זייער רוקען...

די פעולה פון טרעהרען

א תשובה אויף א לייט-ארטיקל „וואס איז די פעולה פון טרעהרען?“

אם די פעולה איז פון טרעהרען?
בעטסטו ס'זאל דיר ווער ערקלערען—
ניט די מאכט פון יענע וואפען,
וואס די שטארקע אום דעם שלאפען

אפט געברויכען צו צושטערען—
ניט די גבורה פונ'ם גבור,
וועלכער טרעט און טראמפעלט איבער
זיינע אפפער צו זיין ציעל,
ווייל ער קעגן און ווייל ער וויל ל...
זוך אזוינס ניט צו געפינען
אין די טרעהרען, וועלכע רינגען,
דעם געדריקטען פאלק'ס פראמעסט,
מיט געוואלט ארויסגעפרעסט
דורך יסורים, וועלכע שטייגען
איבער יעדע מאס פון שווייגען...

פונעם הערצענס-תהום דעם טיעפען,
ווען ביים פאלק די טרעהרען טריעפען,
לאז עס וויינען... ניט אומזיסט
איז דער הייסער שטראם וואס פליסט...

לאז עס וויינען... ס'איז א צייכען,
אז ס'וועט ביסלעכווייז עררייכען
יענע זעלבסט בעוואוסטע שטופע,
ווען עס וועט פאר זיך א תרופה
זוכען אין זיין אייגען וויללען,
און וועט שטארק גענוג זיך פיהלען,
זיינע טרערען צו פארבייטען
אויף כלי-זיין אום צו שטרייטען...
ווען עס וועט ניט מיט געיאממער
אפעלירען צו ישרנות,
און זיך קליינען אום רחמנות
און זיך טרייסטען מיט א „טאמער?“ —
נאר מיט שטאלצען מוטה פערלאנגען
דאס וואס קומט איהם שוין פון לאנג-אין,
נעהמען זיך אלליין דעם חלק,
וואס צווישען פעלקער הייליג
איז געווארען, איהם באשעערט,
און די וועלט פון רעכט וואס לאכט
וועט זיך שרעקען פאר זיין מאכט,
וועט זיך בייגען פאר זיין שווערד...

די טרעהרען וואס מאכען
דעם פאלקס-גייסט דעם שוואכען,
און קראנקען, פאר'צרה'טען לייכטער;
עס בלייבט פון זיי איבער
א זכר א ליעבער,
א זעגען פון היממעל א פייכטער...
און איבער די בייטען

פון ד'הערצער זיך שפרייטען
גאָר דופטיגע זעלטענע קווייטען.
צוערסט נאָר באַווייזען זיך בלוזע געפיהלען
וואָס ווערען געדאַנקען אין מח אין שטיללען,
און פון די געדאַנקען אַ מאַפּפערער וויללען
וואָס שטרעכט און וואָס טהומ,
מיט קראַפט און מיט מוט,
צו ברענגען אַלליין זיך די גאולה...

אַט דאָס איז פון טרעהרען די פעולה...

פפ

דעם לעבענס בשמים

ען ס'לעבען איז געווען נאך דופטיגרייך,
און פולל, און זיס, און זונניג, און איך האב
בלויז פרייד געזעהן ארום, געפיהלט אין זיך,
און ס'הארץ איז ברייט געווען און שטאלץ דער קאפ —

געלעזען האב איך, אז דאס ליידען איז
דעם לעבענס בשמים, אז דער קוממער גיט
די שאטטענס וועלכע צויבערען דאס אויג,
די טענער וועלכע קוויקען דאס געמיטה...

און כ'האב דעם שמערץ געזוכט, איך האט געזאגט
טאגטעגליך צו דעם מלאך מיינעם: „נעהם
„אזוועג מיין אונבעפלעקטע יוגענד־פרייד,
„באפייכט מיט טראפענס קוממער־טהוי מיין ברעהם...“

און מיין באגעהר געווארען איז ערפיללט.
געקומען איז עס, דאך... גיט סאממעט־ווייך
ווי וואלד־שאטטענס, גיט זיס ווי וואלד־מוזיק,
נאר אכגעצעהרט און ביינערדיג און בלייך.

געקומען איז דער שמערץ אכזריות'דיג,
און האט מיך ווי זיין קרבן אנגעבליקט,
זיין אטהעם איז געוועזען מתים־הויך,
און באלד מיר האט זיין האנד די ברוסט צופליקט...

און איינגעפלאנצט דאָרט קריימער ביטערע,
וואָס האָבען מיך פּערגיפּט און אַלץ אַרום,
און אַנגעשטעלט דאָרט שפּיגלען טייפּעלשע
וואו ערד און היממעל שפּיגלען אַב זיך קרום...

דאָן האָט ער זיך צולאָכט מיט שדגנעשפעט:
„די בשמים וואָס דו האָסט געכיינקט נאָך זיי,
„דאָ האָסטו זיי — פון ביטערנים, פון פּיין,
„פון האָסט, פון יאוש מינים אלערליי...”

„דאָס זאָלן־און־פעפּער וואָס דו האָסט געזוכט,
„אַלס צו־ווּירץ בלוז, זאָל זיין דיין מעגליך שפּייז,
„די טרעהרען וואָס דיר האָבען זיך פּערגלומט,
„זיי זאָלסטו האָבען גאַנצע עמערס־זווייז...”

דאס ערגנסטע פון דער תוכחה

יט שקלאפעריי, ניט שמאכטען אין א ווייטען לאנד,
מיט קייטען אויף די פיס, מיט פענמעס אויף דער האנד
ניט שרעקען זיך פאר יעדען שוואכען ווינד וואס וועהט,
ניט ציטערען פאר נאכט ווען העללער טאג פארגעהט,
און קוים קומט אן דער טאג שוין ווארטען אויף זיין סוף—
ניט דאס, פערשאלטען פאלק, וועט זיין דיין ערגנסטע שטראף...

נאר דו וועסט זעהן אַ מאַל דיין אייגען פלייש און בלוט,
די פרוכט פון דינע לענדען וואס אויף איהם גערוהט
האט אפט דיין אויג, מיט שטום פערצווייפעלטען געבעט,
ווענן דיך אין שטויב געוועלצט האט יעדער פוסס וואס טרעט,
ווענן שקלאפען טרעהרען האבען דיין געזיכט געווייקט,
און שקלאפען שוואכקייט האט צו דר'ערד דיין קאפ געבייגט,—
וועסט איהם זעהן, איהם דיין אייגען קינד, דיין גואל-דם,
דעם לאנג ערווארטעטען בעפרייער פון דיין שטאמם,
זיך אויפהויבען מיט אדלער-מוטה, מיט לייבען-מאכט,
און זיין דער ערסטער אין דער ערסטער רייה פון שלאכט,
און געבען פריי זיין בלוט, און בלוטען פולל מיט פרייד,
דאך ניט פאר דיר, נאר דארט אוואו דיין שונא שטעהט...
און הויבען וועט ער אין דער הויך א פאהן דיר פרעמד,
און דו וועסט צוועהן פון דיין שקלאפענשטייג פארשעמט,
און שילטען דאמאלס וועסטו איהם—דיין איינציג טרייסט,
דיין לעצטע האפענונג צו ווערען אויסגעלייזט:

„א, שלאנגען-קינד, פעררעטהער פון דין שטאמם און נעסט!
 „די תוכחה פון גאט, וואס האט אריינגעפרעסט
 „איהר גאנצען גיפט אין מיר, און לייב און זעל פערגאלט,
 „זאלל פאללען איבער דיר מיט דאָפּפּעלטער געוואַלט...
 „זאלל דריקען ווי אַ באַרג פון שאַרבענס אויף דין ברוסט...
 „און היינגען זיך אַן אַלסדינג וואָס דו טראַכסט און טהוסט...
 „און יענע וואָס דו האָסט געקעמפּט אין זייער רייה,
 „אוועקיאַגען דיך זאַללען מיט אַ האַסס־געשריי...
 „און ד'ערד די פרעמדע וואָס דין בלוט האָט פעטגעטאַכט,
 „דיך שטויסען זאַלל צוריק — אַוואו עס שמאַכט
 „דיין אייגען פאַלק, און וועלקט אַהן קאַמפּף און אַהן געפעכט,
 „געדריקט פון אונטערדריקטעסטען— אַ קנעכט ביי קנעכט...

א טויטעם לעבען

ען אין דיין אויג פעהטריקענט איז דער לעצטער טרעהר,
און האָסט קיין כח ניט, קיין לוסט צו וויינען מעהר —
ווען אויסגעשטאלטען שוין איהר לעצטע קללה האָט
דיין צונג, און קלעפט דיר צו דיין גומען פלוך-באַנקראַט;

ווען אויף דעם זעלבען בית-הקברות, וואָס פארדעקט
דיין לייעכע, ליגט שוין אויף דיין האַס, דיין האַס וואָס פלעגט
ווי גיפטיג קוועקזילבער פולסירען דורך דיין בלוט,
און במוקו-לייעבע פיללען דיך מיט בלוט-שטמוטה;

ווען דאָרט וואו דיין אמונה האָט אמאל געבליהט
און ליגט פארוועלקט א צונד, ליגט אויף דער צוויי פעל, מיעד
און אָבגעשלאַפט, און דריקט די בלאַע ליפּפען צו,
און גריבעלט ניט און פרעגט ניט מעהר און זוכט בלויז רוה;

ווען רעכט בענייטערט ניט דיין וואָרט צו דיין געדאַנק,
און אמת איז פאר דיר א גלייכגילטיגער קלאַנג,
ווען אונרעכט רייצט ניט מעהר קיין צאָרען אין דיין ברוסט,
און אלסדינג נעהמסטו מיט: „אזוי האָט זיין געמוסט“ —

וואָס בלייבט דיר נאָך, דו קיינעם'ס שונא, קיינעם'ס פריינד?
קיין מאָרגען האָסטו ניט און טויט שוין איז דיין היינט.
וואָס ציהט דיך צו דעם „זיין“, ווי ס'ציהט די פלאַמם צום קנויט?
וואָס קייט דיך צו אַ לעבען טויטער ווי דער טויט?

אַקטאָבער, 1906.

דאס לעצמע ווארט

(איבערקוקענדיג די אילוסטראציע פאגראם-נומער פון „דאס לעבען“.)

איך מיש די בלעטטער און איך מיש,
א וועלט מיט מתים שטארט מיך אן.
זאגט, בר-מנחם פערקריפעלמע,
זאגט וואכסען-געלע פנים'ער,
וואס ווילט איהר איך זאל טהון? —

איך מיש די בלעטער און איך מיש,
מיך נעהמט ארום דעם קבר'ס גרויל.
זאגט, פינסטערע, פערגליווערטע,
מיט אויגען האלב-פערשלאססענע,
מיט ווילד-צושפרייטען מויל,

וואס איז געווען דאס לעצמע ווארט,
וואס האט אויף אייער צונג געברענט?
וואס איז געווען דער לעצטער וואונש
וואס איהר האט אויסדריקען געוועללט
און האט ניט מעהר געקענט? ...

צי ליעגט א קללה ניט דערפלוכט
אין אייערע פערקריצטע ציין?
צי האט איהר פון א שפעטען דור
נקמה, כאַרכלענדיג, פערלאַנגט,
פאַר אייער טויט געביין?...

איך מיש די בלעטטער און איך מיש,
און פלוצלונג דאכט מיר, ווי איך הער:
„זיי האט פון מויל קיין וואַרט פון פלוך,
קיין ראַכערדוף אַרויסגעפּרעססט
פון תּליוֹן דאָס געוועהר...“

„דאָס וואַרט — דאָס ניט דעררעדטע וואַרט,
געוועזען איז אַ שלאַכט־געשריי:
ניט לאַזט די אַרבייט אין דער העלפט,
ניט לאַזט דעם קאַמפּף אין מיטטען שמעדהן,
נאַר קעמפּפט און פּאַלט ווי זיי...“

בערין, 1906.

אב

וואס מעהר שאטען

ושחמתה מרובה מצלתה פסולתה.
(סוכה)

ען ס'קומט דער ערשטער סוכות־טאג,
מיר קומט ארויף פון אינגעל־צייט
א מעשה אויפן רעיון—
דערמאן איך זיך, ווי לאנג צוריק
גע'פסל'ט אונזער סוכה האט
ר' שלמה'לע דער דין...

דעם אלטען דין אונזערען —
א ליכטיגער גן־עדן איהם—
האט עמיצער גע'מסר'ט,
אז אין דער סוכה אונזערער
פאללט דורכען סכך דער זונגענשיין —
נו, האט ער זי גע'אסר'ט...

א סוכה — האט גע'פסק'נט ער—
אן עהרליכע, א כשר'ע
ווי גאטט אונז האט געכאטען,
מוז זיין אן אמת־דונקעלע,
מוז זיין וואס מעהר אין פינסטערניסס,
מוז זיין וואס מעהר אין שאטטען...

א שיין, מהיכא תיתי, מאכט ניט אויס...
א קאפעצקע... גענוג צו זעהן
די ווערטער בלויז פון קדוש...
דאך לאזען מעשה הפקריונג
די זונן מיט עזות דורכשיינען—
פע, כ'לעבען, ס'איז ניט אידיש...

די שמראהלען און די פליטמערלעך,
די צאצקעדיגע קווייטעלעך,
דאס זיינען פאר די אומות...
דאס פאלק ישראל דארף זיי ניט,
עס פיהלט זיך דוקא היימיש דארט,
וואו פינסטערניסס ארום איז...

אקטאבער, 1906.

א יום כפור מעשה'ילע

יין תפלה זכה אַבגעזאָגט
מיט טרעהרען און כונות...
דער עולם צו כל נדרי שוין
מאכט זיפצענדיג הכנות...

דאָך ליידויג איז די מורח־שטאַדט
פון אַלטען רב ר' ניסן,
דער גבאי שיקט דעם שמש שנעלל
די סבה צו הערוויססען...

מינומען, שמונדען ציהען זיך
ווי קריכענדיגע שלאַנגען,
אַ וויסטע אַנגסט בעפאַללט די שוהל
און דריקט דאָס הערץ מיט צוואַנגען...

דער חזן שמעהט אין קיטטעל בלאַסס
און מישט די מחזור־בלעטטער...
די וואַכס־ליכט שפּריצען אין דער שטילל,
די נאַכט ווערט שפּעט און שפּעטער...

נו, אַט איז שוין דער שמש דאָ:
„זאָגט, וואָס פאַססירט האָט, שנעללער?“
דער שמש סאַפעט און דערצעהלט:
„אין שול־גאַס פון אַ קעללער,

„דערהער איך פלוצלונג א געזאנג,
א זיסם כל-נדרי נגון,
זוי אימיצער וואלט דאוונענדיג,
אן עופ'עלע פערוועגען...“

„איך געה אראב און טהו א קוק,
כ'בין פון שרעק פארגאנגען...
ר' ניסן שטעהט און וועגט א קינד
מיט הייליגע געזאנגען...“

„די מאמע איז אוועק אין שוהל,
איהר הערץ דארט אוסצוגיססען,
און ס'קינד האט געבעך, שרייענדיג,
די גאלל זיך איינגעריססען...“

„נו, קלערט איהר וואס? ... דער גרויסער רב,
דער גרייז, דער עוקר הרים,
דערהערט דעם קול און געהמט דאס קינד
מיט ליעבשאפט אויף זיין ארעם...“

„ער האט דאס קליינע נפש'ל
אין טלית איינגעטוליעט,
און זינגענדיג כל נדרי איהם
געניאנטשעט און געלולעט...“

סעפטעמבער, 1906.

סוף זוממער

ס פעקעלט זיך דער זומער שוין
און זיפצענדיג זיך זעגענט;
די שוואלבען פליהען מהנות-זוויז
אוועק אין דרום-געגענד.

די דארע בלעטטער, פאללענדיג,
מיט שוואכען יאוש רוישען,
עס קוקען צווייגען נאקעטע
פון יעדען בוים ארום שוין.

די לעצטע בלום וועלקט אויף איהר שטאמם,
עס טריקענען די גראזען,
די זונגען-שמראחלען פאללען קרום,
און קיהלע לופטען בלאזען...

א, אַסיענווינד, איך ווארט אויף דיר,
דיך גריסט מיין מרה שחורה,
קום פילל די טעג מיט אומעט אָן,
פילל אָן די נעכט מיט מורא...

מיט כמארעם וויקעל איין די זונן,
פארדונקעל אלע שמערען,
און סוויסטשע דיין טייוואליס-ליעד,
און פליוכע רעגען-טרעהרען—

דו וועסט מיין לעבענס-אָבקלאַנג זיין,
מיין שמערץ אַקאַמפּאַנירען,
און ווען דו קומסט מיט קלאַפּעריי,
אויף פענסטער און אויף מיהירען,

אין וויסטע נאַסע אַסיען-נעכט,
מיין איינזאַמקייט צו שמערען,
דאַנן דריקען צו דער קאַלמער שויב
וועלל איך מיין הייסען שמערען,

און איינגראַבען אין חשך-ים
די שמערץ-צופלאַמטע אויגען,
און אימליכען יללה-טאַן
פערצווייפעלט — דורשטיג זויגען...

סעפטעמבער, 1906.

עב

כי תצא למלחמה!

(דברים, כ"ד.)

ון ווען דו געהסט ארויס אין שלאכט
און ווילסט די קריגסלייט וועהלען,
ניט צעהל דעם מספר פון די הענד,
די הערצער זאלסטו צעהלען.

רוף אויס אין לאגער אויפ'ן קול,
די מחנות זאלען הערען:
ווער ס'האט א פרוי און ביינקט נאך איהר,
ער זאל אהיים זיך קעהרען.

ווער ס'האט געפלאנצט א ווינגארטען
און וויל די טרויבען קלייבען,
ער זאלל קיין רגע אין דער רייה
פון דיינע קעמפפער בלייבען.

ווער ס'האט פאר זיך א הויז געבויט,
און וויל דאס הויז באנייען,
ווער ס'טרוימט פון גליק און רוה און היים—
איהם גיב ניט קיין כלי'זיין.

און וועגן דו האסט זיי דורכגעזיפמ,
און פריי פון פסולת שמעהען
די מוטהייגע, די מעכטיגע,
דאנן שמעלל זיי אויס אין רייהען.

און בלאז די חצוצרות מיט געהילך,
לאז שאללען די טראַמפּייטען,
און איטליכען פון חיל זאלל
דיין שטרענג באַפּעהל באַגלייטען:

„קיין ווייב, קיין קינד, קיין היים פאר איך,
קיין ביינקען און קיין שמאַכטען,
דער קעמפּפּער מאַר פון ליבעסלוסט,
פון היים און רוה ניט טראַכטען...“

פארשלינגען זאלל זיין קליינעם איך
די גרויסע פאלקס נשמה,
בעצווינגען זאלל זיין לייב און זעעל
די פלאַמענדע מלחמה...“

אויגוסט, 1906.

✠

שומר מה מליל

...שומר מה מלילה, שומר מה

מליל? ...

אמר שומר אתא בקר וגם לילה.

(ישעיה, כ"א)

אם הערט זיך, וועכטער פון דער נאכט?
קוק אום זיך, פאלקס־פיקעט, גיב אכט,
וואס זעהסטו פון דיין טהורעם־צימער? —
האט ערגעץ־וואו א שיין ערוואכט,
א שפראץ פון מאַרגענשיממער? —

וואס הערט זיך, וועכטער פון דער צייט,
וואס זעהסטו אין דער פינסטערקייט?
אינז שטארבט דער מוטה, די כחות וויאָנען,
זאָג, איז ניט ערגעץ אין דער ווייט
א גואל אויפגעשטאַנען? ...

דער וועכטער פון זיין טהורעם זאָגט:
„עס האט געשיממערט און געטאָגט,
„און ס'איז שוין וויעדער נאכט געוואָרען...
„דאָך איז, מיין פאַלק, די האַנד, וואָס טראָגט
„דיר הילף, נאָך ניט געבאַרען...“

„נאך לאנג דער וועג, דער קאמפף נאך שווער
„גרייט אן זיך מוטה, גרייט אן געוועהר,
„א הערץ פון שטאהל, א קאפ פון אייזען,
„און ברענג קרבנות מעהר און מעהר—
„ביז ס'וועט זיך ליכט בעווייזען...“

8טען יולי, 1906.

362

אלטע פסוקים—ניי פערטייטשט

והן לא יאמינו לי
ולא ישמעו בקולי.
(שמות, ד' א')

וּן ס'ווייגערט זיך דער נביא : „גאָטט אַללמעכטיגער,
! דו ווילסט איך זאל אין פתום און אין רעמסס געהן,
איך זאל דיין וואָרט אַנטפלעקען פאַר די לייס־קנעטער,
וואָס האָבען אין דעם ליים פּערזונקען לייב און זעעל...
איך זאל דערצעהלען זיי, די שלאָפע קאַרליק'לעך,
די אַבגעמיהטע שקלאַפען־אייניקלעך,
פון עלטער־עלטער־זיידעס ריעדמענשען,
מיט ברייטע שולטערען, מיט אויגען אַדלערשע,
וואָס האָבען איבער באַרג און איבער טהאַל
אַרומגעוואַנדערט מיט'ן פאַסטוך'ס שטאַק,
און מיט'ן יעגער'ס פייל־בויען—
פאַר גאָט און לייט א פרייד...

איך זאלל פון מעננער־מוטה, פון מענשען־שטאַלץ,
און פון דער זונניגער פּערגאַנגענהייט,
צו יענע רעדען, וועלכע בעמען בלוז,
אַ שטונדע וועניגער פון לייס־קנעטען אין טאַג,
אַ צעהנדליג ציגעל פון דער צאהל געשענקט,
אַ הייפּעל שטרוי מיט רחמים צוגעלעגט,
אַ שוטר וועלכער שמיסט מיט חסד כאָטש...

איך זאל צו יענע קומען מיט דיין גאטטיגעשאנק,
 וואס זעהען אין דעם טרוים פון העכסטען גליק,
 א שמויכעל פון גענאד אויף פרעה'ס ליפ,
 צו ד' אמות מעהר ארום די גשן-ווענד,
 אוואו צו קענען אטהעמען
 דעם פעסטגערוך פון נילוס-טייך,
 די שטיקענדע און דריקענדע,
 די פייכטע און פארדומפענע,
 פארשקלאפענדע מצרים-לופט...
 אוואו צו קענען צוהערען
 די קוואקעריי פון זומפען-פרעש,
 די שווארצע און די פינסטערע
 הרטומים-פרעפלעריי...

און איך וועל קומען און וועל זאגען זיי :
 „א סוף פון ליים-קנעטען זאל זיין,
 „פון שמרוי און ציגעל און פון שוטר-שמיין,
 „פון שקלאפען-דאנק פיר שמיין געשאנקענע,
 „פון פתום-ארבייט און פון גשן-רוח...
 „דען איהר זייט אלע קעניגען,
 „איהר אלע זייט איין פריעסטער-שטאמם,
 „און איטליכער פון אייך
 „מיט פרעה'ן איז צוגלייך,
 „א פרייער גאטגעזאלכטער פריניץ,
 „און הינטער מדבר ווארט אויף אייך
 „א קעניגרייך א ליכטיגע—
 „א קעניגרייך וואס אייך געהערט...

און איך וועל ווייטער זאָגען זיי :
 „קײן שוטר וועט איהר מעהר נײט האַבען איבער אײך,
 „קײן רײטער אײך צו טרײבען אויפֿן וועג,
 „קײן מספר ציגעל מוזען צושמעללען,
 „מיט הענד צובלומיגט פון דער בײמש —
 „נאָר יעדער וועט זײן שוטר מוזען זײן,
 „און געהן פון קײנעם נײט געײאָגט ;
 „און שווערער אַרביימען און פלייסיגער,
 „ווי בײ דעם קלעפּיגען מצרײס־לײם...
 „און שלעפען זײך מיט לעערע אינגעווייד,
 „מיט דאָרשט־צופלאַצמע ליפען מעג און נעכט,
 „און ווייב און קינד פער־חלשט זעהן,
 „און זײך נײט אַ ב ב ע ט ע ן,
 „נײט וועלען אַבבעמען,
 „נײט פאָדערען קײן טאָג־לײן ווי אַ מאַל,
 „נײט בײנקען נאָכ־ן פוללען גשײט־אַפּ...
 „נאָר געהן אַוואו גאָט הײסט,
 „וואו אײך, זײן נבײא, פיהר...

אַלמעכטיגער, וואָס שיקסטו מיך ? —
 ווער וועט מיר גלײבען פון דעם גשײט־פאַלק ?
 ווער וועט זײן אויער צולעגען ? —
 ווער וועט זײן צוגעוואהנטע קנעכטיגקײט,
 זײן צוגעוואהנטען שוטר־שרעק,
 פערביימען אויף דאָס שטראַה־געפלאַכטענע,
 דאָס לופט געוועכטע חלום־בילד
 פון שעהנעם קעניגרייך, וואָס ווייט,
 פאַר טױזענד מיילען מדבר ליגעט ? ...

2.

און דונער'דיג געענטפערט האָט די שטים פון גאָט :
 „פון באַרג אַוואו דו ביסט געזעסען לאַנג,
 פון ליים קנעטען, פון יאָך און אַרבייט ווייט,
 אין שטאַלצער איינזאַמקייט,
 אין פרייער אַבגעזונדערטקייט,
 אין אונגעפלעקטער לויטערקייט —
 פון באַרג אַוואו דו האָסט אַליין
 געטרונקען מיינע וואַרט-שטראַהלען,
 און הימעל-לייטערס פון געדאַנקען אויפגעבויט —
 אין פתום און אין רעמסס זאָלסטו געהן...
 און צווישען זיי, די ליים-קנעטער,
 דיא שמוץ-כעשפּריצטע שקלאַף-מענשען,
 מיט דייע הענד די ציכטיגע,
 פאַנאַנדערטהיילען יענע רייכטהימער,
 וואָס דו האָסט איינגעזאַפּט...

„זאָלסט זיין דער בלאַדזאַק און דער שמעלצטיגעל,
 און זאָלסט דער אַמבאַס און דער האַממער זיין...
 דיין אויג זאָל פון אַר-ט-כ-ע-ר-ג מיט אַש,
 אַ פונק אַן איינציגען אַרויסשפּיאַנען,
 און איהם פאַנאַנדערמינטערען,
 פאַנאַנדערוועהען און צופלאַקערען,
 אין פלאַמען היממעלגרייכענדע...
 און שמעלצען וועסטו זיי,
 די קנעכט-הערצער, די ליים-מוחות,
 און לייטערען און רייניגען,

אין פייער אין דעם גלוטיגען,
וואָס דו האָסט אויפגעפאַכט...

„און זאָלסט דער זאַמכאַס און דער האַממער זיין,
און האַממערען און אויסשמיעדען
פיגורען שעהנע העלדישע,
פיגורען שטאַרקע פּרייד־פּוללע,
ווי דו האָסט אויף די בערג געזעהן
אין דיינע גאַט־טרוימען...“

„דען דו זאָלסט זיין ניט בלויז אַן אויסלייזער..
צוריהרען זאָלסטו ערשט,
אין פּוילקייט און אין קנעכטיגקייט,
די לוסט די לאַנג פּערגעסענע
צו ווערען אויסגעלייזט...“

„דו זאָלסט ניט יענער גואל זיין,
וואָס ווערט מיט פּרייד־געשריי בעגריסט,
וואָס ווערט געטראָגען אויף די הענד —
וואָס ווינקט און ס'געהט דאָס פאַלק איהם נאָך...“

„זאָלסט זיין פיעל מעהר, פיעל מעכטיגער,
דו זאָלסט ב ע ש א פ ע ן ערשט דאָס פאַלק,
וואָס דו וועסט אויסלייזען...“

פּעברואַר, 1907.

דעם נביאים גורל

ושמה לא תבוא.
(דברים, ל"ב.)

ניט דו — ניט דו וועסט זעהן דאס לאנד כנען,
ניט דו, אין וועלכענס ברוסט עם האט צוערסט
ארויסגעשפראצט דער טרוים דער גאלדענער,
פון פרייע שבטים און פון גליקליכע,
פון לאנד וואס פליסט מיט האניג און מיט מילך,
פון גרינע בערג באדעקט מיט וויינגערטנער,
פון תבואה-פעלדער און פון קוואל-וואססער,
ווען דיר ארום געלעגען איז די וויסטעניי,
א טרוקענע, א זודיג-זאמדיגע,
ווען אנגעפילט די ברענענדיגע לופט
האט בלוז פון שקלאפען-שטיממען דער גערויש...

ניט דו, וואס האט אין שטוממע מדבר-נעכט
צום שמערענהימעל צוגעקעהרט זיין בליק,
און פאר זיין נביא-אויג געזעהן פארשפרייט,
אין העללער פראכט, אין פארבען בולט'ע,
די פאנאראמע פון די צוקונפט-טעג...

ניט דו, וואס איז אין שווערע מדבר-טעג,
אין טעג פון הונגער און פון דורסט און פיין,

אין טעג פון צווייפעל און פארצווייפעלט זיין,
געווען דער איינזאמער, דער איינציגער,
וואס האט געגלויבט דעם צוואג פון א לאנד,
געבענשט פון גאט, געפיללט מיט רייכטהימער—
ניט דו וועסט זעהן דאס שעהנע לאנד כנען...

און ווייסטו וואס דיין נביא-גורל איז? —
פארגעהן אין מדבר וועט דיין לעצטער הויך,
דאס וואָיען פון די חיות אין דער וויסט,
דאס גיפטיג שיפען פון די מדבר-שלענג,
נאך וועסטו הערען אין דיין גוסס-שעה...
דעם מידען שפלות'דיגען שקלאפען-בליק,
פון צעהנדליג טויזענד-קעפיגען המון,
פאר וועלכען דו האסט פרייהייט פראפעצייט,
נאך וועסטו צוועהן פון דיין טויטען-בעט...
דאך דו וועסט שטארבען בענשענדיג, געבענשמ,
דען בליהען וועט פאר דיין פארגלאזמען בליק,
און גליהען אין דיין פריהרענדיגען בלוט,
דיין הייס-געליעכטע, פעסט-געגלויבטע לאנד,
דאס פרוכט-באדעקטע לאנד כנען...

ניט דו, אין וועמענס ברוסט עס האט צוערסט
ארויסגעשפראצט דער שעהנער טרוים, וועסט זעהן
דאס לאנד ערריכט...
ניט דו, דאך ערגעץ וואו
געפאלען איז א קערען אין דער שמילל
פון דיין פראפעטען-גלויבען און עס בליהט...
און ס'וואכסט שוין נאָהנט פון דיר דער יונגער העלד,

וואָס טרינקט דיין וואָרט און זעפטיגט זיך מיט איהם,
און קרעפטיגט זיך פאַר טהאַטען מעכטיגע...
ער פלאַנט מיט קלאַרען גייסט, מיט קאַלטען מוט,
ער קלייבט כלי-זיין שוין און חיל אַוים,
ער חלוּס'ט ניט—ער חשבוּנ'ט אַוים דעם וועג,
און גרייט זיך טהון וואָס דו האַסט בלויז געטרוימט.

ניט דו, ניט דו, דער זעהער און פראַפעט,
נאַר ער, דער גבור-מענש, דער מאַן פון טהאַט,
דער שטאַרקער יורש פון דיין נביא-טרוים,
וועט פיהרען ס'פאַלק צום שענעם לאַנד כנען...

אַקטאָבער, 1906.

א וויסטער טרוים

(חלום חלמתי ואיני יודע מה הוא.)

אווווען האט זיך מיר א בילד אין טרוים :

פון איין ברעג היממעל ביז צום אַנדערען
א גרויסער מלאך אומגעפלוויגען איז.
די ווייסע ברייטע פליגלען אויסגעשפרייט,
געבלישמעט האַבען אין דעם זונענשיין,
און צו די ליפפען זיינע צוגעדריקט
דער מלאך האט א שמראַהלענדען טראַמפייט.

און פלוצלונג דורכגעקלונגען האט די לופט
א העללער טאן, א קלאַרער זילבערקלאַנג,
וואָס שטאַרקענדיג און שפאַלמענדיג זיך האַט
גע'כופל'ט אין א גרויסען כאַרגעזאַנג :

„שמעהט אויף, איהר מתים, פון דער קאַלטער גרוב
„און הייבט זיך אויף פון אייער קבר־היהל
„טהוט אָן אַ נייעם לייב, אַ נייע הויט,
„שמרעקט אויס די גליעדער מעכטיג און געזונד,
„און קומט ארום וואו פריש דער אויר בלאַזט,
„וואו ס'וואַרט אויף אייך דאָס לעבען און דאָס ליכט,

„דען אָנגעקומען איז דער גרויסער טאָג,
„זוען לעבען האָט זיין פיינד, דעם טויט, בעזיעגט,
„און נעהמט די מענשען־אוצרות אַב צוריק,
„זאָס לאַנג פּערשלאָססען האָט די וויסמע גרוב.“

געבלאָזען האָט דער מלאך זיין טראַמפּייט,
און מחנות־ווייז מלאכים הינטער איהם,
מיט קערב פון היממעל־בלומען דופטיגע,
אַראַבגעפלאַטערט האַבען אויף דער ערד,
און פלייססיג וואו א קבר אויפגעזוכט,
און אומעטום דאָס טויטע פאַלק געוועקט.

מיט זיעבען העללע קרוינען אויף זיין קאַפּ,
און מיט אַ ליכט־גירלאַנד באַקראַנצט,
געזעססען איז דאָס לעבען אויף אַ טהראָן,
אין רעכטען מיטטען פונעם היממעל־רוים
און האָט מיט זוננענאוויגען נאַכגעקוקט
די שלוחים זיינע און געוואַרט... געוואַרט...

און פּלוצלינג האַבען זיינע קרוינען זיך
פאַרצויגען ווי מיט פּלעקען דונקעלע,
דער קראַנץ פון ליכט אַרום זיין שטאַלצען קאַפּ
געוואַרען איז אַ שוואַרצער וואַלקען־שמרייף,
די קלאַרע זוננענאוויגען האַבען זיך
פאַרשלייערט מיט אַ פייכטען נעבעל גראַ,
און טיעפגעבויגען האָט ער צוגעהערט
ווי ס'כליפען די מלאכים אויף דער ערד:
„דאָס מתים־פאַלק פאַרגעססען האָט דאָס ליכט,
„עס גלויבט ניט מעהר אין לעבען און אין קראַפט,

„עס פוילט, צופריעדען מיט זיין קבר-רוח,
„און ווילל נישט אויפשטעהן פון זיין וועריס-בעטט.“

געוואָרען שמוס איז דער טראַמפּייטען-קלאַנג...
פון אומעטום געטראַגען זיך צוריק
מלאכים האָבען גאַנצע מחנות-ווייז
צום לעבענס-טהראָן, און שטיללערהייט געוויינט...
פאַרדעקענדיג מיט פליגלען דאָס געזיכט,
פאַרהיללענדיג דעם קוממער און די שאַנד...

צב

פריהלינג

קום, פריהלינג, קום מיט ווייכע טריט,
דו זיסער צויבערמייסמער,
וועק א יין מאל נאך דאס אלטע ליעד,
די טויטע יוגענד-גייסמער...

קום גלעט און קרייזעל מיינע האַר
מיט דיינע באַלזאַס-פינגער,
קום קום אַ לעצטען אַכשיעדס-גרום
דיין גוסס-קראַנקען זינגער.

דען שנעלל פאַרוועהט דיין זיסער הויך,
שנעלל ווערט דיין ליעד פאַרקלונגען,
און שנעלל דער טויט וועט האַבען מיך
אין שוואַרצען שטראַם פאַרשלונגען...

קום, פריהלינג, קום מיט סאַמעט-טריט,
באַטרעט מיין קראַנקענציממער,
דערויסען לאַז דיין שטיפּעריי,
דיין שפּיעל פון שאַלל און שיממער...

דערויסען לאַז דיין פריידענקלאַנג,
דיין לוסטיג-זווילדען ליאַרעם,

צו מיר קום שטילל און מילד און לינד,
און צערטליך, ווייך און ווארעם...

און זינג מיר ניט פון האפענונג,
פון שטרעבען און געלינגען,
דענן דעם, וואס זאגט זיין ודוי שוין,
וואס קען די צוקונפט ברינגען?...

מיר זינג און רעד פון יענער צייט,
וואס לאנג שוין איז פארשוואומען,
וועה דורך די חורבות פון מיין ברוסט
באטריעבטע זיפן־פארפיומען...

מיר זינג און רעד פון עבר־צייט,
וואו אלסדינג טויט און שטיל איז,
און טרייסט און וועה מיר זיסע רוה—
די רוה פון קבר־תפלות...

צו עשוין

עשו, כ'מוז זיך מודה זיין,
כאטש ס'איז א שאנד צו זאגען,
מיר ווילט זיך אפט א וויילע בלויז
דיין עשר-פויסט פארמאגען.

פארזוכען כאטש אויף איין מינוט
ווי זיסס און ווי געשמאק איז,
צו זיין א בעל מטופל מיט
געזונדע צוויי קולאקעס...

א, עשו, בארג דיין כח מיר,
און זעהסטו כ'מאך א פשרה ;
דיר האט דער בורא איינגעטהילט
מיט גבורה אהן עיז-הרע.

געשענקט דיר לאפעס פערדישע
און פון א מילב געהירען,
און מיר געגעבען פליעגען-קראפט
און מארך גענוג פאר פיערען...

נו מאך מיט מיר א קורצען בייט
דו זאלסט מיין כח נעהמען,
און מיר אנטליייה דיין גראַבע האַנד
און זעה — ווי איך וועל פלעמען,

ווי איך וועל בוכצען דאָרט וואו קלעפּ
נאָר קענען איבערצייגען,
ווי איך וועל ריידען פּוּ י ס ט ען שפּראַך,
וואו פענן און צונג מוז שווייגען...

סעפטעמבער, 1907.

✻

ממעמקים קראתו: ה'

ון פינסטערנים, פון טיעפענים
גערופען האב איך דיר, דו גאטט פון ליכט:
„שטרעק אויס באהילפיג מיר דיין האנד,
און קעהר אויף מיך דיין לייטזעליג געזיכט...“

„בעווייז זיך ווי א פייער-זייל,
צו בלויז א פונק, א סימן אז דו ביזט
פ א ר א נ ע ז ע ר ג ע ק ו ו א ו א, און איך
בין ניט פארלאזען אין דעם לעבענס-זויסמ...“

אין פינסטערנים, אין איינזאמקייט,
געליטען האב איך וויסמע טעג און נעכט,
און דו, אין וואלקענס איינגעדעקט,
פארבארגען האסט דיין פנים פון דיין קנעכט...“

דאך האט מיין גלויבען ניט געוואנקט,
און גלויבענדיג געפונען האב איך טרייסט,
איך האב גע'חור'ט: „פון דיין טהראן
רהמנות'דיג באקוקסטו מיך און ווייסט...“

אין טיעפענים, אין פינסטערנים,
דיין נאמען רופ איך צווישען מיין געוויין,
דאך וואכסען, וואכסען, ביסלעכווייז
ניט וויללענדיג דעם ספק'ס שלאנגען-צייהן—

עס גריזשעט ערגעץ א פראטעסט...
און ס'שמארבט די תפלה אויף מיין קראנקער ליפ.
א, גאט, אויב דו מיך זעהסט און הערסט,
באווייז א מיטלייד-פונק, א צייכען גיב...

אקטאבער, 1906.

א

הנרות הללו

לא לראותם בלבד
אלא להשתמש בהם.
(נייער נוסח)

יי שמוכ איז ווארעם, יום-טוב'דיג,
די ליכטלעך ברענען מונטער,
דער טאטע געהט פאר'דבקה'ט אום,
און זינגט צופריעדען אונטער:

„די ליכטלעך די דאזיגע,
וואס שיממערען און שיינען,
צו זעהן בלויז און צו אכפערען,
געשמעלט פון דורות זיינען.

„ניט ליכטיגקייט, ניט ווארימקייט,
ניט נוצען צו פערשפרייטען,
נאר יאהרצייט-קנויטען הייליגע
פון עבר דעם פארווייהטען...

„עראינערונגען דופטיגע,
דאס אידיש הערץ צו קוויקען,
ווי עכאָקלאַנגען לופטיגע
פון לאנג שוין שוימע גליקען...“

א טאמעניו, ניט זינג אזוי,
דעם נוסח זאלסטו ביימען,
די ליכטלעך זאלען מעהר ניט זיין
וויא טויטענליכט פון וויימען...

זיי זאללען אין א לעכענס־פלאם
זיך ווילד פאנאנדערגליהען,
זיי זאלען דורכען גאנצען פאלק
פון הערץ צו הערץ זיך ציהען...

און אנצינדען אין יעדער ברוסט
א שטאלצעס זעלבסטפערטרויען,
און האפענונג, און מוטה, און לוסט,
א צוקונפט אויפצובויען,

נאך שטארקער און נאך מעכטיגער,
ווי דאס וואס איז פערלארען,
נאך שענער און נאך פרעכטיגער,
ווי בילדער פון זכרון...

יא, טאמעניו, דעם נוסח בייט,
דיין ליעד אזוי זאלל קלינגען:
„די ליכטלעך זאללען דוקא אונז
אי ליכט, אי נוצען ברינגען...”

„זיי זאלען זיין ניט יאהרצייט־ליכט,
ניט צאנקענדע זכרונות,
ניט נאכט־פונקען, וואס גליהען אום
אויף מאכיגע חורבנות...”

„נאָר פּייערדיגע פּאַקעלען,
וואָס פּלאַקערען און ברענען,
כדי דאָס פּאַלק זיין צוקונפּט זאָל
און זיך אַלליין דערקענען...“

„כדי דאָס פּאַלק זאָל זעהן דעם וועג,
די מיטטלען און די וואַפּען,
און שפּירען קראַפּט גענוג אין זיך
זיך פּרייהייט צו פּערשאַפּען...“

דעצעמבער, 1905.

✻

דער ליכט כאר

(א חנוכה אללענגארע)

דאס שמש ליכטעל :

דער שעהנער אנהויב איז געמאכט,
מיין ארכייט איז פארריכט,
געשאנקען האב איך יעדען קנויט
דעם ערסטען פונק פון ליכט.
איך האב מיין הייליג פליכט ערפילט—
דאך איי'רע הייבט ערסט אן.
געוויסענהאפט זאל אימליכער
זיין פלאמענארכייט טהאן...

ערסטע ליכטעל :

לאנג איז דער קנויט אין פינסטערנים
געווען צונויפגעדדעהט,
געווארט ביז דו וועסט ברענגען איהם
די פייערדיגע פרייד.
איצט זיי בעגריסט, און זיי געבענשט—
דו האסט מיט פלאמענצונג
ארויסגעקוסט אין לעבען אונז,
צופלאקערט מיט דיין פונק...

צווייטע ליכטעל :

די פינסטערע פערגאנגענהייט,
דעם מאטמען גראען היינט,
באלוינען זאלל די צוקונפט אונז
וואס שטראהלענדיג ערשיינט.
א, קוקט נאר אן ווי יעדער קנויט
זיך הויך און העכער שטרעקט,
פארנעמען איז דער עבר שוין,
זיין זכר אויסגעמעקט...

דריטע ליכטעל :

דער מקור פון דעם העללען קוואל
איז אין דער שווארצער הייהל,
דער אנהייב פון דעם העללען קנויט
ליעגט אין דעם נאסמען אייל...
די צוקונפט איז דער צוועק און ציעל,
דאך אין דער טיעפער נאכט
פון עבר פלעכט זיין ווארצעל זיך,
און ציהט פון דארט די מאכט...

פיערטע ליכטעל :

פערגאנגענהייט און געגענווארט
און צוקונפט, אללע דריי,
זיי זיינען שוועסטער לייבליכע,
זיך בלייבען תמיד טריי,
דאך טאר דעם עבר'ס מאנומענט
ניט זיין א שטרויכעל-שטיין,
וואס וועגט דעם שוואונג פון איצט אראב
און לאזט ניט פארווערטס געהן...

פינפטע ליכטעל :

א, וואונדער־זיסס די אַרבייט איז,
און שעהן דאָס לעבען ווערט,
ווען גליהענדיג פאַר אַנדערע,
דער קנויט אַליין זיך צעהרט,
און רעכטס און לינקס איהם ביי דער זייט,
אַ גלייכער שכן שמעהט,
וואָס הויכט זוי ער מיט פלאַממען־מוטה,
ווי ער דאָס ליכט פאַרשפּרייט.

זעכסטע ליכטעל :

בלויז ווען פון אַלע שטראַהלען ווערט
איין ברענענדיגער פּונקט,
וואָס וואַכט און וואַכט פון איטליכען,
און איטליכען פאַרטונקט ;
בלויז ווען פון אַללע פלאַממען ווערט
איין גרויסער ליכטגעשפּאַן,
וואָס שטרעקט זיך מיט וואַלקאַנען־מאַכט —
דאַרט איז ערפּאָלג פאַראַן...

זיבענטע ליכטעל :

און ווער דערמאַנט דעם איינצעלנען,
פאַרלאָרען אינעם כלל ?
ווער וועט אין גרויסען פייער־זייל
דערקענען נאָך דעם שטראַהל ?
דאָך איז דער גרויסער פייער־זייל
פון שטראַהל־פעדעס געוועבט,
ווי ס'איז דער שטאַרקער פעלזען־באַרג
פון זעמדלעך אויפגעקלעפט...

אכטע ליכטעל :

דאָס זעמדעל איז צוליעב דעם באַרג,
צוליעב דעם כלל דער פרט,
די געגענוואַרט איז מיטטעל בלוין,
די צוקונפט רעזולטאַט...
דער מחוּער שטאַרבט, דאָך לעבט די טהאַט
און וואַכסט פון יאָהר צו יאָהר,
אַן אונבעמערקטער טאָן-חלק
אין גרויסען לעבענס-באַר...

די מנוחה :

אַ, פולל און רייך דאָס לעבען איז
פון דעם וואָס טהוט זיין פליכט,
און מעכטיגער פון טויט אַ סך
די ברידערשאַפט פון ליכט,
ווען יעדע פלאַמס זיך שפּיגעלט אַב
אין פלאַמען גלייך ווי זי,
און פון צושפּרייטע פונקען ווערט
אין פונקענמעלאַדיע...

דעצעמבער, 1906.

386

פֿערגענגליכרייט

ען כ'דריק דיך צו מיין ברוסט, און ליפ צו ליפ
זיך קלאממערען צונויף מיט ווילדער לוסט,
וועגן איין נשמה מיט דער צווייטער ווערט
אין איין ענטציקטען שמראהל צונויפגעקוסט—

דאן פאלט א שווארצער שאטמען אויף מיין פרייד.
און כ'דענק, ווי שנעלל, ניט בלויז די יוגענד־פלאם,
נאר ס'גאנצע לעבען מיינס און דינס, צוריק
אין זיך וועט איינזאפען דער גרויסער ים

פון אייביגקייט, פון טויט און פינסטערניס—
דער גרענצלעזער תהום פון א לם און נישט,
פון וועלכען אונז א בלינדע שיקזאל־האנד
ארויסגעשפריצט האט און צונויפגעמישט...

און מעסטענדיג דעם קליינעם קורצען שפאנן
פון „איך“־לעבען, פון ליעבע, וועה און פרייד,
מיט דער אונגענדליכקייט וואס הינטער אונז
מיט יענער וועלכע פאר אונז זיך פארשפרייט,

באדויער איך דיין יוגענד און דיין חן,
און גלעטענדיג דיין גליהענדעם געזיכט,
שוין שפירען מיינע פינגער ווי דער פראַסט
פון טויט און נישט - זיין דורך אונז ביידען קריכט...

און ס'לעשט זיך די ענטציקונג אין מיין בליק,
עס שטויסט דיך אָב פון זיך מיט שרעק מיין האַנד,
דען בלויז אַ פונק ביזט דו, אַ פונק בין איך,
אַרויסגעבליצט פון וויסטען תהו־לאַנד...

און וואַלסטו איטליך פאַדעם פון דיין זינן
מיט מיין נשמה טאַג פאַר טאַג געקניפט,
און וואַלט איך ביז מיין לעצטען לעבענס-הויך
דיך תמיד מיט דערזעלבער גלוט געליעכט,

די טיעפע נאַכט, די איוביגע, זי מאַכט
צום פונקען-זווג אונזערן אַן ענד,
און שלינגט צוריק דעם לעבענס-שיממער איין,
אַרויסגעשפיגען בלויז אויף איין מאַמענט...

נאַוועמבער, 1906.

עפ

